

ALDINI
I
3
15

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE
ALDINI
I
3
15
RACCOLTA NENCINI

OTIVM
SINE LITERIS
MORS EST
Seneca
Ex Libris Joannis Nencini
1874

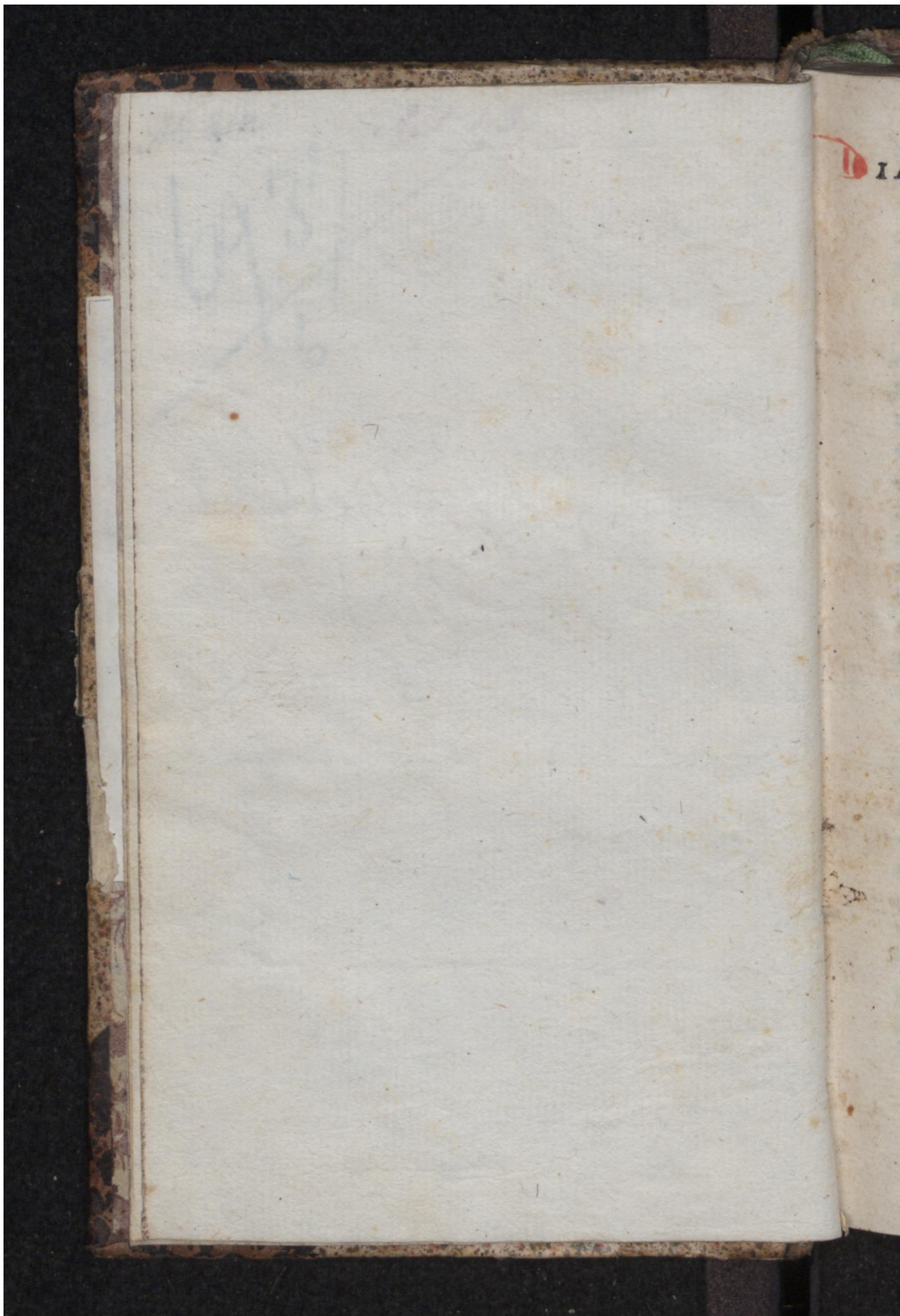

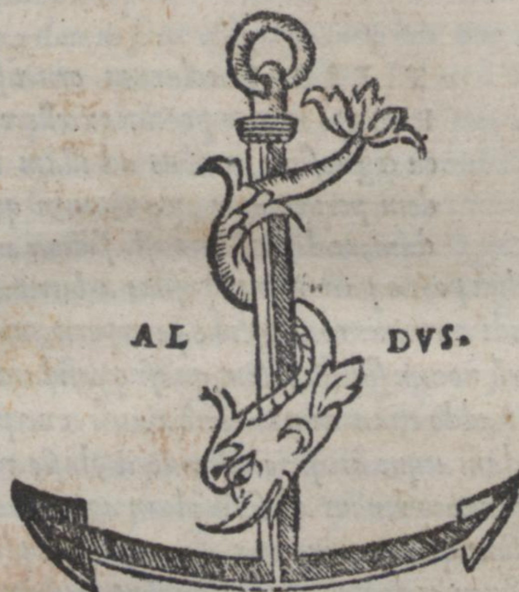
G. Nencini
1861

Cette édition est mieux ordonnée et plus complète que les précédentes de 1527, 1528, 1529, et 1533

Renouard, Annales, pag. 114

IACOBI SANNAZARII OPERA OMNIA LATINE SCRIPTA, NVPER EDITA.

M. D. XXXV.

NON SINE PRIVILEGIO.

PAVLVS MANVTIVS ALDI F. ANTONIO CARLONI, ILLVSTRI ALLIFARVM PRINCIPI, S. P. D.

u

T EST Præclarum ornatissime Princeps in arte poëtica excellere: sic ea cognoscere, quibus ad illam laudem perueniatur, maximum quiddam, ac difficillimũ est. fallitur enim, siquis absoluti poëtæ partes in eo positas arbitratur, ut cum metiendi carminis rõnẽ optime perceperit, cum elegantissimarũ uocum supellectilem quasi quandam sibi compararit, addo etiam cum materiẽ animo conceptam ordine quodam atque artificio distinxerit, hisce rebus tanquam egregie munitus ad scribẽdum aggrediatur. Grauiora sunt quæ requiruntur, & ex abditis plurimarum artium ac doctrinarum fontibus haurienda. Nam cum eius consilium, qui hoc in genere elaborat, uel in primis eò spectare debeat, ut uoluptati uersuum utilitatem sententiarũ admiscendo, nihilo minus lectorem moneat, quàm oblectet; monitio autem illa plerũq; necessaria sit, ut, in uitijs summam turpitudinem inesse, in uirtutibus summam gloriam, ostendatur: quomodo hoc sine philosophiæ cognitione prudenter ac perite poterit efficere? Iam, si res exigat ut aut de cœli stellarumq; ratione, aut de regionum terrestrium ac maritimarum situ dicendum sit: certe hos locos non poterit, nisi qui Astrologiam & Geographiam attigerit,

commode tractare. itaque siquis ad huius facultatis studium ita se contulit, ut aliquando, quae literis mandare studuerit, ea se speret, ueluti pictorem egregium, omnibus artis coloribus illustraturum: is omnium ferè disciplinarum sciẽtiam, quae pertinent ad bene beateq; uiuendum, ne prorsus ignoret necesse est. Quòd si ad assequendum poëtae nomen ubertatem illam ingenij à natura datam satis esse putat; atq; hac una instructus facile audet canoros illos quidem, sed rerũ tamen inanes uersus uel domi pangere, uel in triuijs ad populi aures effundere: statim ab intelligentibus explodetur, neque solum imprudens aut parũ uerecundus, sed ẽt planè stultus ac temerarius habebitur. Quo minus est mirãdum, si, ut hac arte excellerent, quampaucissimis contigit; cum in alijs liberalium doctrinarũ generibus plurimi semper floruerint. Sed egregiorũ poëtarũ penuria maior etiã est hac nostra tempestate, q̃ olim priscis temporibus fuerit: siue ꝙ illarum aetatum genius eiusmodi fuit: siue quia non ijsdem, quibus olim, praemijs ad uirtutem nũc homines excitantur. Eorum aũt, quos in hoc genere praestantes cognouimus, sine controuersia primũ locum obtinuit uir eximius, et omni laude cumulatus Iacobus Sannazarius: cuius ingenij monumenta nulla unquam annorum obliuione delebuntur, nulla uetustate peribunt; quin apud omnem posteritatem ita uiuent, ut non multo clarior ex tot Regũ clarissimorum triũphis Parthenope sit futura, q̃ ex unius hominis scientia, atq; doctrina. Hoc autem Antoni clarissime tui muneris ferè totum est: qui, cum ad summam generis amplitudinẽ ac splendorem, ẽt optimarum disciplinarum cognitionẽ adiũxeris; tamẽ haec per se, nisi

accederet studium de posteris bene merendi, quasi minima iudicans: quæcunq; tuorum ciuiũ scripta lectione digna tibi uidentur; in apertũ ut referantur, maximopere contendis. Quo nomine ipsi profecto Sannazarij nostri manes tibi nõ uulgares gratias hñt, cum eos libros, quos ille moriens tuæ fidei cõmendarat, peruulgandos diligentissime curas. Qui uero ingenuarũ artium studijs dediti sunt, ij se tibi tantũ debere profitentur, quãtum persolui nullo modo potest. itaque à me, qui eodem in ære sum, petere uidentur, uniuersorũ causam ut suscipiam; et tibi, quid oẽs pp hoc officium de te et sentiant & loquantur, aliqua rõne significem. Ego et si te ipsa tñ recte factorũ conscientia contentũ esse scio, nihil præterea requirere: tñ ut eorũ honestissimo desyderio ne desim, do me libenter in eã partẽ, in quam ẽt mea sponte propendebã; & ad ostendendũ non eorũ modo aium, sed ẽt obseruantiã et pietatẽ in te meã, hoc ipsum Sannazarij uolumen, quod nostris typis imprimendũ curasti, nomini tuo dicatũ ad te mitto. Leges hic oia, quæcunq; ab eo latine scripta nũc extant. primum aũt erit diuinũ illud, cui ipse de partu Virginis titulũ fecit, opusculũ, dein Chr. sti lamentatio, mox eglogæ V: quas tñ decẽ scripserat; sed è Gallia reuersus, has tñ, quas emisimus, et fragmẽtũ illud, qđ post Salices collocauimus, inuenit. sequũtur elegiarũ libri tres, & inde totidẽ epigrãmatõ. quæ oia sub tuo noie apparebũt, ut eius beneuolentiæ, quã Sãnazario et uiuo et mortuo præstitisti, hunc saltẽ fructũ percipias. Tu quod institutũ iuuandi bonas literas semel amplexus es, cõstanter illud retine; mihiq; ad amicitiam tuam, cuius propter excellentem ingenij tui dotes cupidissimus iampridem sum, aditus præcludi ne patere. Vale.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, DE PARTV VIRGINIS

LIBER PRIMVS.

Irginei partus, magnóq; æquæua parẽti
Progenies, superas cœli quæ missa per auras
u Antiquam generis labẽ mortalibus ægris
Abluit, obstructiq́; uiam patefecit olympi,
Sit mihi Cœlicolæ primus labor: hoc mihi primum
Surgat opus. Vos auditas ab origine causas,
Et tanti seriem (si fas) euoluite facti.
Nec minus ò Musæ uatum decus, hic ego uestros
Optarim fontes, uestras nemora ardua rupes:
Quandoquidem genus è cœlo deducitis; & uos
Virginitas, sanctæq; iuuat reuerentia famæ.
Vos igitur, seu cura poli, seu Virginis huius
Tangit honos, monstrate uiam, qua nubila uincam:
Et mecum immensi portas recludite cœli.
Magna quidem, magna Aonides, sed debita posco,
Nec uobis ignota: etenim potuistis & antrum
Adspicere, & choreas: nec uos orientia cœlo
Signa, nec Eoos Reges latuisse putandum est.
Tuq́; adeo spes fida hominum, spes fida deorum
Alma parens, quam mille acies, quæq; ætheris alti

Militia est, totidem currus, tot signa, tubæq;,
Tot litui comitantur, ouantiq; agmina gyro
Adglomerant: niueis tibi si solennia templis
Serta damus: si mansuras tibi ponimus aras
Exciso in scopulo, fluctus unde aurea canos
Despiciens, celso se culmine Mergilline
Adtollit, nautisq; procul uenientibus offert:
Si laudes de more tuas, si sacra, diemq;,
Ac cœtus late insigneis, ritusq; dicamus,
Annua felicis colimus dum gaudia partus:
Tu uatem ignarumq; uiæ, insuetumq; labori
Diua moue, & pauidis iam læta adlabere cœptis.
Viderat ætherea superûm regnator ab arce,
Vndique collectas uectari in tartara prædas:
Tisiphonemq; imo conantem cuncta profundo
Vertere, & immaneis stimulantem ad dira sorores:
Nec iam homini prodesse, alto quòd semina cœlo
Duceret, aut uarios animum excoluisset ad usus:
Tantum lethiferæ poterant contagia culpæ.
Tum pectus pater æterno succensus amore,
» Sic secum. Ecquis erit finis? tantis'ne parentum
» Prisca luent pœnis seri commissa nepotes?
» Vt quos uicturos semper, superisq; crearam
» Pene pareis, tristi patiar succumbere letho,
» Informeisq; domos, obscuraque regna subire?
» Non ita: sed diuûm potius reuocentur ad oras,
» Vt decet, & manuum poscunt opera alta mearum:
» Desertosq; foros, uacuiq; sedilia cœli
» Actutum complere parent: legio unde, nefandis
» Acta odijs, trepidas ruit exturbata per auras.

» Quumq́; caput fuerit, tantorumq́; una malorum
» Fœmina principium, lacrimasq́;, & funera terris
» Intulerit: nunc auxilium ferat ipsa, modumq́;,
» Quâ licet, afflictis imponat fœmina rebus.
Hæc ait: & celerem stellata in ueste ministrum,
Qui castæ diuina ferat mandata puellæ,
Alloquitur, facie insignem, & fulgentibus alis.
» Te, quem certa uocant magnarum exordia rerum,
» Fide uigil, pars militiæ fortissima nostræ,
» Te decet ire, nouumq́; in secula iungere fœdus:
» Nunc animũ huc aduerte: atq; hæc sub pectore serua.
» Est urbes Phœnicum inter, lateq́; fluentem
» Iordanem, regio nostris sat cognita sacris,
» Iudæam appellant, armisq́;, & lege potentem.
» Hic claris exorta atauis, uatumq́; ducumq́;
» Antiquum genus, & dignis licet aucta hymenæis,
» Pectoris inlæsum Virgo mihi casta pudorem
» Seruat adhuc, nullos non seruatura per annos:
» (Mirus amor) seniumq́; sui uenerata mariti
» Exiguis degit thalamis, & paupere tecto,
» Digna polo regnare, altoq́; effulgĕre diuûm
» Concilio, & nostros æternum habitare penates.
» Hanc mihi uirginibus iampridem ex omnibus unam
» Delegi, prudensq́; animo interiore locaui:
» Vt foret, intacta sanctum quæ numen in aluo
» Conciperet, ferretq́; pios sine semine partus.
» Ergo age, nubiuagos molire per aëra gressus:
» Deueniensq́; locum, castas hæc iussus ad aureis
» Effare, & pulchris cunctantem hortatibus imple:
» Quandoquidem genus è Stygijs mortale tenebris

Eripere est animus, sæuosq; arcere labores.
Dixerat. Ille altum Zephyris per inane uocatis
Carpit iter, scindit nebulas, atque aëra tranat
Ima petens, pronusq; leues uix commouet alas.
Qualis, ubi ex alto notis Mæandria ripis
Prospexit uada, seu placidi stagna ampla Caystri,
Præcipitem sese candenti corpore cycnus
Mittit agens; iamq; implumis, segnisq; uidetur
Ipse sibi, donec tandem potiatur amatis
Victor aquis: sic ille auras, nubesq; secabat.
Ast ubi palmiferæ tractu stetit altus Idumes:
Reginam haud humilem uoluentem pectore curas
Adspicit: atque illi ueteres de more Sibyllæ
In manibus: tum si qua æuo reseranda nepotum
Fatidici casto cecinerunt pectore uates.
Ipsam autem securam animi, lætamq; uideres
Authorem sperare suum: nanque adfore tempus,
Quo sacer æthereis delapsus spiritus astris
Incorrupta piæ compleret uiscera matris,
Audierat. Proh quanta alti reuerentia cœli
Virgineo in uultu est. oculos deiecta modestos
Suspirat: matremq; Dei uenientis adorat:
Felicemq; illam, humana nec lege creatam
Sæpe uocat: nec dum ipsa suos iam sentit honores.
Cum subito ex alto iuuenis demissus olympo,
Purpureos retegit uultus: numenq; professus
Incessuq;, habituq;, ingentes explicat alas:
Ac tectis late insuetum diffundit odorem.
Mox prior hæc. Oculis salue lux debita nostris,
Iampridem notum cœlo iubar, optima Virgo:

C ui se se tot dona, tot explicuere merenti
D iuitiæ superûm: quicquid rectiq; probiq;
A eterna de mente fluit: purissima quicquid
A d terras summo ueniens sapientia cœlo
F ert secum, & plenis exundans gratia riuis.
T e genitor stabili firmam sibi lege sacrauit,
P erpetuos genitor cursus qui dirigit astris:
M ansuramq; tuo fixit sub pectore sedem.
I dcirco cœtus inter ueneranda pudicos
V na es, quam latis cœli in regionibus olim
T ot diuûm celebrent uoces. proh gaudia terris
Q uanta dabis: quantis hominum succurrere uotis
I ncipies. Stupuit confestim exterrita Virgo:
D emisitq; oculos: totosq; expalluit artus.
N on secus, ac, conchis si quando intenta legendis
S eu Micone parua, scopulis seu forte Seriphi
N uda pedem uirgo, lætæ noua gloria matris
V eliferam aduertit uicina ad littora puppim
A duentare, timet: nec iam subducere uestem
A udet, nec tuto ad socias se reddere cursu:
S ed trepidans silet, obtutuq; immobilis hæret.
I lla Arabum merceis, & fortunata Canopi
D ona ferens, nullis bellum mortalibus infert:
S ed pelago innocuis circumnitet armamentis.
Tum rutilus cœli alipotens, cui lactea fandi
C opia, diuiniq; fluunt è pectore rores
A mbrosiæ, quibus ille acreis mulcere procellas
P ossit, & iratos pelago depellere uentos.
Exue Dia metus animo, paritura uerendum
C œlitibus numen, sperataq; gaudia terris,

A eternamq; datura uenis per secula pacem.
H æc ego syderea missus tibi nuntius arce,
S ublimis celeres uexit quem penna per auras,
V aticinor, non insidias, non nectere fraudes
E doctus: longe à nostris fraus exulat oris.
Q uippe tui magnum magna incrementa per orbem
I psa olim partus Virgo, sobolisq; beatæ
A dspicies. uincet proauos: proauitaque longo
E xtendet iura imperio: populisq; uocatis
A d solium, late ingentes moderabitur urbes:
N ec sceptri iam finis erit, nec terminus æui.
Q uin iustis paulatim animis pulcherrima surget
R elligio. Non monstra pijs, sed numina templis
P lacabunt castæ diris sine cædibus aræ.
Dixerat: illa animum sedato pectore firmans,
S ubstitit, & placido breuiter sic ore locuta est.
C onceptusne mihi tandem, partusq; futuros
S ancte refers? mene attactus perferre uirileis
P osse putas? cui uel nitenti matris ab aluo
P rotinus inconcussum, & ineluctabile uotum
V irginitas fuit una: nec est, cur soluere amatæ
I ura pudicitiæ cupiam, aut hæc fœdera rumpam.
I mmo istas, quod tu minime iam rere, per aureis,
E xcipit interpres, fœcundam spiritus aluum
I nfluet, implebitq; potenti uiscera partu,
F lammifero ueniens cœlo, atque micantibus astris.
A t tu uirgineum mirata tumescere uentrem,
H ærebis pauitans: demum formidine pulsa
G audia seruati capies inopina pudoris.
N e ue hæc uana putes, dictis aut territa nostris

I ndubites: seræ dudum concessa senectæ
D ona oculos pone ante tuos. Nam sanguine auito
I uncta tibi mulier (sterilis licet illa, grauisq;
P ressa æuo) haud quaquã speratũ hoc tẽpore pignus
F ert utero, & felix sexto sub mense laborat.
V sque adeo magno nil non superabile cœlo est.
His dictis, Regina oculos ad sydera tollens,
C œlestumq; domos superas, atque aurea tecta,
A dnuit, & taleis emisit pectore uoces.
I am iam uincæ fides, uincæ obsequiosa uoluntas:
E n adsum: accipio uenerans tua iussa, tuumq;
D ulce sacrum pater omnipotens. nec fallere uestrũ est
C œlicolæ. nosco crineis, nosco ora, manusq;,
V erbaq;, & aligerum cœli haud uariantis alũnum.
T antum effata, repente noua micuisse penateis
L uce uidet: nitor ecce domum complerat: ibi illa,
A rdentum haud patiens radiorum, ignisq; corusci,
E xtimuit magis. At uenter (mirabile dictu)
(Non ignota cano) sine ui, sine labe pudoris,
A rcano intumuit uerbo. Vigor actus ab alto
I rradians, Vigor omnipotens, Vigor omnia complẽs
D escendit, Deus ille, Deus: totosq; per artus
D at se se, miscetq; utero. quo tacta repente
V iscera contremuere: silet natura, pauetq;
A dtonitæ similis: confusaque turbine rerum
I nsolito, occultas conatur quærere causas.
S ed longe uireis alias, maioraque sentit
N umina. succutitur tellus: læuumq; sereno
I ntonuit cœlo rerum cui summa potestas,
A duentum nati genitor testatus: ut omnes

Audirent late populi, quos maximus ambit
Oceanus, Tethysq́; & raucisona Amphitrite.
Hos inter medios cœli, terræq; fragores
Aequatis properans uolucer pulcherrimus alis,
Omnia dum trepidant, discesserat, altaque nabat
Per loca: cum Virgo celsis in nubibus illum
Alternantem humeros uidet, atq; immensa secantem
Ventorum spatia, & iam uersicolore per auras
Fulgentem pluma, ac cœli conuexa petentem.
Quem demum tali adspectans sermone secuta est.
Magne ales, celsi decus ætheris, inuia rerum
Qui penetras, longéq; & nubila linquis, & euros
Anteuolans, læto seu te felicia tractu
Sydera, quæq; suos uoluuntur signa per orbes
Expectant redeuntem: alti seu certa reposcit
Crystalli domus, & uitrei plaga lucida regni:
Seu propiora uocant supremo tecta Tonanti,
Quâ patet in summum regio flammantis olympi,
Téq; amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura:
I precor, i nostrum testis defende pudorem.
Nec plura his: tum uero aciem deflectit, et omnes,
Haud mora, sollicito percurrit lumine montes:
Agnatamq́; animo, conceptaq; pignora uersat,
Multa putans: seruumq́; uteri miratur honorem.
Interea manes descendit fama sub imos,
Pallentesq́; domos ueris rumoribus implet:
Optatum aduentare diem, quo tristia linquant
Tartara, & euictis fugiant Acheronta tenebris,
Immanemq́; ululatum, & non lætabile murmur
Tergemini canis: aduerso qui carceris antro

Excubat insomnis semper, rictuq́; trifauci
Horrendum, stimulante fame, sub nocte profunda
Personat, & morsu uenienteis adpetit umbras.
Tum uero Heroës lætati, animæq́; piorum,
Ad cœlum erectas cœperunt tendere palmas.
Atque hic insignis funda, citharaq́; decorus,
Insignis sceptro senior, per opaca locorum
Dum graditur, nectitq́; sacros diademate crineis:
Dum legit effœtos Lethæo in gramine flores,
Quâ tacite labuntur aquæ, mutæq́; uolucres
Ducunt per sterileis æterna silentia ramos:
Adtonita subitos concepit mente furores,
Diuinamq́; animam: & consueto numine plenus,
Intorquens oculos, uenientia fata recenset.
Nascere magne puer: nostros quem soluere nexus,
Et tantos genitor uoluit perferre labores.
Magne puer, cui se hæc tandem spolianda reseruant
Regna, tot heu miseris hominum ditata ruinis:
Nascere, uenturum si te mortalibus olim
Pectore ueridico promisimus: igneus ut nos
Viribus adflatos cœlestibus ardor agebat
Insinuans: si sacra peregimus, & tua late
Iussa per immensum fama uulgauimus orbem.
En ridet pax alma tibi: simul ecce potentes
Impulsi cœlo, diuisq́; autoribus acti,
Orbe alio properant Reges. Saluete beati
Aethiopes, hominum sanctum genus, astra secuti:
Scilicet huc uestris adfertis munera regnis.
Accipe dona puer: tuq́; o sanctissima mater
Sume animos: iam te populiq́;, ducesq́; frequentant

L ittore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
I lle autem aurata fulgens in ueste sacerdos
I am canus, iam maturo uenerabilis æuo,
Q uid sibi uult? sacras puerum qui sistit ad aras,
S ic uenerans? lætoq; inspectans æthera uultu?
S eq; dehinc facili clausurum lumina fato,
E xclamat: quòd speratum per secula munus,
P romissamq; diu pacem, certamq; salutem
T errarum, exorta liceat sibi luce tueri
O ptanti, seniumq; ideo, parcasq; trahenti.
S ed quid ego heu dira conspersos cæde penates
I nfantum, & subito currentes sanguine riuos
A dspicio? tristisq; meas uagitus ad aures
F ertur? io scelus est, partus iugulare recentes.
C rudelis, quid agis? nihil hi meruere: neque illum,
Q uem petis, insano dabitur tibi perdere ferro.
N unc nunc o matres scelerata abscedite terra,
D um licet, inq; sinu pueros adscondite uestros:
N am ferus hostis adest. propera iam regia uirgo,
I nq; Paretonias transfer tua pignora terras:
A dmonet hoc magnum genitor qui temperat orbem.
T uta domus, tutiq; illic tibi Dia recessus.
V erum ubi bis senas hyemes, bis senaq; nati
S olstitia, & tantos superaueris anxia casus:
I ngentes imo duces de pectore questus,
A ureaq; assiduis pulsabis sydera uotis.
N am puerum, quamuis per compita sæpe uocatum,
S æpe expectatum consuetæ ad gaudia mensæ,
P erquires nequicquam amens: nec cara petentem
O scula, nec sera redeuntem nocte uidebis.

T reis'q; illum totos mœrenti pectore soles,
E t totidem trepidas somni sine munere noctes,
O mnia lustrantes, questu omnia confundentes
F lebitis indigno perculsi corda dolore
T u'q;, senex'q; tuus. Q uarto sed lucifer ortu
P urpureos tremulo cum tollet ab æquore uultus.
I nuentum dabit, & quærentibus offeret ultro.
O` quas tunc lacrimas, o` quæ tunc oscula mater,
Q uos dabis amplexus, misto inter gaudia fletu:
C um natum ante aras patris, & delubra sedentem,
M ulcentem'q; senes dictis, animos'q; trahentem
A dspicies gauisa, ipso admirante senatu
P rimitias pueri ingenteis, nec inane sagacis
P ectoris indicium, natæ'q; ad grandia mentis.
T u uero quid in arma ruis scelerata iuuentus?
Q uid galeas, enses'q; uirûm, & fulgentia cerno
A gmina? scutatas'q; procul sub nocte cohorteis
O bscura, & crebris radianteis ignibus hastas?
T ot'ne unum telis petitur caput? heu furor, heu mens
C æca hominum, semper'q; odijs adcincta nefandis.
I am'q; oleas, montem'q; sacrum circum'q;, supra'q;
C inxere, & longa lucum obsedere corona.
Q uo` feror? ecce trahunt manibus post terga reuinctis
I nsontem: modo quem latas mira illa per urbeis
E dentem, patris'q; palàm præcepta docentem
A ttoniti stupuere, illum regem'q;, Deum'q;,
H umanæ'q; ducem uitæ, fontem'q; salutis
H aud ueriti populo circum plaudente fateri.
H eu facinus: mortem'ne etiam, & crudele minantur
S upplicium? sæuos stringunt in uulnera fasceis,

H orrenteis'q; parant paliuro intexere dumos,
T ormenti genus: & capiti premere inde coronam
V ulnificam: V iden, alternos ut arundinis ictus
I ncutiunt? geminant'q; truci conuicia lingua?
P arte alia ingenteis uideo de stirpibus imis
E uerti palmas, altas ad sydera palmas,
I nfelix opus: unde hominum lux illa, decor'q;
P endeat: ah trepidis dirum, & miserabile terris:
C um patri æthereo moriens liuentia pandet
B rachia, turpatos'q; atra de morte capillos,
O raque, demissos'q; oculos, frontem'q; cruore
I am madidam, & lato patefactum pectus hiatu.
A t mater, non iam mater, sed flentis, & orbæ
I nfelix simulacrum, ægra, ac sine uiribus umbra,
A nte crucem demissa genas, effusa capillum
S tat lacrimans, tristi'q; irrorat pectora fletu.
A c si iam comperta mihi licet ore profari
O mnia: defessi spectans morientia nati
L umina, crudeleis terras, crudelia dicit
S ydera: crudelem sese, quòd talia cernat
V ulnera, sæpe uocat: tum luctisono ululatu
C uncta replens, singultanti sic incipit ore:
I ncipit, & duro figit simul oscula ligno
E xclamans Quis me miseram, quis culmine tanto
D eiectam subitis inuoluit nate procellis?
N ate patris uires, sanguis meus, unde repente
H æc fera tempestas? quis te mihi fluctus ademit?
Quæ manus indignos fœdauit sanguine uultus?
C ui tantum in superos licuit? bella impia cœlo
Quis parat? hunc ego te, post tot male tuta labores,

Post'q;

Post'q; tot infelix elapsæ incommoda uitæ
Adspicio? tu'ne illa tuæ lux unica matris?
Tu'ne animæ pax, & requies, spes'q; ultima nostræ
Sic raperis? sic me solam, exanimem'q; relinquis?
O dolor: extincto iam te pro fratre sorores,
Pro natis toties exorauere parentes:
Ast ego pro nato, pro te domino'q;, deo'q;
Quem misera exorem? quò tristia pectora uertam?
Cui querar? ò tandem diræ me perdite dextræ:
Me potius (si qua est pietas) immanibus armis
Obruite: in me omnes effundite pectoris iras:
Vel tu (si tanti est hominum genus) eripe matrem,
Quæ rogat, & Stygias tecum duc nate sub umbras.
Ipsa ego te per dura locorum, inamœna'q; uiuis
Regna sequar. liceat rumpentem cernere portas
Aeratas: liceat pulchro sudore madentem
Euersorem Erebi materna abstergere dextra.
Hos illa, & plures fundet de pectore questus.
Quod scelus Eois ut primum cernet ab undis
Sol: indignantes retro conuertere currus
Optabit: frustra'q; suis luctatus habenis,
Quod poterit tandem, auratos ferrugine crines
Inficiet, mœstam'q; diu sine lumine frontem
Ostendet terris: ut qui iam ploret ademptum
Authorem, regem'q; suum. quin ipsa nigranti
Fratris ab ore timens, & tanto concita casu
Cynthia, cæruleo uultus obnubet amictu,
Auertet'q; oculos, lacrimas'q; effundet inanes.
At contra horrisono tellus concussa tremore,
Cum gemitu fremet: & ruptis excita sepulchris

E mittet ſimulacra. Quid ò, quid abire paratis
I lluſtres animæ? non omnibus hæc data rerum
C onditio: paucis remeare ad lumina uitæ
C onceſſum. Sed tempus erit, cum martia rauco
M ugitu cœlum quatiet tuba: cumq́; repente
C orpora per terras omnes late omnia ſurgent.
N unc autem ſat Tartarei ſi clauſtra tyranni
E ffringat Rex ille: & caligantia pandat
A tria: diffugiant immiſſo lumine diræ
E umenidum facies iactis in terga colubris.
Q uas atro uix in limo Phlegethontis aduſtum
A ccipiat nemus, & fumanti condat in ulua.
T um uariæ peſtes, & monſtra horrentia Ditis
I ma petant: trepident Briareïa turba, Ceraſtæ,
S emiferumq́; genus Centauri, & Gorgones atræ,
S cyllæq́;, Sphingesq́;, ardentisq́; ora Chimeræ,
A tque Hydræ, atque Canes, et terribiles Harpyiæ.
I pſe catenato feſſus per tartara collo
D ucetur Pluton: triſti quem murmure circum
I nferni fractis mœrebunt cornibus amnes.
A t nos uirginea præcincti tempora lauru,
S igna per extentos cœli uictricia campos
T ollemus, lætoq́; ducem clamore ſequemur.
V ictor io, bellator io, tu regna profunda,
T u manes, Erebumq́;, poteſtatesq́; coërces
A ërias, lethumq́; tuo ſub numine torques.
I lle alto temone ſedens, leuibusq́; quadrigis,
L ora dabit, uolucresq́; reget placido ore iugales,
N on iam cornipedum ductos de ſemine equorum,
N ec qui conſuetas carpant præſepibus herbas.

P rimus enim ualido subnixus eburnea collo
F ert iuga formosi pecoris custodia Taurus;
S tellatus minio Taurus: cui cornua fronti
A urea, & auratis horrent palearia setis:
P er'q; pedes bifidæ radiant noua sydera gemmæ.
T orua boui facies; sed qua non altera cœlo
D ignior, imbriferum quæ cornibus inchoet annum,
N ec quæ tam claris mugitibus astra lacessat.
Et iuxta nemorum terror, rex'q; ipse ferarum
M agnanimus nitet ore Leo: quem fusa per armos
C onuestit iuba: pectoribus generosa superbit
M aiestas: non iam ut cædes, aut prælia sæuus
A dpetat (innocuis armantur dentibus ora:
G rataque tranquillo ridet clementia uultu)
S ed cœlo ut spatietur, & alta ad sydera tendat.
Hos post insequitur pulchros pennata per artus
A lituum Regina: sacræ cui uertice plumæ
A dsurgunt: flauo'q; caput diademate fulget.
I psa ingens alis, ingentis fulminis instar
S upra hominum tecta, ac monteis, supra'q; uolucres
F ertur, & obstanteis cursu petit obuia nubeis.
V ltimus humana sociat ceruice laborem
A latus tergo Iuuenis: cui luthea læuo
E x humero chlamys Eois insperfa lapillis
P endet: eam uariant centum longo ordine Reges,
A ntiquum genus, & Solymæ primordia gentis,
O stro intertexti: ueros cognoscere uultus
E st illic: ueros monteis, & flumina credas:
E t uera extremo Babylon nitet aurea limbo.
Tali sydereas curru subuectus in auras,

I ndutos referens spolijs pallentibus axes,
P erueniet, recto quà panditur orbita tractu
L actea, & ad sedes ducit candentis olympi.
I llic auratæ muros mirabimur urbis,
A uratasq; domos, & gemmea tecta, uiasq;
S telliferas, uitreosq; altis cum montibus amnes.
A tque ibi seu magni cœlsum penetrale Tonantis,
S iue alios habitare lares, ac tecta minorum
C œlicolûm dabitur: stellas numerare licebit,
S urgentemq; diem pariter, pariterq; cadentem
S ub pedibus spectare, & longos ducere soles,
L ongaq; uenturis protendere nomina seclis.
Hæc ubi dicta: patres plausu excepere frequentes
F atidicum uatem: sublatumq; aggere ripæ
A dtollunt humeris, lætumq; per auia ducunt.
I ntremuere Erebi sedes, obscuraque Ditis
L imina. suspirans imo de corde Megæra
D at gemitum, & toruas spectat sine mente sorores.
T um caudam exululãs sub uentre recondidit atram
C erberus, & sontes latratu terruit umbras:
C ommotisq; niger Cocytus inhorruit antris:
E t uaga Sisyphijs hæserunt saxa lacertis.

Egina ut subitos imo sub pectore motus
r Sensit, et adflatu diuini numinis aucta est:
Haud mora, digressu uolucris suspensa ministri,
Exurgit; monteisq; procul contendit in altos
Festinans. ea cura animo uel prima recursat:
Matronam defessam æuo, cui nulla fuissent
Dona uteri (mirum dictu) iam segnibus annis
Fœcundam, sextiq; grauem sub pondere mensis
Protinus adfari, uocemq; audire loquentis,
Et spectare oculis sterili data pignora matri.
Ergo adcincta uiæ, nullos studiosa paratus
Induitur, nullo disponit pectora cultu:
Tantum albo crineis iniectu uestis inumbrans,
Qualis stella nitet, tardam quæ circuit Arcton
Hyberna sub nocte: aut matutina resurgens
Aurora: aut ubi iam Oceano Sol aureus exit.
Quîq; pedes mouet, hac casiam terra alma ministrat,
Pubenteisq; rosas, nec iam mœstos hiacynthos,
Narcissumq;, crocumq;, & quicquid purpureum uer
Spirat hians, quicquid florum per gramina passim
Subgerit immiscens uarios natura colores.
Parte alia celeres sistunt uaga flumina cursus:
Exultant uallesq; cauæ, collesq; supini:
Et circumstantes submittunt culmina pinus:
Crebraque palmiferis erumpunt germina syluis.

O mnia lætantur. cessant Euriq;, Notiq;:
C essat atrox Boreas. tantum per florea rura
R egna tenent Zephyri, cœlumq; tepentibus auris
M ulcent; quáq; datur, gradientem uoce salutant.
V t uentum ad sedes, uultu longæua uerendo
O bcurrit coniux iusti senis: atque repente
P lena deo, subitoq; uteri concussa tumultu,
E xcipit amplexu uenientem, ac talibus infit.
Ò decus, ò laudis mulier dux præuia nostræ,
C ælitibus sola humanum quæ digna reperta es
C onciliare genus, cœtusq; adtollere ad astra
F œmineos: gremium cuius diuinus obumbrat
P almes, inexhaustis terras qui compleat uuis:
Q uis me, quis tanto superûm dignatur honore?
T ú ne procul uisura humileis Regina penateis
V enisti? tú ne illa mei pulcherrima regis
M ater ades? uiden, ut nostra puer excitus aluo,
C um mihi uix primas uocis sonus ambiat aureis,
I am salit, & dominum ceu præcursurus adorat.
F elix Virgo animi, felix, cui tanta mereri
C redulitas dedit una: in te nam plena uidebis
O mnia, quæ magni uerax tibi dixit olympi
A liger, arcano delapsus ab æthere cursu.
Illa sub hæc. Miranda alti quis facta Tonantis
Ò mater, meritas cœlo quæ tollere laudes
V ox queat? exultant dulci mea pectora motu
A uthori tantorum operum: qui me ima tenentem,
I ndignamq;, humilemq; suis respexit ab astris.
M unere quo genteis felix ecce una per omneis
I am dicar: nec uana fides: ingentia quando

I psè mihi ingenti cumulauit munera dextra
O mnipotens, sanctumq; eius per sæcula nomen,
E t quæ per magnas clementia didita terras
E xundat; quà passim omnes sua iussa uerentes
V sque fouens, nullo neglectos deserit æuo.
T um fortem exertans humerũ, dextramq; coruscam,
I nsanos longe fastus, mentesq; superbas
D ispulit, afflixitq; super: solioq; potentes
D eturbans dedit in præceps, & ad ima repressit:
E xtollensq; humiles, aliena in sede locauit:
P auperiemq;, famemq; fugans, impleuit egenos
D iuitijs: uacuos contra, nudosq; reliquit,
Q ui nullas opibus metas posuere parandis.
P ostremo sobolem (neque enim dare maius habebat)
A eternam genitor sobolem, seclisq; priorem
O mnibus, æqualemq; sibi, de sanguine fidi
S uscepit pueri (tantis quod honoribus unum
D eerat adhuc) non ille animi, morumq; suorum
O blitus. quippe id meditans promiserat olim
S acrificis proauorum atauis, stirpiq; nepotum.
Hæc uirgo. At senior, nullus cui uocis ademptæ
V sus erat, supplex nunc gressum obseruat euntis,
V irgineosq; pedes, tactæq; dat oscula terræ:
N unc lætus tollit duplices ad sydera palmas:
Q uoq; potest, solo testatur gaudia nutu:
O stenditq; manu uatum tot scripta priorum:
Q uæ quis agente deo, quondam, dum uita manebat,
E didit, & populis liquit celebranda futuris:
S cilicet effusum tacitis de nubibus imbrem
L anigerum in tergus: germenq; è stirpe uetustæ

Arboris exurgens: incombustumq́; sonoro
Igne rubum: & priscis stellam de patribus ortam.
Quæ dum cuncta graui uenturi haud inscia uisu
Percurrit relegens: alto cum corde uolutat
Conceptus uirgo insolitos, & ab æthere lapsam
Progeniem, pluuiæ in morem, quæ uellere molli
Excepta, haud ullos sonitus, nec murmura reddit.
Seq́; Rubum, Virgamq́;, alto se denique missam
Sydus grande mari prorsum agnoscitq́;, uidetq́;.
Non tamen ausa loqui, tanto aut se dicere dignam
Munere: sed tacito affectu tibi maxime diuûm
Grates rector agit, mentemq́; ad sydera tollit.
Et iam luna cauum ter luce repleuerat orbem,
Ter solitas de more intrarat cæca latebras:
Cum Virgo in patriã reditum parat, omnia quando
Certa uidet. subeunt dilectæ grata parentis
Adloquia: adsuetæq́; pijs sermonibus ædes:
Quæq́; salutantis uoces, ac uerba ministri
Audijt, & primos excepit cella uolatus:
Cella choris superûm lustrata, & cognita cœlo.
Ergo iter inceptum caris digressa propinquis
Adcelerat: relegitq́; uiam per nota locorum.
Nec mora, nec requies usquam: nec lumina flectit,
Cælicolum quamuis sacro circundata cœtu,
Donec ad optatum peruenit sedula limen.
Atque ibi, dum consueta suo cum pectore uersat
Gaudia: paulatim maturi tempora uentris
Aduentare uidet. scires iam numen in illa
Grande tegi: nullos adeo sentire dolores
Dat superûm genitor, nullaq́; ex parte grauari.

Interea terra parta iam pace, mariq́;
A ugustus pater æratis bella impia portis
C lauserat, & ualidis arctarat uincta catenis:
D umq́; suas regnator opes, uiresq́; potentis
I mperij, exhaustasq́; armis ciuilibus urbes
N osse cupit; magnum censeri iusserat orbem,
D escribi populos late, numerumq́; referri
C unctorum ad sese capitum, quæ maxima tellus
S ustinet, & rapido complectitur æquore Nereus.
E rgo omnes lex una mouet. sua nomina mittunt
Q ui montes Aurora tuos, regna illa feracis
A rmeniæ, qui conualles, atque alta Niphatæ
S axa tenent, longe pictis gens nota pharetris,
G ens fines lustrare suos non segnis, & arcu,
Q ua uagus Euphrates, qua deuius exit Araxes,
F elices tractus, & late munere diuûm
C oncessos defendere agros bene olentis amomi.
C ensetur Tauri passim, censetur Amani
I ncola: prædatorq́; Cilix: & Isaurica quisquis
R ura domat: quicunque tuas Pamphylia syluas:
Q uiq́; Lycaoniam, felicia iugera: quiq́;
F lauentem curuis Liciam perrumpit aratris.
I am clari bello Leleges, populiq́; propinqui
I ussa obeunt: gens quæq́; suo dat nomina ritu.
Q ui Ceramon, bimaremq́; Gnidon: quiq́; alta tuentur
M œnia, dispositis ubi circumsepta columnis
T ollit se niuei moles operosa sepulchri,
B arbara quam rapto posuit regina marito:
E t quos Mæandri toties ludente recursu
V nda rigat, rigat ipse suo mox amne Cayster,

Herboso niueos dum margine pascit olores.
Quosq; metalliferis ueniens Pactolus ab antris
Circuit: & rutila non parcior Hermus arena.
Misorum manus omnis: Apollineæq; Celenæ:
Idaque, Rhœtææq; arces, celebrataque Musis
Pergama, Sigæumq; iugum, Priameia quondam
Regna armis, ducibusq;, ducum nūc nota sepulchris.
Quæ nauta, angustum dum præterit Hellespontum,
Ostendens socijs: hoc, inquit, littore flentes
Nereides steterant, passis cum mœsta capillis
Ipsa suum de more Thetis clamaret Achillem.
His & Bythinæ classes, & Pontica late
Adcedit regio. paret scopulosa Carambis:
Parendi studio feruet simul alta Sinope:
Feruet Halys: quiq; immēsis procul amnibus auctus
Cappadocum medios populos discriminat Iris:
Thermodoōq;: Halybesq;: adtritaq; saxa Prometheo.
Præterea quâ se Thracum Mauortia tellus
Pandit, & algentem Rhodope procurrit in Aemū:
Quâ Macedum per saxa ruit torrentibus undis
Axius, umbrosæq; tegunt Halyachmona ripæ:
Quaq; iacet diris omen Pharsalia bellis,
Et bis Romana ferales clade Philippi,
Conueniunt populi certatim, & iussa facessunt.
Vos etiam uestros his adiunxistis alumnos
Vicinæ passim uacuis iam mœnibus urbes,
Antiquæ Graiorum urbes, gens optima morum
Formatrix, clara ingenijs, & fortibus ausis:
Seu quæ littoreos tractus, monteisq; tenetis:
Seu quæ per medias dispersæ exurgitis undas.

T um latus Epiri, quà formidabile nautis
A dtollunt summo caput Acroceraunia cœlo,
V rget opus: iamq; Alcinoi dat regia censum:
I llyricæq; manus: impacatiq; Liburni:
L ittoraque Ionio passim pulsata profundo.
N ec tu, cui late imperium terræq;, marisq;
B ellatrix peperit uirtus, & martius ardor,
N on populos, non ipsa tuas terra inclyta gentes
D escribis, terra una armis, & fœta triumphis,
V na uiris longe pollens, atque æmula cœlo:
N ubiferæ quam præruptis anfractibus alpes
P ræcingunt, mediamq; pater secat Apenninus,
E t geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
D escripsere suos (quamuis non axe sub uno)
H inc Rhenus pater indigenas, hinc latior undis
D anubius: qui syluarum per uasta uolutus,
P ascere non populos, non lambere desinit urbes,
D onec ad optatam rapido uenit agmine Peucen.
Q uin & proceras scrutatur Gallia syluas,
G allia Cæsareis Latio dignata triumphis:
Q uã Rhodanus, quã findit Arar, quã pmeat ingens
S equana, piscosoq; interluit amne Garumna.
T um quas piniferis gentes prærupta Pyrene
R upibus, Herculeas prospectat ad usque columnas,
C ogit Anas, cogit ripa formosus utraque
D uria, & albenti Bætis præcinctus oliua,
A uratamq; Tagus uoluens sub gurgite arenam,
Q uiq; suo terras insignit nomine Iberus.
P arte alia uastas circumuocat Africa uires:
G etuli, Mauriq; duces rimantur opaci

Atlantis nemora, & dispersa mapalia syluis.
Scribitur & uacuis ut quisque inuentus arenis
Seu pastor, seu subcinctis uenator in armis
Obseruans sæuos latebrosa ad tesqua leones.
Maßylûm quicunque domos, quicunque repostos
Hesperidum lucos, munitaq; montibus arua
Incolit, & ramis natiuum decutit aurum:
Et qui uertentes immania saxa iuuencos
Flectit arans; quà deuictæ Carthaginis arces
Procubuere, iacentq; infausto in littore turres
Euersæ. Quantum illa metus, quantum illa laborum
Vrbs dedit insultans Latio, & Laurentibus aruis?
Nunc passim uix relliquias, uix nomina seruans,
Obruitur proprijs non agnoscenda ruinis.
Et querimur genus infelix humana labare
Membra æuo: cum regna palàm moriãtur, & urbes.
Iamq; Macas idem ardor habet: uenere uolentes
Barcæi: uenere suis Nasamones ab aruis:
Naufragas qui per Syrtes, infidaque circum
Littora, mœrentum spolijs onerantur, & altos
Insiliunt nudi cumulos extantis arenæ,
Inq; suas uertunt aliena pericula prædas.
Postremo Psilli, Garamanticaq; arua tenentes:
Quiq; Cyrenæas suspendunt uomere glebas,
Laudatasq; legunt succis præstantibus herbas.
Quiq; Iouis palmeta, Hasbytarumq; receßus:
Marmaricas qui late oras: qui pascua seruant
Aegypti, Meroësq;, sacer quos Nilus inundat,
Nilus ab æthereo ducens cunabula cœlo.
Nec minus & casta senior cum Virgine custos

I bat, ut in patria nomen de more, genusq́;
E deret, & iussum non segnis penderet aurum.
I lle domum antiquam, & regnata parentibus arua
I nuisens, secum proauos ex ordine reges,
C laraq; facta ducum, pulchramq́; ab origine gentem
M ente recensebat tacita: numerumq́; suorum,
Q uamuis tunc pauper, quamuis incognitus ipsis
A gnatis, longe aduenïens explere parabat.
I am fines Galilæa tuos emensus, & imas
C armeli valles, quæq; altus uertice opacat
R ura Thabor, sparsamq́; iugis Samaritida terram
P almiferis; Solymas à læua liquerat arces:
C um simul è tumulo muros, ac tecta domorum
P rospexit, patriæq; agnouit mœnia terræ.
C ontinuo lacrimis urbem ueneratur obortis:
I ntenditq́; manus, & ab imo pectore fatur.
Bethlemiæ turres, & non obscura meorum
R egna patrum, magniq; olim saluete penates:
T uq; ò terra parens regum, uisuraque regem,
C ui Sol, & gemini famulantur cardinis axes,
S alue iterum. te uana Iouis cunabula Crete
H orrescet, ponetq́: suos temeraria fastus:
M œnia te Dircæa trement: ipsamq́; pudebit
O rtygiam geminos Latonæ extollere partus.
P arua loquor: prono ueniet diademate supplex
I lla potens rerum, terrarumq́; inclyta Roma:
E t septemgeminos submittet ad oscula montes.
D ixit, & extrema mouit uestigia uoce:
M aturatq́; uiam senior: tardumq́; fatigat
V ectorem: & uisas gressum molitur ad oras.

Et iam prona dies fluctus urgebat Iberos,
Purpureas pelago nubes, aurumq; relinquens.
Ecce autem magnis plenam conuentibus urbem
Protinus, ut uenere, extremo è limine portæ
Adspiciunt. Mistum confluxerat undique uulgus,
Turba ingens. Credas longinquo ex æquore uectas
Ad merces properasse: aut deuastantibus arua
Hostibus, in tutum trepidos fugisse colonos.
Cernere erat, perq; anfractus, perq; arcta uiarum
Cuncta replesse uiros, confusoq; ordine matres:
Permistos pecori agricolas: hos iungere plaustra:
Hos intendere uela: alios discumbere apertis
Porticibus: resono compleri cuncta tumultu:
Accensos uarijs lucere in partibus ignes.
Quæ pater admirans, tacito dum singula uisu
Percurrit, circumq; domos, & limina lustrat,
Nec superesse locum tecto uidet: ibimus, inquit,
Quò deus, & quò sancta uocant oracula patrum.
Est specus haud ingens paruæ sub mœnibus urbis,
Incertum, manibusne hominum, genióne potentis
Naturæ formatus; ut hæc spectacula terris
Præberet, tantosq; diu seruatus in usus,
Hospitio cœlum acciperet: cui plurima dorsa
Incumbit rupes pendentibus undique saxis
Aspera: & exesæ cingunt latera ardua cautes:
Defunctis operum domus haud ingrata colonis.
Huc heros tandem superata ambage uiarum
Sic monitus, ducente deo, cum coniuge sancta
Deuenit, multaq; senex se nocte recepit.
Ac primum siccis ramalibus excitat ignem:

Straminéoq; toro comitem locat: ægra cubantis
Membra super uestem inuoluens: mox adligat ipsos
Permulcens, iam non duros, iam sponte sequentes
Quadrupedes: ut forte aderat fœnile saligna
Subfultum crate, & palmarum uimine textum.
Nunc age, Castalijs quæ nunquã audita sub antris,
Musarum'ue choris celebrata, aut cognita Phœbo,
Expediam: uos secretos per deuia calles
Cœlicolæ, uos (si merui) monstrate recessus
Intactos: uentum ad cunas, & gaudia cœli,
Mirandos'q; ortus, & tecta sonantia sacro
Vagitu. stat ferre pedem, quâ nulla priorum
Obuia sint oculis uatum uestigia nostris.
Tempus erat, quo nox tardis inuecta quadrigis
Nondum stelliferi mediam peruenit olympi
Ad metam, & tacito scintillant sydera motu:
Cum syluæ'q;, urbes'q; silent: cum fessa labore
Accipiunt placidos mortalia pectora somnos:
Non fera, non uolucris, non picto corpore serpens
Dat sonitum. iam'q; in cineres consederat ignis
Vltimus: & sera perfusus membra quiete
Scruposo senior caput adclinauerat antro.
Ecce autem nitor ex alto nouus emicat, omnem'q;
Exuperat ueniens atræ caliginis umbram:
Auditi'q; chori superûm, & cœlestia curuas
Agmina pulsantum citharas, ac uoce canentum.
Agnouit sonitum, partus'q; instare propinquos
Haud dubijs Virgo sensit lætissima signis.
Protinus erigitur stratis, cœlo'q; nitentes
Adtollit uenerans oculos, ac talia fatur.

Omnipotens genitor, magno qui ſydera nutu
Aërioſq; regis tractus, terraſq;, fretumq;,
Ecquid adeſt tempus, quo ſe ſine labe ſerenam
Efferat in lucem ſoboles tua? quo mihi tellus
Rideat, & teneris depingat floribus arua?
En tibi maturos fructus, en reddimus ingens
Depoſitum: tu nequa pio iactura pudori
Obrepat, ſummo defende, & conſule Cœlo.
Ergo ego te gremio reptantem, & nota petentem
Vbera care puer, molli ſtudioſa fouebo
Amplexu: tu blanda tuæ dabis oſcula matri
Adridens: colloq; manum, & puerilia nectes
Brachia: & optatam capies per membra quietem.
Sic memorat, fruiturq; deo, comitumq; micanti
Agmine diuiniſq; animum concentibus explet.
Atque olli interea reuoluto ſydere felix
Hora propinquabat. Quis me rapit? accipe uatem
Diua tuum, rege diua tuum. feror arduus altas
In nubes: uideo totum deſcendere cœlum
Spectandi excitum ſtudio. Da pandere factum
Mirum, indictum, inſuetum, ingens. abſiſtite curæ
Degeneres, dum ſacra cano. Iam læta laborum,
Iam non tacta metu, ſecli regina futuri
Stabat adhuc, nihil ipſa ſuo cum corde caducum,
Nil mortale putans. illam natuſq;, paterq;,
Quiq; prius, quàm Sol cœlo, quàm Luna niteret,
Spiritus obſcuras ibat ſuper igneus undas,
Stant circum & magnis permulcent pectora curis.
Præterea redeunt animo quæcunque uerendus
Dixerat interpres: acti ſine pondere menſes,

Seruatuſq;

S eruatusq; pudor: clausa cum protinus aluo
(O` noctem superis lætam, & mortalibus ægris)
S icut erat folijs, stipulaq; innixa rigenti,
D iuinum spectante polo, spectantibus astris
E dit onus. Qualis rorem cum uere repenti
P er tacitum matutinus desudat Eous:
E t passim teretes lucent per gramina guttæ:
T erra madet: madet adspersa sub ueste uiator
H orridus; & pluuiæ uim non sensisse cadentis
A dmirans, gelidas udo pede proterit herbas.
M ira fides. puer æthereas iam lucis in auras
P rodierat: fœnoq; latus male fultus agresti,
I mpulerat primis resonum uagitibus antrum.
A lma parens nullos intra præcordia motus,
A ut incursantes deuexi ponderis ictus
S enserat: hærebant immotis uiscera claustris.
H aud aliter, quàm cum purum specularia Solem
A dmittunt: lux ipsa quidem pertransit, & omnes
I rrumpens laxat tenebras, & discutit umbras:
I lla manent illæsa, haud ulli peruia uento,
N on hyemi, radijs sed tantum obnoxia Phœbi.
Tunc puerum tepido genitrix inuoluit amictu,
E xceptumq; sinu, blandeq; ad pectora pressum
D etulit in præsepe. Hic illum mitia anhelo
O re fouent iumenta. O` rerum occulta potestas.
P rotinus agnoscens dominum procumbit humi Bos
C ernuus: & mora nulla, simul procumbit Asellus
S ubmittens caput, & trepidanti poplite adorat.
F ortunati ambo: non uos aut fabula Cretæ
P olluet, antiqui referens mendacia furti,

Sidoniam mare per medium uexiſſe puellam.
Aut ſua dum madidus celebrat portenta Cithæron,
Infames inter thyaſos, uinoſaque ſacra
Arguet obſequio ſenis inſudaſſe profani.
Solis quippe deum uobis, & pignora cœli
Noſſe datum, ſolis cunabula tanta tueri.
Ergo dum refluo ſtabit circundata fluctu
Terra parens; dum præcipiti uertigine cœlum
Voluetur; Romana pius dum templa Sacerdos
Rite colet: ueſtri ſemper referentur honores:
Semper ueſtra fides noſtris celebrabitur aris.
Quis tibi tūc animus, quæ ſancto in corde uoluptas
O genitrix, cum muta tuis famulantia cunis,
Ac circum de more ſacros referentia ritus
Adſpiceres domino genua inclinare potenti,
Et ſua commotum trahere ad ſpectacula cœlum?
Magne pater, quæ tanta rudem prudentia ſenſus
Lenijt? informi tantos quis pectore motus
Exciuit calor, & pecudum in præcordia uenit?
Vt quem non reges, non accepere tot urbes,
Non populi, quibus una aras, & ſacra tueri
Cura fuit: iam Bos torpens, iam ſegnis Aſellus
Authorem late, poſſeſſoremq́; ſalutent?
Vocibus interea ſenſim puerilibus heros
Excitus, ſomnum expulerat, noctemq́; fugarat
Ex oculis: iamq́; infantem uidet, & uidet ipſam
Maiorem adſpectu, maiori & lumine matrem
Fulgentem, nec quoquam oculos, aut ora mouentem,
Sublimemq́; ſolo, ſuperûm cingente caterua
Aligera. Qualis, noſtrum cum tendit in orbem,

P urpureis rutilat pennis nitidissima Phœnix:
Q uam uarie circum uolucres comitantur euntem.
I lla uolans, Solem natiuo prouocat auro
F ulua caput, caudam & roseis interlita punctis
C æruleam. stupet ipsa cohors: plausúq; sonoro
P er sudum strepit innumeris exercitus alis.
M iratur lucem insolitam: miratur ouantes
C œlicolûm cantus senior. tum uictus, & amens,
A dtonitusq́; animi, tantisq́; ardoribus impar
C orruit, & geminas uultum demisit in ulnas:
A dfususq́; diu telluri, immobilis hæsit.
H ic illum superi iuxta uidere iacentem,
V idit dia parens: nec longum passa seniles
O bduci tenebris oculos: dat surgere, & ægrum
S ustentare genu, tremulisq́; insistere plantis,
D iuinosq́; pati uultus, superiq́; nitorem
I gnis, & æthereas uibrantia lumina flammas.
I lle ubi paulatim uires, animumq́; resumpsit:
N odoso incumbens baculo, modulantia primum
A gmina, reginamq́; deûm de more salutat.
M ox ipsum accedens præsepe, uluaq́; palustri
I mpositum spectans dominum terræq́;, marisq́;,
(Ò timor, ò mentis pietas) puerilia membra
N on ausus tractare manu, cunctatur. ibi auram,
I nsperatam auram diuino efflantis ab ore
O re trahens, subito correptus numinis haustu,
A dflatusq́; deo, sic tandem uoce quieta
I ncipit, & lacrimis oculos subfundit obortis.
Sancte puer, non te Pharijs operosa columnis
A tria, non uariata Phrygum uelamina textu

E xcepere (iaces nullo spectabilis auro)
A ngustum sed uix stabulum, male commoda sedes,
E t fragiles calami, lectæq; paludibus herbæ
F ortuitum dant ecce torum. laqueata tyrannos
T ecta, & regifico capiant aulæa paratu.
T e pater æterno superûm ditauit honore
I llustrans: tibi syderei domus aurea cœli
P laudit, inextinctosq; parat natura triumphos.
E t tamen hanc sedem reges, hæc undique magni
A ntra petent populi: longe quos cærula Calpe
L ittore ab occiduo, nigrisq; impellet ab Indis
S ol oriens, quos & Boreas, & feruidus Auster
D iuerso inter se certantes cardine mittent.
T u pastor, tu dispersas reuocare per agros
M issus oues late, pectusq; obferre periclis,
P rodigus ah nimium uitæ, per tela, per hosteis
O bscurum nemus irrumpens, rabida ora luporum
C ompesces, saturumq; gregem sub tecta reduces.
O` mihi certa fides superûm, decus addite terris,
N ate deo, deus ipse, æterno è lumine lumen.
T e te ego, te circum genitrix, lætiq; ministri
C oncinimus, primiq; tuos celebramus honores,
L ongaque perpetuis indicimus orgia fastis.

VRatum interea culmen bipatentis olympi
Conscendit genitor, rerum inuiolata potestas,
Læta fouēs tacito sub pectore: mox iubet omneis
A d sese acciri superos, quiq; atria longe
O bseruant, quiq; arcanis penetralibus adstant,
P ræterea quos Eoos Aurora per ortus,
E t quos occiduæ propior uidet Hesperus oræ.
N anque ferunt olim leges cum conderet æquas
R ex superûm, & ualido mundum suspenderet axe,
D iuersas statuisse domos, diuersaque diuis
H ospitia, & dignos meritis tribuisse penateis
O rdine cuique suos. Illi data tecta frequentant:
A rmaque, & æratis adfigunt nomina ualuis.
H aud mora fit. celerant iussi: uolat æthere toto
C œlicolûm glomerata manus, pars igne corusco
T ota rubens, pars stelliferis innexa coronis.
I pse sedens, humeris chlamydem fulgentibus aptat
I ngentem, & cœlum pariter, terrasq; tegentem.
Quā quondā (ut perhibent) uigilans nocteisq;, diesq;
I psa suo neuit rerum natura Tonanti:
A diecitq; sacræ decus admirabile telæ,
P er medium, perq; extremas subtegminis oras
I mmortale aurum intexens, grādeisq; smaragdos.
I llic nam uaria mundum distinxerat arte
G nara operum mater, certisq; elementa figuris,

Et rerum species, animasq́;, & quicquid ab alta
Fundit mente pater. Generis primordia nostri,
Cernere erat limum informem. iam præpete penna
Deferri uolucres liquidum per inane uideres:
Iam syluis errare feras, pontumq́; natari
Piscibus, & uero credas spumescere fluctu.
Hic postquam aligeros gemmata sedilia coetus
Accepere: pater solio sic infit ab alto.
Aetherei proceres (neque enim ignoratis & ausus
Infandos, dirumq́; acies super astra frementes)
Si mecum iuuat, antiquos ab origine motus
Inspicere, & ueterum pariter meminisse laborum:
Quandoquidem hæc uobis peperit uictoria laudem:
Huc animos, huc pacatas aduertite mentes.
Vos, cum omne arderet cœlum seruilibus armis,
Arctoumq́; furor pertenderet impius axem
Scandere, et in gelidos regnum transferre Triones:
Fida manus mecum mansistis: & ultima tandem
Experti, cœlo uictricia signa tulistis:
Aeternumq́; alta fixistis in arce trophæum.
Quos ego pro meritis insigni munere palmæ
Donaui: regniq́; in partem, operumq́; recepi:
Præcipuosq́; habui, lectosq́; ad iussa ministros:
Vsque adeo fixa antiqui stat gratia facti.
Nec minus & nostras audistis sæpe querelas:
Vidistisq́; graues flammati pectoris æstus:
Tunc cum prima nouas egit dementia gentes
Arboris auricomæ cœlestia carpere poma:
Poma graui seros gustu læsura nepotes.
Munere quin superûm indignas spoliastis, & umbra
Sacrorum late nemorum: adsiduoq́; labore

M ultastis miseras, uitæ & breuioribus annis.
Q uid repetam ueteri sumptas de crimine pœnas?
E xiliúmq; informe Erebi, tenebrásq; repostas?
Q uæ tacito mecum spectastis lumine: & ijdem
T errarum sortem mœsti indoluistis acerbam.
A ut etiam ut nostri longo post tempore tandem
P ectoris indomitas clementia uicerit iras?
V ísq; arcana leuem sensim demissa per auras
F œcundam intactæ complerit Virginis aluum?
A n temere hoc, nulláq; actum ratione putatis?
Q uippe ita mansuras decuit me ponere leges:
Q uo terrǽq;, polúsq;, homines diuíq; uicissim
F œderibus starent certis, & pignore tanto
S eruarent memorem cognatæ stirpis amorem.
Q uare agite, & iam nunc humana capessite fata:
A c primum duris parui sub cautibus antri
G ramineos lustrate toros: lustrate beatam
P auperibus sedem calamis: cunctíq; recentem
S ubmissi cunas adcedite, dum pia mater
C omplexu in molli natum fouet, ubera pernox
I ndulgens teneris pueri rorantia labris:
N ec procul in stipula demisso pectore mutum
P rocumbit pecus: & domini uestigia lambens
P eruigilat, longos fundit dum tibia cantus.
H ic faustos ortus pueri, noctémq; uerendam
D iscursu per inane leui, passímq; canoris
L audibus excipite, & plausu celebrate fauentes
O mnia felicem uentura in sæcula pacem,
C ertatímq; renascentis cunabula mundi,
V ictum anguem, uictúmq; anguis furiale uenenum.

Sic placitum, sic auersos coniungere terris
Cælicolas: sic ferre homines ad sydera certum est.
Hæc ubi dicta: nouum superis inspirat amorem;
Quo subito ueteres deponant pectoris iras,
Obliti scelerum; patrisq; exempla secuti,
Terrarum flagrent studio, & mortalia curent.
Nec mora: lætitiam choreis tum forte uacantem
Aduocat: hæc magni motusq;, animosq; Tonantis
Temperat, & uultum discussa nube serenat.
Lætitiam, quæ cœlicolûm per limina semper
Discursat, raroq; imas petit hospita terras:
Curarumq; expers, lacrimasq; exosa uirago,
Exultat, totoq; abigit suspiria cœlo.
Vt stetit ante patrem, terrasq; accedere iussa est:
Mobilibus pictas humeris accommodat alas:
Lenimenq; uiæ comites uocat. Ilicet adsunt
Iucundæ uisu facies Cantusq;, Choriq;,
Gaudiaque, Plaususq;, & honestis ignibus ardens
Rectus Amor: quē nuda Fides, Spesq; inscia luctus
Vadentem, mira unanimes pietate sorores
Obseruant. Sequitur mox inculpata Voluptas,
Gratiaque, & niueam suadens concordia pacem.
Cumq; propinquasset portæ, quæ maxima cœlo
Dicitur, æternumq; micat radiata coruscis
Astrorum signis quando mortalibus ægris
Dant nimbos aliæ, & damnant caligine terras:
Subcinctæ occurrunt Horæ properantibus alis:
Insomnes Horæ: nanque his fulgentia diuûm
Limina, & ingentis custodia credita cœli.
Protinus æratos impulso cardine posteis
Cum sonitu, magnoq; polos quassante fragore

P ræpandunt obnixæ humeris. Volat illa per auras
O bscura sub nocte nitens. gratantur eunti
S ydera: iam festas meditatur Luna choreas.
E xultant Hyades: gaudet mutata Bootes
P laustra auro, totosq; auro fulgere iuuencos.
T unc primum uisa est, miseri post fata parentis,
R isisse Erigone, & longum posuisse dolorem:
A rmatoq; ensis subducitur Orioni.
V t uero umbrosis posuit uestigia syluis:
C ulmina conscendit pastorum; atque omnia late
P erlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
A dplaudens; pictosq; sinus sub nocte coruscans,
S ubrisit lætum, puraq; in luce refulsit.
P rimi illam sensere canes: sensere iacentes
H ædorum passim per dura cubilia matres:
B alatuq; ouium ualles sonuere propinquæ,
S axaq;: & adtoniti caput erexere magistri.
Tunc ait. O` parui uigiles gregis, ò bona pubes
S yluarum, superis gratum genus, ite beati
P astores, ite antra nouis intendite sertis:
R eginam ad cunas, positumq; in stramine regem
(Certa fides) alti iam iam moderator olympi
C ernere dat. properate: nouiq; tepentia lactis
M unera, cumq; suo date condita subere mella:
I nsuetum & syluis stipula deducite carmen.
N ec plura effata, in nubeis taciturna recessit:
E t penitus nigra noctis se condidit umbra.
O lli inter se se uario sermone uolutant,
Quid superûm mandata uelint, quas quærere cunas,
Quos iubeant reges, quæ cingere frondibus antra.
C ontinuo uarijs innectunt tempora ramis:

N ectitur & lentiscus, opacæq; arbutus umbræ,
R os'q; maris, buxus'q;, & densa comas terebinthus:
C unctaq; frondenti redimitur turba corona.
M ox syluam exquirunt omnem: saltus'q; repostos
F lammiferis lustrant tedis. Ardere putares
A rua procul, totum'q; incendi lumine montem.
T andem inter dumos fessi, sub rupe cauata
S peluncam adspiciunt: uocem'q; rudentis Aselli
A uribus accepere. Vident ipsum'q;, bouem'q;,
L ongæuum'q; senem, stantem'q; ad lumina matrem
I nsomnem, & pressis refouentem pignus in ulnis.
E rgo insperatæ gauisi munere sortis,
O cyus ingentem procero stipite laurum,
A uulsam'q; solo palmam ab radicibus imis
A dtollunt humeris: per'q; interualla canentes
C um plausu, choreis'q;, & multisono modulatu
V estibuli ante aditum statuunt: omnem'q; coronant
F ronde locum: grandeis oleas, cedros'q; comanteis
A dfigunt: longis'q; aduelant limina sertis:
E t late Idaliam spargunt cum baccare myrtum.
Q uos bonus ex antro dictis adgressus amicis
C ompellat senior: placida'q; hæc uoce profatur.
Dicite pastores (neque enim sine numine, credo,
T am certum tenuistis iter) cui tanta paratis
M unera? cui uirideis ramis frondentibus umbras
T exitis? an'ne aliquis superûm patre missus ab alto
H as docuit sedeis, locaq; hæc adcedere iussit?
S ic memorans, se se lætum uenientibus obfert.
I lli autem. Noua per tenebras, noua lucis imago
O genitor, media uisa est modo lumina sylua
S pargere, & in nostras diffundere gaudia menteis:

S iue deus cœlo ueniens, seu forte deorum
N untius, in dubio est: nos uultum, habitumq; loquētis
V idimus: & motas per noctem audiuimus alas.
S ic fati, iungunt dextras: mox ordine longo
A ntrum introgressi, calathis syluestria plenis
D ona ferunt: matrem & læto simul ore salutant.
T um puero adstantes Lycidas, & maximus Aegō,
A egon, Getulis centum cui pascua campis,
C enteni per rura greges Maßyla uagantur:
I pse caput late, quâ Bagrada, quâ uagus errat
T riton, Cinyphiæ quâ deuoluuntur arenæ,
I ngens agricolis, ingens pastoribus Aegon.
A t Lycidas uix urbe sua, uix colle propinquo
C ognitus, æquoreas carmen deflexit ad undas:
E t tamen hi non uoce pares, non uiribus æquis,
I nter adorantum choreas, plaususq; deorum
R ustica septena modulantur carmina canna.
Hoc erat alme puer, patrijs quòd noster in antris
T ityrus adtritæ spreuit rude carmen auenæ,
E t cecinit dignas Romano Consule syluas.
Vltima Cumæi uenit iam carminis ætas:
M agna per exactos renouantur secula cursus.
S cilicet hæc Virgo est, hæc sunt Saturnia regna:
Hæc noua progenies cœlo descendit ab alto,
P rogenies, per quam toto gens aurea mundo
S urget, & in medijs palmes florebit aristis.
Qua duce, siqua manent sceleris uestigia nostri,
I rrita perpetua soluent formidine terras:
Et uetitum magni pandetur limen olympi:
Occidet & serpens, miseros quæ prima parentes
E lusit, portentificis imbuta uenenis.

Tu'ne deûm uitam accipies? diuis'q; uidebis
P ermistos heroas, & ipse uideberis illis?
P acatum'q; reges patrijs uirtutibus orbem?
Adspice felici diffusum lumine cœlum,
C ampos'q;, fluuios'q;, ipsas'q; in montibus herbas.
Adspice, uenturo lætentur ut omnia seclo.
Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
V bera: nec magnos metuent armenta leones:
Agnaq; per gladios ibit secura nocenteis:
B is'q; superfusos seruabit tincta rubores.
Interea tibi parue puer munuscula prima
C ontingent, ederæ'q;, intermisti'q; corymbi.
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores:
E t duræ quercus sudabunt roscida mella:
M ella dabunt quercus: omnis feret omnia tellus.
At postquam firmata uirum te fecerit ætas,
E t tua iam totum notescent facta per orbem:
A lter erit tum Tiphys, & altera quæ uehat Argo
D electos Heroas: erunt etiam altera bella:
Atque ingens Stygias ibis prædator ad undas.
Incipe parue puer risu cognoscere matrem,
C hara dei soboles, magnum cœli incrementum.
T alia dum referunt pastores: auia longe
R esponsant nemora: & uoces ad sydera iactant
I ntonsi montes: ipsæ per confraga rupes,
I psa sonant arbusta: deus, deus ille Menalca.
Hic subito magnum uisi per inane uolatus
C œlestum, cursus'q; alacres, alacres'q; recursus:
A uditæ'q; procul uoces, sonitus'q; rotarum.
S cilicet innocuis per sudum exercitus armis
I bat ouans: diuisæ acies, terna agmina ternis

I nstructa ordinibus belli simulacra ciebant.
T er clypeis iam credenteis inuadere nubeis
A dspiceres: uacuas ter mittere tela per auras:
T er clamare ducem: mox dissita cogere signa:
A tque unam lætæ faciem præferre phalangis:
R ursus & aërios percurrere milite campos:
S emotos'q; alios constanti incedere passu
N ubila per, latas'q; uias: & iungere nexu
B rachia, perpetuis quatientes motibus alas,
G estantes'q; manu nostræ argumenta salutis,
S pinas'q;, clauos'q;, horrenti & uimine fasceis,
H æsuram'q; hastam lateri, medicataque felle
P ocula, sublimem'q; crucem, immanem'q; columnam.
I bant, & dulci mulcebant æthera cantu.
I nnumeras alij laudes, & magna parentis
F acta canunt: Vt prima noui fundauerit orbis
M œnia, tellurem'q; uagis discluserit undis:
V t passim uarios cœlo suspenderit igneis,
L unam'q;, stellas'q;: Vt magni lumina Solis,
I am late extremo tenebris Oriente fugatis,
P rotulerit. Tu belligeras metuende cohorteis
D eycis, exturbas'q; polo: tu fulmine quassas
C um duce signa suo, nigro'q; inuoluis Auerno,
C ocytum'q; iubes, tristeis'q; habitare lacunas.
T e gemini cecinere axes, te maxima tellus
V ictorem cecinit uastis cum fluctibus æquor.
N ec te hominum fraudes, non auertere nefanda
C rimina: sed læto spectas mortalia uultu:
D ignatas'q; tuo solaris numine terras.
S alue magne opifex cœli, rex maxime diuûm,
T errarum'q;, hominum'q; salus: quẽ sydera, quem sol,

Quem metuunt reges tenebrarũ, & Tartarus ingens:
Cui late humanum seruit genus: omnia solus
Qui regis: omnia amas pariter. tibi nomina mille,
Mille potestatum, regnorum insignia mille.
Salue author: salue immensi dominator olympi:
Et nobis felix, terrisq́; labantibus adsis.
Ingeminant plausum nubes: lateq́; per auras
Discursat uox: & cœli conuexa resultant.
Herboso tum forte toro, undisonisq́; sub antris
Venturas tacito uoluebat pectore sortes
Cæruleus Rex, humentum generator aquarum
Iordanes. quem iuxta hilari famulantia uultu
Agmina densentur natæ, pulcherrima Glauce,
Dotoq́;, Protoq́;, Galenaq;, Lamprothoëq́;,
Nudæ humero, nudis discincta ueste papillis:
Callyroë, Byroq́;, Pherusaque, Dinameneq́;,
Asphaltisq́; adsueta leuem fluitare per undas:
Ipsaque odoratis perfusa liquoribus Anthis:
Anthis, qua non ulla nouos miscere colores
Doctior, aut pictis caput exornare coronis.
Mox Hyale, atque Thoë, & uultu nitidissima Crene,
Longisteq́;, Rhoëq́;, & candida Limnoria,
Et Dryope, & uirides Botane resoluta capillos.
Ore omnes formosæ, albis in uestibus omnes,
Omnes puniceis euinctæ crura cothurnis.
Ipse antro medius, pronaq́; adcliuis in urna
Fundit aquas. Nitet urna nouis uariata figuris
Crystallo ex alba, & puro perlucida uitro,
Egregium decus, & superûm mirabile donum.
Vmbrosis hic sylua comis, densisq́; uirebat
Arboribus. Cerui passim, capreæq́; fugaces

A estiuum uiridi captabant frigus in umbra.
I n medio, auratis effulgens fluctibus amnis
E rrabat campo, & cursu læta arua secabat.
H ic iuuenis fuluis uelatus corpora setis
S tans celso in scopulo, regem, dominum'q; deorum
V orticibus rapidis, medio'q; in fonte lauabat.
A t uiridi in ripa lecti de more ministri
S ubcincti expectant: pronis'q; in flumina palmis
P rotendunt niueas cœlestia lintea uestes.
I pse pater cœlo late manifesta sereno
S igna dabat, nato'q; leuem per inane columbam
I nsignem radijs mittebat, & igne corusco.
A dtonitæ circum uenerantur numina nymphæ:
E t fluuius refugas ad fontem conuocat undas.
T alia cælata genitor dum spectat in urna
F atorum ignarus, oculos'q; ad singula uoluit
A dmirans: uidet insolitos erumpere fontes,
I ngentem'q; undare domum, cauaque antra repleri
F luctibus, atque nouum latices sumpsisse saporem.
D um'q; hæret, pauitat'q; simul, dum subleuat undis
M uscosum caput, & taurino cornua uultu:
A dspicit insuetas late florescere ripas,
C laraque per densas discurrere lumina syluas
P astorum ludo: & lætos ad sydera cantus,
D iuinas'q; audit uoces, & numina passim
A duenisse deum testantia. protinus ambas
A d cœlum palmas hilaris cum uoce tetendit.
O` maris, ò terræ, diuûm'q;, hominum'q; repertor,
Q uis tua uel magno decreta incognita cœlo
D etulit huc audax, medijs'q; abscondit in undis?
I pse mihi hæc quondam (memini) dum talia mecum

Saepe agitat, repetit'q; uolens, narrare solebat
Caeruleus Proteus: mendax si caetera Proteus,
Non tamen hoc uanas effudit carmine uoces.
Adueniet tibi Iordanes properantibus annis,
Adueniet, mihi crede, inquit: certissima coelum
Signa dedit: nec me delusum oracula fallunt:
Qui te olim Nili supra septemplicis ortus,
Supra Indum, et Gangen, fontem'q; binominis Istri
Attollet fama: qui te Tyberi'q;, Pado'q;
Praeferet, atque tuos astris aequabit honores.
Cuius in aduentu tristes discedere morbi
Corporibus passim incipient. Iam uicta repente
Cessabit, turpeis squamas maculas'q; remittet
Dira lues: lacero's'q; Elephas effusus in artus,
Vlcera sanguineo sistet manantia tabo.
Quin & lethales (dictu mirabile) febres
Diffugient iussae, possessaque membra relinquent:
Cedet & infestae uiolentior ira Dianae:
Ira nocens, quae fulminea uelut icta ruina,
Corpora cum gemitu ad terram prosternit, & igni
Interdum, nunc perdere aqua (miserabile uisu)
Festinat. Stygio nimirum armata ueneno
Exuperat uis, & spumas agit ore tumenteis.
Nec iam ultra longo uireis minuente ueterno,
Tabificus per operta impune uagabitur hydrops
Exitio obrepens miserorum: atque omnia late
Viscera per uarios perdet tumefacta dolores.
Non aliâs uinctae tam crebra silentia linguae
Abrumpent: noctem aut toties, tenebras'q; priores
Excutient oculi, qui nunquam sydera, nunquam

Ardentem

Ardentem magni uiderunt lampada Solis.
Multa quidem maiora fide, sed uera, sed ipsos
Quæ teneant spectantum oculos, possum ore referre:
Sed propero: uentura tamen mirabitur ætas.
Cernere erit, claudos passim genua ægra trahẽtes
Firmato subitos extendere poplite gressus.
Tum neruis labefacta, diuq; trementia membra
(Quis credat, nisi certa meus mihi cantet Apollo?)
Restringi, & ualidas cum robore sumere uires.
Atque alius rapto iussus consurgere lecto,
Haud mora, prosiliet: passúq; in templa citato
Contendens, onus ipse humeris portabit. Ibi ingens
Clamor, & innumeræ circum donaria uoces
Spectantis populi, & rerum nouitate pauentis.
Parte alia extinctam penitus, sensúq; carentem
Ad sua iam cernes reuocari munera dextram.
Nec minus & tacta compesci ueste cruorem
Fœmineum: exanguesq; artus, pallentiaq; ora
Ilicet obstructis calefacta rubescere uenis.
Ipsas quin etiam furias sub Tartara pelli,
Immanes Erebi furias: tum fessa leuari
Pectora, uexatosq; malis cruciatibus artus:
Hinc uacuas late impleri stridoribus auras
Dirarum frustra clamantum, ac sæua trementum
Verbera, perq; cauas conantum euadere nubes.
Iam deploratis uitam post funera reddi
Corporibus uideo: iam mœstam incedere pompam:
Feralemq; anteire tubam: mox gaudia matrum
Insperata, patrumq; hilares uerso ordine fletus,
Et circunfusam populis lætantibus urbem.

Huic tu nutanteis quoties adsurgere monteis,
Et (mirum) insuetas curuare cacumina syluas
Adspicies? Quoties humenti in gramine ripæ
Aut solantem æstus, aut leneis pectore somnos
Carpentem, tenui adsuesces mulcere susurro?
Macte tuis merito ripis, macte omnibus undis.
Ad te deposito properabunt numina fastu:
Nudabuntq; sacros artus, & carmina dicent
Ad numerum: cum tu felix iam flumine sancto
Authorem rerum, diuûmq; hominumq; parentem
(Tantus honos, laus tanta tuo Rex maxime fonti)
Exutum ueste accipies: atque hospite tanto
Adtonitus, trepidas hortabere uoce Napæas.
Ite citæ, date thura pias adolenda per aras
Cæruleæ comites: uiridiq; sedilia musco
Instruite: & uitreis suspendite serta columnis:
Purpureas miscete rosas: miscete hiacynthos,
Liliaq;: & pulchro regem conspergite nimbo.
Tunc nomen late clarum Iordanis ad auras
Adtollent montes: Iordanen maxima circum
Aequora, Iordanen syluæq;, amnesq; sonabunt.
Illa autem humanis quamuis latura ruinis
Auxilium, finemq; dies, gratissima quamuis
Vrbibus adueniat, totumq; optanda per orbem:
Fluminibus tamen, & nostris felicior undis
(Siqua fides, siqua est ueri prudentia Proteo)
Ostendet roseos stellis ridentibus ortus.
Quandoquidem non diuitias, non quæret honores
Ille patris decus, ac uirtus; mortalia postquam
Membra sibi, & fragileis iam spōte induxerit artus:

N on sceptrum inuadet Cypri: non Caspia regna
D iripiet: non exuuijs Babylona superbam
E ruet: aut alto scandet Capitolia curru,
M ilitibus circum, & læto comitante senatu.
S ed maris undisoni tractus, & littora longe
C urua secans, media socios sibi quæret in acta:
D ispersosq; mari nautas, nudosq; colonos
V ndarum, sinuosa fretis iactare parantes
R etia, uexatas aut iam reparare sagenas
S ollicitos, patris ad solium, ac sua tecta uocabit.
A tque ollis ius omne, potestatemq; medendi
A dijciet: pellent morbos, dentesq; retundent
V ipereos: Orciq; acies, ac monstra fugabunt.
Q uin & custodes foribus radiantis olympi
P ræficiet. seruare aditus, & claustra iubebit
A urea: queis non ulla queat uis sæua nocere
E umenidum, duriq; umbrarum obsistere postes.
T um sedes passim emeritis duodena per astra
I nstituet: distincta suos de more sequetur
T urba duces. illi leges, & sancta uocatis
I ura dabunt, plausu sociorum, atque agmine læti.
F elices, qui iam cymba, remisq; relictis,
A lta serenati conscendent culmina cœli.
P ræterea (si certa fides, nec uana futuri
G audia) cognatas etiam spectabimus undas
L enæos uerti in latices. Ea prima deûm Rex
A rcana, hos primos per signa ostendit honores
A ccepti late imperij. Mirabitur auctus
L ympha suos, iussa insuetum spumare capaces
P er pateras, largeq; nouum diffundere nectar,

Et mensas hilarare, & felices hymenæos.
Nec semel ille altum remis euectus in æquor,
Cum iam frustrato socios rediisse labore
Accipiet, præda ingenti ditabit, & udos
Squamigerûm strata cumulos exponet in alga.
Iratos etiam fluctus, tumidasq; procellas,
Miscentesq; imo turbatam gurgite arenam,
Iamq; superiecto mersuras æquore puppim,
Imperio premet increpitans. cadet arduus undæ
Impetus: atque audisse minantis iussa putares
Eurosq;, Zephyrosq;, & ouantes turbine Coros.
Quid loquar, ut gemino numerosas pisce cateruas,
Munere & exiguo Cereris, miserabile uulgus
Matres, atque uiros pariter per gramina pascet:
Vt iam bis senis redeant fragmenta canistris?
Aut intempesta gradiens ut nocte per altum
Libera substrato ponet uestigia ponto:
Vixq; undas sicco tanget pede? scilicet olli
Adnabunt blandæ Nereïdes. humida passim
Sternent se freta: tum fundo Neptunus ab imo
Excitus, agnoscet dominum: positoq; tridente
Cum Phorco, Glaucoq;, & semifero comitatu
Prosiliet, trepidusq; sacris dabit oscula plantis.
Sed quid ego exili uectus super alta phaselo
Cuncta sequor memorans? non si Parnasia Musæ
Antra mihi, sacrosq; aditus, atque aurea pandant
Limina, sufficiam. non si mihi ferrea centum
Ora sonent, centumq; ærato è gutture linguæ
Vocibus expument agitantem pectora Phœbum:
Laudatos ualeam uenturi principis actus

E numerare, nouoq; amplecti singula cantu.
Hæc senior quondam felici pectore Proteus
V aticinans (ut forte meo diuerterat antro)
P ræmonuit: nunc euentus stat signa futuri
E xpectare. Nitor roseo sed fulsit ab ortu
C larior: & radijs dux præuia matutinis
O ceani procul extremo se littore tollit
E xoriens Aurora: sinus'q; induta rubentes,
A nte diem citat auricomos ad frena iugales.
E t iam consuetis tempus me currere ripis
V ndantem, magnos'q; lacus, & prata secantem
V orticibus. Viden, ut nostros agit impetus amnes?
I ordanen'q; uocat tumidarum murmur aquarum?
Sic fatus, confestim humeris circundat amictus
I nsolitos: quos pulchræ udis neuere sub antris
N aiades, molli ducentes stamina musco;
S idonioq; rudes saturantes murice telas,
A urea consperso uariarunt sydera limbo:
A tque ita se tandem currenti reddidit alueo
S pumeus, & motas aspergine miscuit undas.
Hactenus ò Superi partus tentasse uerendos
S it satis. optatam poscit me dulcis ad umbram
P ausilypus, poscunt Neptunia littora, & udi
T ritones, Nereus'q; senex, Panopeq;, Ephyreq;,
E t Melite, quæq; in primis mihi grata ministrat
O cia, Musarum'q; cauas per saxa latebras,
M ergillina: nouos fundunt ubi citria flores,
C itria Medorum sacros referentia lucos:
E t mihi non solita nectit de fronde coronam.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII DE MORTE CHRISTI DOMINI AD MORTALES LAMENTATIO.

Si quando, magnum mirati surgere Solem
Oceano, & toto flammas diffundere cœlo;
Certatimq; suo terras ambire meatu
Noctiuagam Phœben præcinctam cornibus aureis;
Aeternosq; astrorum igneis, cœliq; micanteis
Scintillare oculos; aliquem dare iura putastis,
Atque polo regnare hominum, rerumq; parentem;
Cui mare, cui tellus, cui pareat arduus æther;
Cuncta supercilio qui temperet: hunc simul ægri
Mortales (si uestra dolor præcordia tangit)
Adspicite immiti traiectum pectora ferro,
Pectora, fœdatasq; manus, perfusaque tabo
Ora, cruentatumq; caput, crineisq; reuulsos:
Adspicite, & plenos lacrimarum fundite riuos.
Heu scelus, heu crudele nefas: iacet altus olympi
Rector: & amisso torpent elementa magistro.
Quin etiam uacuum adsueto sine pondere cœlum
Nutat, & ipsa suum quærunt solia aurea regem.
Quem diuersa procul sæuo cum crimine tellus
Ignotum populis caput, & miserabile corpus
Sustinet, exangueisq; sinu complectitur artus,
Et tremefacta, graueis testatur murmure questus.
Testatur Sol ipse suum sub nube dolorem
Iam latitans, atraq; notans ferrugine frontem.
Tu quoque deformeisq; genas, pallentiaq; ora
Contegis, inferiasq; tuo das Luna Tonanti,

A uratum flauo tondens de uertice crinem,
E t lacrimas uda fundens in nocte tepenteis.
N ec minus abruptis fama est exisse sepulchris,
P erq; uias errasse nouis simulachra figuris:
E xcitasq; umbras, medias ululasse per urbeis
S ub noctem, & notos questu impleuisse penateis.
Quid? non & pelagi rabies adtollere fluctus
I mmaneis uisa est? monteisq; euoluere aquarum,
D eiectura urbeis, terrasq; haustura profundo?
C um simul & caput undisonis emersus ab antris
C æruleus Triton rauco super æquora cornu
C onstreperet, nautasq; horrenda uoce moneret,
N aturæ cecidisse patrem, regemq;, deumq;.
H æ'ne manus uasti iunxerunt fœdera mundi?
H arũ opus est, quodcunq; iacet, quodcunq; mouetur?
Quicquid ubique parens rerum Natura gubernat,
F rugiferens tellus, fœtumq; animantibus æquor,
V italisq; aër, atque ignibus æthra coruscis?
E t nunc (proh facinus quantum potuere nocentum
F lagitia) immissis dant peruia uulnera clauis,
L iuenteisq; atro fœdant squallore lacertos.
H eu caput indignum spinis, uenerandaq; cœlo,
E t toties clara stellarum impexa corona
C æsaries: heu pectus hians: conuulsaq; dira
B arba manu: tunsiq; artus: & frigida membra.
V os'ne pedes cœlum premere, & uaga sydera sueti,
F ulgenteisq; domos superûm, sublimia tecta,
T am sæua immaneis perpessi cuspidis ictus,
E t terram, & dures sparsistis sanguine cauteis?
N ec trepidat mens cæca hominũ? Quæ tanta tenaci

D urities in corde riget?num nigra uidetis
T artara, tot claris hominum uiduata trophæis,
D esertas'q; in nocte domos, & tristia regna?
F elicesq; animas lætum Pæana canentes
P one sequi regem, & cœlo insedisse sereno?
Q uid si non tantos subijsset sponte labores,
H umanam'q; sua pensasset morte salutem
I lle sator rerum, & summi mens certa parentis,
Q ui nutu ingentes mundi moderatur habenas?
V t tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
P ost obitum æternæ donaret munere lucis,
I n partem'q; suorum operum, regni'q; uocaret:
T antus amor generis seruandi, & gloria nostri.
Q uare agite, ex animis mortales pellite uestris,
S i quid adhuc manet antiqua de sorde relictum:
M endaces'q; deos, & detestanda priorum
S acra profanatis tandem detrudite ab aris.
I mbuat effuso terram nec sanguine taurus:
N ec miser ille suæ diuulsus ab ubere matris
I gnotos agnus balet super hostia cultros.
V iuat ouis, uiuat quicquid sub sole creatum est.
M entem, animum'q; deo, non thura, aut exta parate.
H as illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
C ernitis, ut pronum flectat caput? ut pia pandat
B rachia? & ingratas uocet ad sua uulnera gentes?
O blitas'q; uiæ moneat meminisse relictæ,
S cilicet amplexus non reiecturus amicos?
A t uos obtusas ignari auertitis aures,
I nfelix genus, & sæuæ ludibria mortis:
N ec, quanta à tergo iam instent tormenta, uidetis.
T empus erit, cum uestra illum commissa notantem,

M ultantem'q; reos, alta'q; in nube sedentem
A dspicietis: & horrentes tremor opprimet artus.
N ec iam ferre oculos flammarum ardore coruscos,
A ut timidos acie uultus contendere contra
A udebit quisquam sibi conscius. Ibit in ignes
T urba nocens: sontes'q; exsoluet corpore pœnas:
P allentes'q; æternum amnes, uastas'q; lacunas
C ocyti colet: & furias horrescet hiantes:
A tque animum monitis non intendisse pigebit.
T unc uos exactæ capient mala tædia uitæ
E xpertes cœli, atque auræ sub nocte profunda:
I n'q; caput trifidos nequicquam optabitis ignes:
E t frustra erectas tolletis ad æthera palmas.
Q uos superûm cœtus, & fortunata piorum
A gmina uix lacrimis poterunt spectare retentis,
I nuidiæ stimulis, diris'q; ultricibus actos.
E rgo uitales miseri dum carpitis auras;
D um compos mens ipsa sui est; dum certa facultas;
D um ratio, tempus'q; sinunt: simul ite frequentes:
I te pij, ueniam factis exposcite uestris:
I te, animos purgate: Ora'q; inhibete rapinas:
E t tandem patrio mentem conuertite cœlo.
S ic rex ille hominum uacui spoliator Auerni,
O blitus scelerum, cognatæ stirpis amore,
P romissi'q; memor, mentes intrabit amicas,
V estraque posthabitis recolet præcordia templis.
P ost'q; tot exhaustos uitæ'q;, obitus'q; labores,
I llo quo pluuias, quo pellit nubila, uultu
A blutos labe excipiet, lætus'q; reponet
S ydereos inter proceres, sanctum'q; senatum,
S ub pedibus'q; dabit stellantia cernere claustra.

ACTII SYNCERI SANNAZARII
EGLOGA PRIMA
PHYLLIS.

LYCIDAS, MYCON.

LY. m Irabar,uicina Mycon per littora nuper (nos,
Dum uagor,expectoq; leues ad pabula thyn
Quid tantum insuetus streperet mihi coruus, & udæ
Per scopulos passim fulicæ,perq́; antra repostæ
Tristia flebilibus complerent saxa querelis:
Cum iam nec curuus resiliret ab æquore delphin,
Nec solitos de more choros induceret undis.
Hæc dies aderat,charam qua Phyllida terræ
Condidimus,tumuloq́;pias defleuimus umbras
Ah miseri:& posthac nec tristes linquimus auras:
Nec dubitat sæuus solatia ferre Pylemon.
MY. Scilicet id fuerat,tota quod nocte uaganti
Huc illuc,dum Pausilypi latus omne pererro,
Piscosamq́; lego celeri Nesida phaselo:
Nescio quid queruli gemerent lacrimabile mergi.
Phyllis ad inferias,Phyllis (si credimus) illos
Ad gemitum ò Lycida,tumuliq́; ad sacra uocabat.
LY. Eheu chare Mycon qualis spectacula pompæ
(Nunc recolo) quas ipse manus,quǽ ue ora notaui
His oculis:his inquam oculis quæ funera uidi
Infelix:nec me tandem dolor improbus egit
In scopulos,in saxa,rogó ue absumpsit eodem
Ignea uis,uel saltem aliquis deus æquore mersit.
MY. O Lycida Lycida:non'ne hoc felicius illi

E uenisse putas? qui ìm si fumosa Lycotæ
A ntra, uel hirsuti tegetem subijsset Amyntæ?
E t nunc heu uiles hamo sibi quæreret escas:
A ut tenui laceras sarciret uimine nassas.
S ed tu, siquid habes ueteres quod lugeat ignes,
Quod manes, cineres'q; diu testetur amatos:
I ncipe: quandoquidem molles tibi littus arenas
S ternit: & insani posuerunt murmura fluctus.
LY. Immo hæc, quæ cineri nuper properata parabam
C armina, ab extremo cum iam caua littora portu
P rospicerem, & niuei ueneratrer saxa sepulchri:
I ncipiam. tu coniferas ad busta cupressus
S parge manu. et uiridi tumulum superintege myrto.
MY. En tibi cærulei muscum æquoris, en tibi conchas
P urpureas, nec non toto quæsita profundo,
E t uix ex imis euulsa coralia saxis
A dferimus. tu solennes nunc incipe cantus:
I ncipe, dum ad solem Baianus retia Milcon
E xplicat, & madidos componit in orbe rudentes.
LY. Quos mihi nunc diuæ scopulos, quæ pãditis antra
N ereides: quas tu secreti littoris herbas
G lauce pater, quæ monstriferis mihi gramina succis
O stendes nunc Glauce? quibus tellure relicta,
A h miser, & liquidi factus nouus incola ponti,
T e sequar in medios mutato corpore fluctus,
E t feriam bifida spumantia marmora cauda.
N am quid ego heu solus uitam sine Phyllide terris
E xoptem miser? aut quid nam rapta mihi luce,
D ulce putem? quid'ue hic sperem? q̃d iam morer ultra
I nfelix? an ut hac uili proiectus in alga,

A rentes tantum frutices, deſertaque cernam
L ittora, & ingrato iactem mea uerba ſepulchro?
S cilicet hos thalamos, hos felices hymenæos
C oncelebrem? ſic ſperatæ mihi gaudia tedæ
D at Venus? ambiguos ſic dat Lucina timores?
Q uis mihi, quis te te rapuit dulciſſima Phylli?
P hylli meæ quondam requies, ſpeſq́; unica uitæ,
N unc dolor, æternuſq́; imo ſub pectore luctus.
N on licuit tecum optatos coniungere ſomnos,
D ulcia nec primæ decerpere dona iuuentæ,
A ut ſimul extremos uitam producere in annos.
N unc te (qs credat?) lapis hic habet: et mihi nuſq̃ es,
N uſquam terrarum Phyllis: ſed fabula, & umbræ
F ruſtrantur miſeras per dira inſomnia noctes.
M e miſerum: qua te tandem regione requiram?
Q uá ue ſequar? per te quondam mihi terra placebat,
E t populi, lætæq́; ſuis cum mœnibus urbes:
N unc iuuat immenſi fines luſtrare profundi,
P erq́; procelloſas errare licentius undas
T ritonum immiſtum turbis, ſcopuloſaque Cete
I nter, & informes horrenti corpore Phocas,
Q uo nunquam terras uideam. Iam iam illa tot annis
C ulta mihi tellus, populiq́;, urbeſq́; ualete:
L ittora cara ualete: uale ſimul optima Phylli.
N os tibi, nos liquidis ſeptem pro fluctibus aras
P onemus: ſeptemq́; tibi de more quotannis
M onſtra maris magni uitulos mactabimus hirtos:
E t tibi ſeptenis pendebunt oſtrea ſertis,
O ſtrea muricibus uariata, albiſq́; lapillis.
H ic tibi Niſæe, & flauos reſoluta capillos

C ymodoce,mitis'q; pia cum matre Palæmon,
E t Panope,& Siculi custos Galatea profundi
S olennes nectent choreas,& carmina dicent:
Quæ Proteus quondam diuino pectore uates
E docuit,magni cum funera fleret Achillis,
E t Thetidis luctus consolaretur amaros.
A t tu,siue altum felix colis æthera,seu iam
E lysios inter manes,cœtus'q; uerendos
L etheos sequeris per stagna liquentia pisces;
S eu legis æternos formoso pollice flores,
N arcissum'q;,crocum'q;,& uiuaces amaranthos;
E t uiolis teneras misces pallentibus algas:
A dspice nos,mitis'q; ueni.tu numen aquarum
S emper eris, semper lætum piscantibus omen.
V t nymphis,Nereo'q;,ut flauicomæ Amphitrite,
S ic tibi uictrices fundent libamina cymbæ.
I nterea tumulo supremum hoc accipe carmen,
C armen,quod,tenui dum nectit arundine linum,
P iscator legat:& scopulo suspiret ab alto.
I n gremio Phyllis recubat Sirenis amatæ.
C onsurgis gemino felix Sebethe sepulchro.
MY. Dulce sonant Lycida tua carmina: nec mihi malim
H alcyonum lamenta, aut udo in gramine ripæ
P ropter aquam dulces cycnorum audire querelas.
S ed tu:sic faciles uicina Megeria semper
S ufficiat conchas: sic proxima Mergilline
O strea,saxosæ'q; ferat tibi rupis echinos:
Quandoquidem nox obscuras iam distulit umbras,
N ec dum permensus cœlum Sol:incipe rursus,
A tque itera mihi carmen.Habent iterata leporem.

LY. Ne miserum ne coge Mycon. sat lumina, sat iam
E xhaustæ maduere genæ. dolor (adspice) siccas
O bduxit fauces: quatit & singultibus imum
P ectus: anhelantemq́; animam uox ægra relinquit.
E t tamen hæc aliâs tibi nos, & plura canemus,
F ortasse & meliora, aderit si musa canenti.
Quin & ueliferis olim hæc spectanda carinis
S eu Prochytæ, seu Miseni sub rupe patenti
I nscribam: grandesq́; notas ferrugine ducam:
P ræteriens quas nauta mari percurrat ab alto;
E t dicat. Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit.
S ed quoniam socij passim per littus ouantes
E xpectant, poscuntq́; tuas ad retia uires:
E ia age iam surgamus. ego hæc ad busta sedebo.
T u socios inuise: escas nam quærere tempus:
E t tibi nunc uacuæ fluitant sine pondere nassæ.

EGLOGA SECVNDA
GALATEA.

f Orte Lycon uacuo fessus consederat antro
Piscator, quâ se scopuli de uertice, lato
O stentat pelago pulcherrima Mergilline.
D umq́; alij notosq́; sinus, piscosaq; circum
A equora collustrant flammis, aut linea longe
R etia, captiuosq́; trahunt ad littora pisces:
I pse per obscuram meditatur carmina noctem.
Immitis Galatea: nihil te munera tandem,
N il nostræ mouere preces? uerba irrita uentis
F udimus: & uanas scopulis impegimus undas.

Adspice, cuncta silent, Orcas & maxima Cete
Somnus habet, tacitæ recubant per littora Phocæ.
Non Zephyri strepit aura: sopor suus humida mulcet
Aequora: sopito conniuent sydera cœlo.
Solus ego (hei misero) dum tristi pectore questus
Nocte itero, somnum tota de mente fugaui,
Nec tamen ulla meæ tangit te cura salutis.
At non Praxinoë me quondam, non Polybotæ
Filia despexit, non diuitis uxor Amyntæ,
Quamuis culta sinu, quamuis foret alba papillis.
Quin etiam Aenaria (si quicquam credis) ab alta
Sæpe uocor. solet ipsa meas laudare camœnas
In primis formosa Hyale: cui sanguis Iberis
Clarus auis: cui tot terræ, tot littora parent:
Quæq; uel in medijs Neptunum torreat undis.
Sed mihi quid prosunt hæc omnia, si tibi tantum
(Quis credat Galatea?) tibi si denique tantum
Displiceo? si tu nostram crudelis auenam
Sola fugis? sola & nostros contemnis amores?
Ostrea Miseni pendentibus eruta saxis
Mille tibi misi: totidem sub gurgite uasto
Pausilypus, totidem uitreis Euplœa sub undis
Seruat adhuc. plureis Nesis mihi seruat echinos,
Quos nec uere nouo folijs lentiscus amaris
Inficit, aut uacuæ tenuant dispendia Lunæ.
Præterea mihi sub pelago manus apta legendis
Muricibus: didici Tyrios cognoscere succos,
Quóq; modo plena durent conchilia testa.
Quid refugis? tingenda tibi iam lana paratur,
Qua niteas, superesq; aliâs Galatea puellas.

Lana maris spumis quæ mollior. hanc mihi pastor
Ipse olim, dedit hanc pastor Melisæus, ab alta
Cum me forte senex audisset rupe canentem:
Et dixit, puer ista tuæ sint præmia Musæ,
Quandoquidem nostra cecinisti primus in acta.
Ex illo in calathis seruaui, ut mittere possem.
Sed tu (nequa mihi superet spes, nequa futuri
Conditio Galatea) manum mihi dura negasti.
Hoc est, hoc, miserum quod perdidit. ite camœnæ,
Ite procul, spreuit nostras Galatea querelas.
Scilicet, exiguæ uideor quòd nauita cymbæ,
Quodq; leues hamos, nodosaq; retia tracto,
Despicis. an patrio non hoc quoque littore Glaucus
Fecerat? æquoreæ Glaucus scrutator arenæ,
Et nunc ille quidem tumidarum numen aquarum.
Sed nec, quæ nimium uel me sic falsa fatigat,
Fabula te moueat Lydæ. Licet illa puellis
Iactet, nescio quas mihi se misisse corollas:
Non me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
Nereïdasq; omneis. si fallo, naufragus illas
Experiar, salsosq; bibam sub gurgite fluctus.
Heu quid agam? externas trans põtum quærere terras
Iampridem est animus: quo nunquam nauita, nunq̃
Piscator ueniat. fors illic nostra licebit
Fata queri. Boreæ extremo damnata sub axe
Stagna petam, & rigidis nunq̃ non cana pruinis?
An Libyæ rapidas, Austriq; tepentis arenas,
Et uideam nigros populos, Solemq; propinquum?
Quid loquor infelix? an non per saxa, per ignes,
Quo me cunque pedes ducent, mens ægra sequetur?

V itantur uenti: pluuiæ uitantur, & æstus:
N on uitatur amor. mecum tumuletur oportet.
I am saxo me me ex illo demittere in undas
P ræcipitem iubet ipse furor. Vos ò mihi Nymphæ,
V os maris undisoni Nymphæ præstate cadenti
N on duros obitus, sæuasq; extinguere flammas.
Scilicet hæc olim, ueniens seu littore curuo
C aietæ, seu Cumarum naualibus altis;
D um loca transibit, raucus de puppe magister
H ortatus socios, dextrum deflectite, dicet,
I n latus ò socij: dextras deflectite in undas:
V itemus scopulos infames morte Lyconis.
Talia nequicquam surdas iactabat ad auras
I nfelix piscator, & irrita uota fouebat:
C um tandem extremo ueniens effulsit ab ortu
L ucifer, & roseo perfudit lumine pontum.

EGLOGA TERTIA
MOPSVS.
CELADON, MOPSVS, CHROMIS, IOLAS.

CE. d Ic mihi (nam Baulis, uerum si rettulit Aegon,
Bis senos uos Mopse dies tenuere procellæ)
Quid tu, quid Chromis interea, quid uester Iolas,
D um Notus insultat pelago, dum murmurat unda,
E cquid desertis uacui lusistis in antris?
MOP. Quid nostræ facerent ingrata per ocia musæ
O' Celadon? neque tum conchas impune licebat
P er scopulos, non octipedes tentare Paguros.
I am fragilem in sicco munibant saxa phaselum:

R araque per longos pendebant retia remos.
A nte pedes cistæq; leues, hamíq; iacebant:
E t calami, naßæq;, & uiminei labyrinthi.
T um Chromis Inarimen spectans, his, inquit, ab oris
(Ah dirum exilium) nostræ soluere carinæ:
C um regem post bella suum comitata iuuentus
I gnotis pelagi uitam committeret undis.
Quæ tamen (ut fama est) Ligurum per saxa, per altas
S techadas emicuit: Rhodaníq; inuecta per amnem
(Nam, bene si memini, Rhodanum referebat Amilcō)
O ceani madidas uidit refluentis arenas,
E t quæ cæruleos procul adspicit ora Britanos,
Quà (nisi uana ferunt) quoties maris unda resedit,
I ndigenæ captant nudos per littora pisces.
Ne Chromi, ne luctus renoua, respondit Iolas:
S at tuus hæc nobis Lucrini nuper ad undam
N arrauit Lycabas: Solem se scilicet illic
T rans fluctus, trans & nubes uidisse cadentem
H aud aliter, quàm si nostris è montibus illum
C aietæ adspiceret longe post littora ferri,
E t strepitum sensisse ruentis ab æthere currus.
P ræterea mores populorum, urbesq;, locosq;
E xposuit, quernasq; domos, & lignea tecta.
A ddidit & uarias (heu barbara nomina) gentes:
B ellouacos, Morinosq;: &, quos quis dicere possit?
T arbellos: latis errare & flumina campis:
N escio quem Ligerim tectis se innasse carinis.
S ed mea nunc aliæ poscunt sibi pectora curæ.
T u modo, si quid habes (& te quoq; Chloridis ardor
E xcruciat) scopulo hoc mecum meditare uicissim.

A udiet, & gracilem percurret Mopsus auenam.
S ic illi: ast ego nil contra, sed quæ mihi collo
G arrula pendebat, manibus tunc sumpta cicuta est.
S cilicet alternos conabar arundine uersus
E xcipere. alternis nam dicere uterque parabat.
N ec mora, iam Chromis hos, hos & referebat Iolas.
CHR. Nereïdes pelagi sacrum genus, aut mihi uestris
M unera ferte uadis, duram queis Chlorida placem:
A ut, si muneribus flecti nequit, æquore toto
Q uærite, quæ nostrum sanet medicina furorem.
IOL. Sirenes mea cura, audite hæc ultima uota.
A ut reuocet iam Nisa suum, nec spernat Iolam,
A ut uideat morientem. Hæc saxa impulsa marinis
F luctibus, hæc misero uilis dabit alga sepulchrum.
CHR. Q ualis tranquillo quæ labitur æquore cymba,
C um Zephyris summæ crispantur leniter undæ,
T uta uolat, luditq; hilaris per transtra iuuentus:
T alis uita mihi, mea dum me Chloris amabat.
IOL. Adspicis, iratæ feriant ut saxa procellæ:
V t ualidis imæ Coris turbentur arenæ.
I am scopulis furit unda, tremit iam terra tumultu.
F allor, an hæc ipsa est Nisæ indignantis imago?
CHR. O Proteu pastor liquidi maris, o pater, o rex,
(Q uandoquidem insanos odisti numina fastus)
Q uære Pithecusas tu, cui licet: atque superbæ
D ic Hyale, salsum te pascere monstra per æquor.
IOL. Ille habet, ille meos scopulus mihi seruat amores,
Q ui propior terræ est. illum pete Glauce natatu:
N e'ue manus duri contemnat Nisa mariti,
D ic te squamigeras traxisse ad littora prædas.

CHR. Est Veneri Cypros gratissima, Creta Tonanti,
I unoniq; Samos, Vulcano maxima Lemnos:
A enariæ portus Hyale dum pulchra tenebit,
N ec Samos Aenariam uincet, nec maxima Lemnos.
IOL. Gradiuus Rhodopen, & Mercurius Cyllenen,
O rtygiam Phœbe, Tritonia iactat Hymetton:
N isa colit Prochyten: Prochytes si commoda norint,
O rtygiam Phœbe, Tritonia linquet Hymetton.
CHR. Hic specus, hic rupes, texendisq; optima nassis
V imina sunt, iunci, densæq; per auia myrtus:
S i mihi nunc Pholoe, uel tantum Chloris adesset,
Q uàm bene pugnaces possem contemnere uentos.
IOL. Nulla mihi sine te rident loca, displicet æquor,
S ordet terra, leues odi cum retibus hamos.
A t si aderis tu Nisa, placebunt omnia: lætus
T unc ego uel lybicis degam piscator arenis.
CHR. Dat Rhombos Sinuessa, Dicarchi littora Pagros,
H erculeæ Mullum rupes, Synodontas Amalphis:
P arthenope teneris scatet ambitiosa puellis:
Q uis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?
IOL. In fluuijs Mugil uersatur, Sargus in herbis,
P olypus in scopulis, medijs Melanurus in undis:
A nte tuas mea Nisa fores ego semper oberro:
Q uæ mihi det tales iucundior insula portus?
MOP. Hactenus ò Celadon resonis sub rupibus illos
I nter se uario memini contendere cantu,
H orrida uentosi ridentes murmura ponti.
Q ui tamen & laudes, & munera digna tulere
C arminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton:
H ic, quam Circæio nudus sub gurgite cepi,

Natiuis concham maculis, & murice pictam:
Ille recuruato nodosa Coralia trunco.

FERDINANDO FEDERICI REGIS F. ARAGONIO, CALABRIAE DVCI EGLOGA QVARTA.

PROTEVS.

Nunc primum notas uelis maioribus undas
Currimus ô nymphæ Craterides: ordine quando
Suadet amor, charæ primos Telluris honores
Dicere: cæruleæ magni Crateris alumnæ.
Telluris primos charæ dicamus honores,
Dum radijs feruens medium sol excoquit æquor.
Tu uero patriæ iuuenis decus, edite cœlo,
Spes generis tanti: seu te nimbosa Pyrene
Pro dulci Latio, pro nostris detinet aruis:
Seu uagus obiecto munimine claudit Iberus:
Rumpe moras: nec te latis Hispania regnis
Alliciat, stirpis'ue tuæ primordia, & ille
Gentis honos: licet effuso Tagus impleat auro,
Et pater Oceanus spumanti perluat unda.
Nam mihi, nam tempus ueniet, cum reddita sceptra
Parthenopes, fractos'q; tua sub cuspide reges
Ipse canam: nunc littoream ne despice musam.
Quam tibi post syluas, post horrida lustra Lycæi,
(Si quid id est) salsas deduxi primus ad undas,
Ausus inexperta tentare pericula cymba.

Quæ uada non norunt, quis nescit Protea portus?
I llum olim ueteris pascentem ad saxa Mineruæ,
M ulcentemq; suas diuino carmine Phocas,
E puppi sensere Melanthius & Phrasidamus,
V t forte à capreis obscura nocte redibant:
S ensere & uario delphinas ludere cursu,
T ritonumq; choris longe freta pulsa sonare.
I pse autem, haudquaquam mortali digna referri
V erba sono, uacuas lætus cantabat ad auras:
T errigena ut quondam matris de uentre Tiphoëus
E xiliens, infanda deos ad bella uocasset:
V t fratrum primus, furijs, & hiantibus hydris
I nstructus, densas ductauerit ipse cateruas:
V t nisu ingenti parteis de monte reuulsas
A enariam, Prochytenq; altis immiserit astris,
A c totum subito cœlum tremefecerit ictu:
T um pater haud segni molitus fulmina dextra
I mmaneis acies deiecerit, atque trophæum
I usserit ardenteis tectari sulfure Baias,
Q uòd gens uicta illis lauisset uulnera lymphis.
Hinc magni Alcidæ muros, stratumq; profundum
A ggeribus memorat, ductamq; per oppida pompam.
His ueteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,
V atis & horrendæ lucos, Triuiæq; recessus,
C imeriûmq; domos, & opaca in uallibus antra.
Te quoque formosæ captum Nesidos amore
P ausilype irato compellat ab æquore questu.
A h miser, ah male caute, tuæ quid fata puellæ
A dceleras? cupit in medios euadere fluctus
I nfelix: cupit insuetum finire dolorem.

At tibi nec curæ est, quòd eam Neptunia monstra
Circunstent, mare nec rapido quòd sorbeat æstu.
Ah miser, ah male caute, ultra quid brachia tendis?
Siste gradum. riget illa iugis adsueta niuosis
Venatrix: quam mille feræ timuere sequentem
Per saltus. uos hanc Panope, uos candida Drymo,
Cymothoëq;, Rhoëq;, Pherusaque, Dinameneq;
Accipite, & uestris sociam lustrate choreis.
Tum canit antiquas sedes, opulentaque regna
Auricomæ Sirenis, & altum in monte sepulchrum,
Sacraque, Chalcidicosq; deos, magnisq; per æquor
Auspicijs uectas hæc ipsa ad littora classes.
Tum liquidos fontes subter caua mœnia ducit,
Adtollitq; arces, & culmina montibus æquat
Tectorum: uastas protendit in æquora moles,
Eupleamq; procul trepidis dat cernere nautis,
Atque Pharon iungit scopulos, præruptaque saxa
Theleboûm, Sarniq; amnes, & pinguia culta.
Tum canit, ut Corydona sacro Melisæus in antro
Viderit, & calamos labris admouerit audax:
Formosum quibus ille olim cantarat Alexin,
Dixerat & musam Damonis, & Alphesibœi.
Quis fretus, dictante Dea, tot sydera nobis
Prodiderit, tantas cœli patefecerit oras.
Quid referã aut Stabias, aut quæ tenuisse canoris
Virginibus fama est abeuntes saxa carinas?
Aut ut terrifici sonitus, ignemq; Vesæui,
Et desolatas passim desleuerit urbes?
Postremo reges, regumq; ex ordine pugnas
Enumerat: belliq; artes, & præmia narrat.

A ddit tristia fata, & te, quem luget ademptum
I talia infelix (siue id grauis ira deorum,
S eu sors dura tulit) trans altas euehit alpes.
M ox agit Oceani prope littora: denique sistit
S pumantem ad Ligerim, paruaq; includit in urna.
Heu sortem miserandam, heu pectora cæca futuri.
H æccine te fessum tellus extrema manebat
H ospitijs, post tot terræq;, marisq; labores?
P one tamen gemitus: nec te monumenta parentum,
A ut moueant sperata tuis tibi funera regnis.
G rata quies patriæ: sed & omnis terra sepulchrum.
Hæc ille, & quæ uix audita prioribus annis
H eroum longæua queat meminisse uetustas,
C ommemorat. socio respondent æquora plausu:
L una suam donec paulatim fundere lucem
C œpit, & ad uitreas redierunt numina sedes.

CASSANDRAE MARCHESIAE, MVLIERI PRAESTANTISS. EGLOGA QVINTA.

HERPYLIS PHARMACEVTRIA.

DORILAS, THELGON.

ED Iam uulgatos et nos referamus amores:
s Quos pariter grata scopuli pēdētis ī umbra
Hinc Dorylas, hinc Theleboi maris adcola
C ertantes docuere. qbus caua littora, et ipse (Thelgō
A equoreus Platamon, sacrumq; Serapidis antrum

Cum fonte, & Nymphis adsultauere marinis.
Tu mihi, seu doctas percurris Palladis arteis,
Mæoniæq; aurum, & subtegmina uincis Arachnes;
Seu Dryadum choreis, cœtuq; immista Dianæ
Haud minor incedis; pictaq; adcincta pharetra
Venatu Prochyten, maternaque regna fatigas;
Siue Dicarchæis quâ molibus adsilit æquor,
Ludenteis spectas Nereïdas: en age nostros,
(Siquis honos pelagi) Cassandra en adspice lusus.
Non ingrata cano, penitus'q; iniussa. Neque unquam
Arguerint uentura meis te secula chartis
Præteritam. faueat modo non inuitus Apollo,
Et quæ me facili uexere per æquora remo
Pierides: queis longa dies, & nomina curæ.
Interea Dorylan iuuet hic audire canentem.
DOR. Sebethi ad liquidas descenderat Herpylis undas,
Herpylis Euboidum non ultima: quam pater Alcon
Erudijt, Musis & Phœbo cognitus Alcon.
Venerat & socij partem subitura laboris
Vnanimis soror, & calathum de more ferebat.
Ipsa comas effusa, pedem'q; exuta sinistrum
Cum philtris longum submurmurat: atque ita fatur.
Pone aram, & uiuos hauri de flumine rores,
Canaque uicino decerpe absinthia campo.
Illum illum magicis conabor adurere sacris,
Qui miseram tota spoliatam mente reliquit.
Voluite præcipitem iam nūc mea licia rhombum.
Rhombus ad Aemonias reuocetur aheneus arteis:
Sistere qui pluuias, qui pellere nubila cœlo,
Qui potis est trepidos undis abducere pisceis.

V oluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
A lgæ tibi hæc primum tumidi purgamina ponti
S pargitur, & rapidis abſumitur arida flammis:
S ic mihi ſic Mæon urarìs ad uſque medullas.
V oluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
T er muſcum Clariſta, ter hûc ſine forcipe cancrum
V re ſimul, cumq́; his dic uiſcera Mæonis uro.
V oluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
S pongia nunc lacrimis pſunditur. heus bona magno
S pongia nata mari, lacrimas bibe ſedula noſtras.
V tq́; rapis ſitiens illas, ſic Mæonis omnem
M æonis ingrati rapias de pectore ſenſum.
V oluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
V t pumex pingueſcit, ut æquoris unda quieſcit,
Q uæ uentis agitata huc, illuc concita fertur.
S ed quid ego heu triſti pectus concuſſa dolore
I mprecer, & uanis iactem conuicia uentis?
M æon tot mihi damna, ego Mæoni uerba rependam?
V oluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
H uc huc, qui rigida meditaris uulnera cauda
S æue Trigon, & tu, proprium cui ſiſtere naues
V eliferas Echenæis, adeſte: & Mæonis acres
T u retinere pedes, tu figere corda labora.
V oluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
T unde iecur, ſpumamq́; ſimul Torpedinis atræ.
H æc ego cras illi lethalia pocula mittam:
E bibat, & ſubito pallentes torpeat artûs.
V oluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
S cinde manu Leporem. Leporis penetrabile uirus.
N aſcitur Eois hic fluctibus: adtulit Aegle,

Docta Aegle, iussit'q; inimicum tangere limen.
Curre age, tange simul, simul obline. cras mihi pœnas
Perfidus ille dabit: gemet ipso in limine Mæon.
Sistite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
Contere & Halcyonis nidum mihi. Pellere uentos
Dicitur, & sæuas pelagi mulcere procellas.
Forsitan hic nostros sedabit pectoris æstus.
Sistite præcipitem iam sistite licia rhombum.
Hactenus ille. quid huic subiunxerit ordine Thelgon,
Accipe. non omnes unus dolor angit amantes.
THEL. Rupe sub hac mecum sedit Galatea. uidebam
Et Capreas, & quæ Sirenum nomina seruant
Rura procul. ueteres alia de parte ruinas
Herculis, ambusta signabat ab arce Vesæuus.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Ipse meas Triton Nereo deferre querelas,
Ipse potes curua resonans super æquora concha
Et scopulis narrare, & fluctiuagis Balænis.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Hic primos mihi congressus dedit illa roganti:
Hic niueam formosa manum porrexit, & (eheu,
Quid recolo?) tacitos in me deflexit ocellos.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Huc ades ò mea cura. quid ò quid lenta moraris?
Ipse ego te propter, socios, cymbam'q; reliqui.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Hic tibi consuetas formosior explicat umbras
Populus. amplector sæpe hanc, atque oscula figo
Corticibus: sæpe ipsa pedum uestigia quæro:
Et siquid manibus tetigisti, floribus orno.

Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Quem mihi nunc præfers? si te iuga frondea, si te
Arbuta, pascentesq; iuuant per rura capellæ:
Nos quoq; nō graciles nūc primum iungere auenas
Discimus. incisas implent mea carmina fagos:
Et mea Mænalijs pendet iam fistula syluis.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Sin magis adrident hæc littora, sin magis alti
Diuitiæ pelagi: sparsos quis cogere pisces
Doctior, aut rigidum dextra iactare tridentem?
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Non ego delphinis, te iudice, non ego thynnis
Aequore uel medio dubitem certare natando.
Quid tibi me iactem? cui uix numerare uel hamos
Nunc uacat, aut restes, onerataque retia plumbo,
Et Sinuessano textas de uimine nassas.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Me Ligurum duræ rupes, me Gallica norunt
Littora: piscantem pariter me Varus, & ingens
Sensit Arar, sensere maris fera monstra Britani.
Obrue cæruleos Triton sub gurgite uultus.
Et post hæc heu dura fugis. non te mihi tellus
Extera, non uenti rapuere. sed accipe munus,
Accipe. non ultra tecum Galatea sedentem
Adspicies. I, læta nouas meditare choreas.
Obrue cæruleos Triton pater obrue uultus.

TRAIANO CABANILIO TROIAE, AC MONTELLAE DOMINO.

SALICES.

I uacat, & blădos etiamnum uentilat igneus
S Quæ dea cærulea uehitur super æquora concha,
T urrigeramq; Paphon, ditemq; Amathunta tuetur:
A ccipe flumineas properatum carmen ad undas
O mihi non dubia Cabanili cognite fama,
S ed longe uarios rerum spectate per usus.
N am tibi me doctæ sic deuinxere sorores,
S ic mea felici permulcent pectora cura:
V t uix ulla queam melioris tempora uitæ
T e sine, uix placidos per noctem ducere somnos.
E n agedum Traiane tuis hæc præuia iussis
T ractanti, iam iamq; animo maiora paranti
D a ueniam, & tenues ne dedignare camœnas.
Forte inter uirides (si uera est fama) genistas
C apripedes Satyri, passimq; agrestia Panes
N umina cum Faunis, et montiuagis Syluanis,
E xercet dum Sol raucas per rura cicadas,
V itabant æstus, quà pinguia culta uadosus
I rrigat, & placido cursu petit æquora Sarnus.
G rata quies nemorum manantibus undique riuis,
E t Zephyris densas inter crepitantibus alnos.
D umq; leues aptant calamos, dum sibila pressis
E xplorant digitis, tenuiq; foramina cera

O bducunt, uario modulantes carmina cantu:
A uricomæ uiridi speculantur ab ilice Nymphæ
D ulcia clarisonis soluentes ora cachinnis:
S ed prope ferre pedem metuunt. nam sæpe labores
A udierant Penæa tuos, & qualibus olim
I nfelix eheu uirgo Nonacria fatis,
I nfelix uirgo (quid enim non illa moueret?)
P ana metu fugiens è uertice Cyllenæo,
P ana deum Arcadiæ, quamuis pulcherrima, quãuis
D ianæ sacros inter lectissima cœtus,
N odosa tenerum mutarit arundine pectus.
Q uas simul ac nemorum petulans, effrenaque pubes
S emiferi uidere per herbida prata uagantes;
O caultamq; imis flammam traxere medullis:
S ic timidas blandis hortantur uocibus ultro.
Huc huc ò teneræ placidissima turba puellæ:
Q uid procul adstatis? potius succedite ripæ,
E t uiridi in prato molles de more choreas
D ucite: quandoquidem calamos inflamus inertes:
E t frustra ad surdas iactamus carmina syluas.
I llæ nil contra: celeri sed nuda parabant
C rura fugæ, tutosq; agitabant mente receptus,
S i quâ forte uiam per saxa irrumpere, & altis
E uasisse iugis, deus, aut sua fata dedissent.
T um iuuenes, procul ò, clamant, procul iste puellæ
S it timor: ignauas animo depellite curas.
N ullæ hic insidiæ, nullæ per aperta latebræ:
C uncta patent: nullas abscondunt hæc loca fraudes.
N os quoq; non Lernæ monstris, non igne Chimæræ,
S cyllæis ue lupis geniti, aut latrante Charybdi,

Qui uestra immani laceremus uiscera morsu:
S ed diuûm genus, & qui semper rupibus altis
V obiscum crebris uenatibus insultemus.
H is dictis permulsi animi, securaque tristem
C orda metum eijciunt: gressúq; per uda citato
P rata, deis tandem cupidis, ripæq; propinquant.
T um manibus simul implicitis per gramina festas
E xercent choreas: aliosq;, aliosq; reflexus
I nter se latæ repetunt: nunc corpora librant
I n saltus: nunc molle latus, nunc candida iactant
B rachia: & alterna quatiunt uestigia planta.
H ic Satyri, quanquam uoces audire canentum
C rudeles, quanquam niueas spectare papillas
E xultant, oculisq; bibunt sitientibus ignem:
T anta tamen saeui gliscit uis effera morbi
P ectoribus, præcepsq; amor, & malesana libido;
V t calamis sensim eiectis, ruptoq; repente
F œdere, surgentes ab humo, uento ocyus omnes
E xiliant: spretaq; deûm pietate, fideq;
A h pauidas Nymphas, subitoq; horrore rigentes
I nuadunt auidi, sæuorum more luporum,
Qui lætas medijs proturbant lusibus agnas,
O blitasq; sui passim rapiuntq;, trahuntq;,
D um uiridi in campo cursant, aut ualle sub alta,
E t custos ignarus abest, & amica canum uis.
S ic illi. at miseræ discisso pectore Nymphæ
F rondiferam mœstis syluam clamoribus implent:
A tque huc, atque illuc fugiunt. non saxa, neque altis
T uta putant loca senta rubis. hinc ardua montis
P rærupti iuga, diffusos hinc stagna per agros

Adtonitæ circumspiciunt. uia nulla salutis:
Et iam spes prærepta fugæ: tum denique ad undas
Consistunt trepidæ, flauósq; à uertice crines
Cum lacrimis, gemitúq;, & flebilibus lamentis
Abscindunt, Sarnúmq; uocant, liquidásq; sorores:
Dúmq; uocant, fundo properat chorus omnis ab imo
Naïadum: properat uitreæ rex cærulus undæ
Sarnus, inexhaustúmq; uadis ciet agmen aquarum
Rauca sonans. sed quid Sarnúsue, aut illa natantum
Agmina Naïadum possint, ubi ferrea contra
Stant fata, & duro leges adamante rigescunt?
Ergo defectæ cura, auxilióq; deorum,
Ac cœlum pariter Nymphæ, lucémq; perosæ,
Vnum illud, rebus tandem quod restat in arctis,
Finem optant. iámq; in fluuium se mergere adortæ,
Membra reclinabant, & aquas prono ore petebant:
Cum subito obriguere pedes: latéq; per imos
Exspatiata ungues radix, fugientia tardat,
Adfigítq; solo uestigia. tum uagus ipsis
Spiritus emoritur uenis: indignaque pallor
Occupat ora: tegit trepidantia pectora cortex.
Nec mora: pro digitis ramos exire uideres,
Auratásq; comas glauca canescere fronde:
Etiam uitalis nusquam calor: ipsaq; cedunt
Viscera paulatim uenienti frigida ligno.
Sed quamuis totos duratæ corporis artus,
Caudicibúsq; latus, uirgultísq; undiq; septæ,
Ac penitus Salices: sensus tamen unicus illis,
Syluicolas uitare deos; & margine ripæ
Hærentes, medio procumbere fluminis alueo.

FRAGMENTVM EIVSDEM AVTHORIS.

Optatos iam Euplea mihi circunspice portus,
Quo liceat trepidas piscanti includere prædas,
Et Zephyris releuare graues spirantibus æstus;
Si qua mouet cupidam uelocis gratia cymbæ.
Tu'q; ades o` nostri merces non parua laboris,
Quem Phœbus mihi, quẽ doctæ, mea turba, puellæ
Conciliant; dum'q; ipse ratem de littore pello,
Da uela insinuans, pelago'q; excurre patenti
Pars animæ Pudericæ meæ. te nam sua Nereus
Per uada, te medio Doris uocat æmula fluctu,
Dũ late horrisonum campus strepit omnis aquarũ.
Lucrinæ ad Veneris templum conuenerat omnis
Aenariæ, Prochytæ'q; manus: Zephyræus opacæ
Scilicet Aenaria, Prochyta uenit Euthycus alta,
Insignes ambo calamis, & uersibus ambo,
Aptus uterque fretis, piscatibus aptus uterque;
Ille hamos uersare, hic retia soluere in æquor.
Tum prior hæc Zephyræus. Adeste o` littore ab omni
Piscatorum artes; liquidas exquirite sedes;
Vertite Tritonum latebras; penetrate recessus
Nereïdum: nunquam nostros sedabitis ignes:
Nunquam me Pholoë, nunquã me Chloris amabit.
Ede tuos mecum tandem caua bucina cantus.
Testis Cymothoë, testis mihi candida Chlotho,
Optaui quoties medijs in fluctibus ægram
Proijcere hanc animam; quoties ego gurgite in alto
Occurri monstris immanibus, horrida Cete

Vt saltem miseros lacerarent dentibus artus.
E de tuos tandem mecum caua bucina cantus.
Omnia tentaui, terras, mare, nubila, cœlum,
Ventorumq; domos, & tempora quattuor anni:
Omnia sed nocuere simul. uos ite puellæ,
Ite Deæ pelagi, furijs arcessite nostris
Nunc alios succos, aliasq; Melampodis herbas.
E de tuos tandem mecum caua bucina cantus.
Non magicos uersus, ignotaque nomina rerum,
Dissimilesq; Deos, Erebumq;, Chaosq; refugi.
Ipsos quinetiam filo conuoluere rhombos
Edidici, partemq; meas de littore Echinos,
De scopulis muscum, de fluctibus hausimus undam.
E de tuos tandem mecum caua bucina cantus.

ELEGIARVM LIBRI TRES, ET TOTIDEM EPIGRAMMATON, NVPER EMISSI.

M. D. XXXV.

NON SINE PRIVILEGIO.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, ELEGIARVM LIB. I.

AD LVCIVM CRASSVM.

E FOECVNDA tenet saxosi rura Petrini,
Rura olim proauis facta superba meis.
Et sinuessanas spectas, mea gaudia, nymphas,
Quiq; nouo semper sulfure fumat ager.
Et modo miraris ueteres in littore portus;
Nunc, Liris gelida quâ fluit amnis aqua.
Cunctaque felici figis uestigia cura,
Obseruas latiæ dum monumenta uiæ.
At mihi paganæ dictant syluestria Musæ
Carmina, quæ tenui gutture cantat Amor.
Fidaque secretis respondet sylua querelis:
Et percussa meis uocibus antra sonant.
Nec tantum populos, nec tantum horrescimus urbes,
Quantum non iustæ sæuitiam dominæ.
Hoc uitæ genus, hoc studium mihi fata ministrant:
Hinc opto cineres nomen habere meos.
Me probet umbrosis pastorum turba sub antris,
Dum rogat agrestem lacte tepente Palem.
Me rudis indocta moduletur arundine Thyrsis;
Et tam constanti laudet amasse fide.
Inde super tumulumq; meum, manesq; sepultos
Tityrus ex edera serta uirente ferat.

Hic mihi saltabit Corydon, & pulcher Alexis:
  Damœtas flores sparget utraque manu:
Fluminibus'q; sacris umbras inducet Iolas,
  Dum coget saturas Alphesibœus oues.
Non mihi Mœoniden Luci, non cura Maronem
  Vincere: si fiam notus amore; sat est.
Quid feret Aeacides nobis, quid cautus Vlysses?
  Quid pius Aeneas, Ascanius'ue puer?
Ista canant alij; quorum stipata triumphis
  Musa uagum e tumulis nomen in astra ferat.
At mihi tete auidis liceat uincire lacertis;
  Osculaque optata sumere longa mora.
Et liceat posita mirari membra lucerna;
  Noctis & insolitas nectere blanditias:
Atque manus, atque ora tuis componere in ulnis;
  Te'q; meo lassam sæpe fouere sinu.
Sed quid ego, hei misero, uentosus inania fingo
  Somnia; quæ forsan non feret ulla dies?
Felix, qui potuit duram exorare puellam;
  Et capere optati gaudia coniugij.
Ille dies, noctis'q; suos decantat amores;
  Et recolit ueneris dulcia furta suæ.
Ille etiam liquido perfusus odore capillos,
  Exercet tenerum nocte iuuante latus:
In'q; sinu Dominæ primos reminiscitur ignes;
  Quos leuiter pennis aureus afflat Amor.
Nec cupit, Aethiopum quæ canent uellera syluis;
  Nec, quæ Sidonio lana cruore rubet.
Solus habet, fuscis quicquid portatur ab Indis:
  Solus habet ripas aurifer Herme tuas;

Et quascunque metit segetes fragrantibus aruis
  Medus, & assiduo sole perustus Arabs.
Non auro, aut gemmis miseri torquemur amantes.
  Qui dominam poterit flectere, diues erit.
Diues ero ante alios, si te mea uita uolentem
  Sustineam ignota pauper, & exul humo.
Nam quid rubra iuuant fulgentibus æquora conchis?
  Aut quæ multa niger rura Sabæus arat?
Quid'ue torus prodest pluma spectandus, & ostro;
  Si non est gremio cara puella meo?
Si trahere infelix inter suspiria noctem
  Cogor; &, æternos esse, negare, Deos?
Num me neglectis deuouit saga sepulchris?
  Num rumpunt somnos carmen, & herba meos?
Carmen inaccessa traducit ab ilice glandes.
  Carmen nocturnæ supprimit ora canis.
Carmen & informi pallentem sanguine Solem
  Inficit; & Lunæ sistit euntis equos.
Quid queror infelix? utinam mihi sola nocerent
  Carmina; nec nostro pectore inesset Amor.
Ille uel Aeææ superat cantamina Circes;
  Ille uel æmoniis nata uenena iugis.
Parce puer: non uana queror: tu uulnere nostro
  Crescis; & exultas sæue cruore meo.
Quo'd si te nostræ cœperunt tædia uitæ:
  Ne cesset, quæso, funeris atra dies.

AD IOANNEM PARDVM HISPANVM.

Arde decus patriæ, ſpes maxima Parde tuorũ,
p Atque idem hiſpani gloria rari ſoli:
Quem iuuat immenſi cauſas exquirere mũdi,
Primaque conſtanti corpora iuncta fide:
An magnum æterno uoluatur numine cœlum:
An propria hoc ingens mole laboret opus:
Cur ſalſi fluctus: cur ignibus æſtuet Aetna:
Cur uomat epotas uaſta Charybdis aquas:
Vnde nitor ſtellis: cur nox maior'ue, minor'ue:
Cur non ipſa ſuo lumine Luna micet.
Felix, cœleſtes cui fas nunc ſcandere ſedes:
In quas poſt obitum fata manere ſinant.
At nos per ſyluas, & ſordida rura capellas
Verſamus: quando Phyllis amare iubet.
Et teneris noſtros ulmis incidimus ignes;
Quos legat errantum cœtus Hamadryadum.
Et nunc capreolos, & nunc uenamur onagros:
Interdum ſæuas fallimus arte feras.
Sæpe iuuat, pictas uiſco captare uolucres:
Nec Satyris ipſo cedimus aucupio.
Quòd mihi ſi liceat tenui reuocare cicuta
Trinacrij niueas Vpilionis oues:
Rura colam ſemper: populi ualeatis, & urbes:
Rura dabunt oculis grata theatra meis.
Illic gramineas, paſtorum bella, palæſtras
Aſpiciam, & celeri præmia parta pede.

Nec me pœniteat sudibus certare colurnis;
  Aut armare cauis pectora corticibus.
Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci:
  Victores molli cæspite serta ferent.
Plenaque pellitus lustrabit ouilia pastor:
  Ponet & agricolis rustica liba Deis.
Stabunt capripedes abiegno robore Fauni:
  Stabit & indocta falce dolata Pales.
Quorum solennes ictus cadet agnus ad aras;
  Ictus, ut innumeras expiet agnus oues.
Tum milium, & niueo statuet fumantia lacte
  Pocula; uotiuas concipietq; preces:
Et ter transiliet flammantes potus aristas,
  Ter quoque non tardo rustica turba pede.
Dij facite, inter oues, interq; armenta canendo
  Deficiam; & syluis me premat atra dies:
Vt me non docta deploret pastor auena:
  Vtq; sub umbrosa contumuler platano:
Ossaque pascentes uenerentur nostra capellæ:
  Nec procul à tumulo candida balet ouis.
Exultent alij panchæo munere manes;
  Et quærant parijs marmora cæsa iugis.
Mi sat erit, ueteres recolat si Phyllis amores;
  Conserat & uernas ante sepulchra rosas.

AD AMICAM.

Vlla meos poterit mulier præuertere sensus;
Ipsa licet cœlum linquat, & astra Venus.
Tu puero teneris ignis mihi primus ab annis:
Vltima tu tremulo flamma futura seni.
Iam sanxere semel nos inter fœdera diui,
Fœdera ad extremos non soluenda rogos:
Vt, si nostra tuo superesset funere uita;
(Dij tamen in uentos omen abire sinant)
Ipse ego composito uenerarer operta sepulchro
Ossa, ferens mœsta thura, merumq́; manu.
Vmbrarumq́; sacer custos, tumuliq́; sacerdos
Concinerem querula tristia uerba lyra.
Nec me complexa quisquam diuelleret urna;
Quin cineri moriens oscula summa darem.
At si (quod potius cupio) tibi fata dedissent,
Lumina formosa condere nostra manu:
Tunc, mihi cum caros uultus spectare liceret;
Atque anima tecum iam fugiente loqui:
Ipsa meos tumulo manes laniata uocares;
Inq́; tuo legeres ossa minuta sinu:
Flebilis & longos scindens ad busta capillos,
Clamares nomen iam moritura meum.
Tum cineri, & mutæ persoluens iusta fauillæ,
Mista dares rutilis lilia cana rosis.
Illic mœsta dies, illic consumere noctes
Optares; nec te uinceret alter Amor:
Sed memor usque uiri, canis ueneranda capillis,
Adferres tremula munera cara manu.

O` mihi, dum tales tumulo reddantur honores;
Tam lentam Lachesis scindat auara colum.
Non, ut nostra nouos Arabum bibat urna liquores;
Vstus & aßyrio spiret odore cinis:
Aut ut clara mei noscat fama sepulchri;
Altaque marmoreus sydera tangat apex:
Sed magis ut liceat longas audire querelas;
Et gerere è lacrimis serta rigata tuis.
Tunc ego letheæ spatiatus in aggere ripæ;
Quà nitet obtuso lumine falsa dies;
Quáq; leuis Casiæ nemus, Ambrosiæq; uirentis,
Et fortunatos abluit unda greges:
Dulcia præteritæ repetens insomnia uitæ,
Ostendam Elysiis tot mea dona choris.
Felicesq; animas inter felicior ipse
Excipiam plausus lata per arua nouos.
Atque aliquis comitum, lætusq;, hilarisq; recentes
Sparget humi flores; & mihi serta feret.
Nec contentus eo, fidos extollet amores;
Narrabitq; alijs de pietate tua.
Sed quoniam teneræ uernant nunc læta iuuentæ
Tempora; & amplexus iungere fata sinunt:
Dulcia lasciuo iungamus gaudia lecto:
Iam properat mortis panda senecta comes.
Iam properant rugæq; graues, & serior ætas:
Nec dabitur molli ludere posse toro.
Interea cupidis nectamus colla lacertis:
Vltima iam soluet, cum uolet, hora duos.
Dij facite, hæc longos maneat spes certa per annos:
Candidus & pennis omnia firmet Amor.

AD LVCINAM, PARTVRIENTE CORNELIA PICCOLOMINEA, ANTONII GARLONII ALLIFARVM DOMINI CONIVGE.

Fer opem teneræ tandem Lucina puellæ:
a Auxilio, digna est, quam tueare tuo.
Te uocat; & madidis solam suspirat ocellis;
Et roseo tacitas fundit ab ore preces.
Illa quidem insueto languet male firma dolore,
Vix'q; potest longæ tot mala ferre moræ.
At tu Diua ueni, tecum'q; unguenta repostæ
Pixidis, & siqua est, quæ iuuet, herba, feras.
Sic flentis miseros iuuenis compescere questus,
Sic una poteris sorte leuare duos.
Lucis adest Dea magna: metum iam comprime Garlō:
Non frustra est lacrimis illa uocata tuis.
Da costum, myrrham'q; focis, quæ'q; orbe remoto
Cynnama per rubras nauita uectat aquas.
Ipse Deam uenerare, sacras proiectus ad aras;
Et genio annosum sæpe refunde merum.
Sed trepidi cessere metus, cessere querelæ:
Iam parit aduentu tacta puella Deæ:
Iam puerum est enixa: uides, ut lumine matrem
Exprimat? en, tenero quantus in ore decor.
Salue parue puer, cui iam felicia rident
Secula; cui pharetram sponte remittit Amor.
Nam siue auratis humeros armare sagittis,
Seu iuuet accensas sollicitare faces;

Seu potius iactare leues pueriliter alas,
Et dare neglectas post tua terga comas:
Quis te non paphijs eductum uallibus, aut quis
Idaliæ puerum non putet esse Deæ?
Viue precor; blandumq; oculis ridere parenti
Assuesce; & dulces disce mouere iocos.

AD IVLIVM SENENSEM, EXVLEM.

CVm mihi languentes dolor oppugnaret ocellos;
Cogerer & tristi soluere uerba sono:
Ingratos inter gemitus, mœstasq; querelas
Allata est manibus littera missa tuis.
Inspexi, agnouiq; tuas, mea numina, Musas,
Pieriosq; haustus, castaliumq; decus.
Poscis, ut iratum placent mea carmina Phœbum;
Et flectant duras ad tua uota Deas.
Non hoc ingenium, non hæc facundia nostra est:
I, precor, atque alio flumine pelle sitim.
Ille mihi faciles iampridem denegat aures;
Et uetat argutæ tangere fila lyræ.
Nec mihi iam solito latices de fonte ministrat,
Nec docet optatos Calliopea choros.
Quid petis extinctam dilapso à torre fauillam?
Quid miser à nostro uulnere quæris opem?
Iam tibi felici decurrunt carmina uena;
Et rapit ad patrium te tua Musa decus.
Ipsa mihi uisa est, te lamentante, Thalia
Ingemere, & tristi Delius ore queri:
Qualis strimonias olim cum fleret ad undas
Orpheus indignis uocibus Eurydicen:

Qui cantu Ismarij gelidis in rupibus Aemi
Adtonuit quercus, adtonuit'q; feras:
Saxaque bistonijs deduxit montibus; & te
Currentem astrictis Hebre repressit aquis.
Scilicet egregios semper Fortuna poëtas
Tanget; & ancipiti deprimet usque rota?
Né ue sit extremos tantum submotus ad axes
Ille, Tomitana qui iacet exul humo:
Te quoque nunc rigidi premit inclementia fati;
Longius & patria cogit abesse domo.
Sed nisi per magnos quæratur fama labores;
Omnis in ardentes est abitura rogos.
Sic pius Aeneas, sic stirps Laërtis Vlysses
Maius post cineres emeruere decus.
Sic quoque sublatis Tirynthius undique monstris
Visit ab oëtæa regna paterna pyra.
Et te (crede mihi) tot sæua incommoda passum
Virtus sublimi ducet in astra uia.

IN FVNERE SARRI BRANCATII LVCRETIA VXOR.

Ergo importunæ ruperunt stamina Parcæ,
Stamina lanifica tam bene ducta colo?
Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
Frigida nunc tristi conqueror in thalamo?
Qui'q; his dignus erat uitam exhalasse labellis,
Occidit externis aduena littoribus?
Felices nimium, fortunatæ'q; sorores,
Quæ datis æternis thura sabæa focis.

O utinam nunquam amplexus, nunq̃ oscula nossem:
 Essem pars uestri nempe ego parua chori.
Chare uir, audaci nimium confise iuuentæ,
 Et nimium lacrimis umbra gemenda meis:
Quis te tam densos immittere corpus in hostes
 Iussit? an ad pugnam non satis unus erat?
Me miseram, non ulla tuæ te cura puellæ,
 Non subijt mœstæ certa ruina domus.
Tu mihi per sanctos solitus iurare hymenæos,
 Per non lædendi fœdera coniugij;
Te non immemorem charæ fore coniugis unquam;
 Et si letheus tingeret ora liquor.
Quin ipsa admonui; ne sic uiolentus in arma
 Irrueres: eheu quò uiolente ruis?
Quò raperis? quò iam nostri tibi cura recessit?
 An potes uxoris non meminisse tuæ?
Vix equidem credo; quamuis heu credere cogar;
 Tam cito pectoribus me cecidisse tuis.
Sed cecidi; sic sors tulit impia; nullaque pro me
 Vota salutares demeruere Deos.
Hectora sic coniux, sic coniux fleuit Achillem;
 Sic misera extinctum Laodomia uirum.
Nunc mea uirginitas, quando inlibata remansit;
 Seruetur cineri non uiolanda tuo.

AD DIVVM IACOBVM PICENVM.

Ancte senex, quem nec sceleris cõtagia nostri,
Nec pessum uitijs secla dedere suis;
Aequasti magnos qui paupertate triumphos;
Tantus amor niueæ simplicitatis erat.
Sylua tibi fides, uiridiq; é cæspite lectus,
Explebant mensas amnis, & herba tuas.
Talis erat priscis uictus mortalibus olim.
Sed priscis tantum uiuere cura fuit.
At te diuersos naturæ expendere casus
Iuuit; & instanteis diuûm aperire metus:
Submotumq; oculis animo percurrere cœlum:
Quasq; tenes sedes, mente adijsse prius:
Noscere præterea cunctarum exordia rerum:
Quod uix humanæ conditionis erat.
Magnum opus; ut prima surgentis origine mundi,
Omnia sint senis edita luciferis:
Vtq; pater sancta demum cessare quiete
Perfecto artifices iusserit orbe manus.
His addis cultusq; pios, ritusq; uerendos,
Cunctaque legifero tradita sacra duci:
Quæq; suis castæ seclis cecinere Sybillæ:
Quæq; sacer uatum spiritus ore refert:
Sydereos partus, demissaque pignora cœlo,
Atque inopes cunas, stramineumq; torum:
Speratumq; diu terris, cœloq; probatum
Verum hominem, uerum mente, animoq; Deum.
Hinc & supplicium infandum, atq; obprobria mortis,
Claraque de stygia ducta trophæa domo:

Deniq;

Denique ut ad patrem populo ſpectante ſuorum
Ceſſerit; igniferis præſideat'q; locis:
Quantaq; nos maneant promiſſæ gaudia uitæ:
Quantaq; uenturæ gloria lucis erit.
Miremur, tibi ſi placidi penetrale Tonantis,
Et patet immenſi regia clara poli:
Cum tantum his ſuperas meritis ſit ſcandere in arces,
Quâ plaga ſecurum lactea monſtrat iter.
Scilicet inde datur terras ſpectare iacentes,
Et circumfuſi brachia curua maris;
Solis & ardentis radios, lunæ'q; recurſus:
Qualiter & pacta ſtent elementa fide:
Nec minus æternis niteant ut ſydera flammis:
Et peragant uarias nox'q;, dies'q; uices.
Felix, qui noſtras potuiſti linquere curas;
Et procul humanas deſpicere illecebras.
Felices, qui te colles uidere loquentem;
Quæ'q; tibi gratos præbuit herba toros:
Quæ'q; arbor, rupes' ue ſacra te fouit in umbra:
Et quæ nunc manes continet urna tuos.
Nam licet incultis fuerit tibi uita ſub antris;
Nunc pedibus data ſunt aſtra terenda tuis.
Attamen ô dic ſancte pater, dic addita cœlo
Gloria, dic patriæ fama, decus'q; tuæ:
Ecquid te ſolitis mulcet ſapientia chartis,
Mollis ubi elyſium concitat aura nemus?
An iuuat auratæ meditantem carmina cannæ,
Nectere purpureæ tempora cana roſa?
An mage uirgineis ſedet inuigilare choreis:
Cum deceat cœlo, quicquid in orbe libet?

An potius toto superûm spectante senatu,
Diluis æthereo crimina nostra foro?
Denique quicquid agis, nitidi nouus incola cœli,
Pectoribus nostris non leue numen eris.

AD PETRVM DE ROCCHA FORTI MAXIMVM REGIS GALLIARVM CANCELLARIVM.

Quòd pectus tibi forte, quòd ardua pectoris arx est;
Quòd forti dignum pectore nomen habes:
Quòd leges sua iura tenent te uindice; quodq;
Omnia uirtuti peruia facta tuæ:
Autumni sedem, chelasq; Astræa reliqui;
Adueniq; tuos noster alumne lares.
In cunis ego te, si nescis, sedula foui.
Reptasti gremio sarcina grata meo.
Ipsa tuos finxi mores, animumq;, manusq;:
Ingeniumq; sagax, iudiciumq; dedi.
Hinc nostri cultusq; frequens, optandaq; rerum
Cognitio, hinc fidei nomina tanta tuæ.
Ad te igitur duplices subnixo poplite palmas
Insuetis tendo sollicitata malis:
Ne patiare, meas Latio languescere uires.
Pendet ab auxilio spes mea tota tuo.
Deprimor audaces inter derisa ministros:
Nec fas ingenuum tollere ad astra caput.
Quodq; diu partum est uirtute, & fortibus armis
Imperium, fœdæ seruit auaritiæ.

Nec mirum, uestro tantum cum distet ab orbe,
  Terraq; censura sit procul illa tua.
Quis credat? tectis ciues pelluntur auitis;
  Adrogat iniustas dum sibi fiscus opes;
Fiscus opes miserorum. hoc est, heu, parcere uictis?
  Hoc est ausonio reddere iura solo?
Cogitur infelix alienas ire per oras
  Nobilitas, patrijs expoliata bonis:
Culpaturq; fides domino seruata priori,
  Et maris, & terræ non labefacta minis.
Scilicet est crimen duram contemnere mortem:
  Scilicet est Reges crimen amare suos.
O' bene fortunæ memores, quicunq; superbas
  Gentibus à uictis abstinuere manus.
Nam quamuis sæuos illectet præda tyrannos:
  Magnanimos Reges gloria sola iuuat.
Delentur nullos hominum benefacta per annos;
  Quæq; licet faciunt nos ratione Deos.
At siquis seræ spernit præconia famæ;
  Quercubus alpinis adnumerare potes.
Ergo tu, Regem cui fas lenire potentem;
  Da desyderijs uela secunda meis.
Effice, iustitiæ soliti reddantur honores.
  Dignus es, altricem qui tueare tuam:
Sed soror ut nostros æquet clementia fisces:
  Qua sine, dura nimis, difficilisq; uocer.
O' decus, ò lapsi spes constantissima secli;
  O' uir fortuna fortior ipse tua.
Sic tibi contingat, Solyma de gente triumphum,
  Captaq; per nostros signa uidere duces.

Sic Rhodanum Nilo spectes dare iura subacto;
Per'q; Araris ripas plurima laurus eat.
Hoc ego te, mecum hoc Phœbus, doctæ'q; Sorores,
Hoc pietas, hoc ius, nobilitas'q; rogant.

DE STVDIIS SVIS, ET LIBRIS IOVIANI PONTANI.

Qui primus patrios potuit liquisse penates,
Et maris, & longæ tædia ferre uiæ;
Quem non mœsta domus, quem nō reuocare parētes,
Non potuit fusis blanda puella comis:
Impius, & scopulis, & duro robore natus,
Atq; inter Tygres editus ille fuit.
Non mihi circunstat solidum præcordia ferrum:
Nec riget in nostro pectore dura silex:
Vt possim dulces'q; lares, limen'q; puellæ
Linquere; & ignoto quærere in orbe domum.
Sed Phœbi sacros cogor lustrare recessus,
Vocalem'q; undam, Thespiadum'q; choros:
Vt fugiam nigras supremo in funere flammas;
Et uolitem populi docta per ora mei:
Me'q; inter claros attollat fama poëtas;
Nec rapiat nomen nigra fauilla meum:
Et nostro celebrata superbiat umbra sepulchro;
Spernat & è pharijs marmora cæsa iugis:
Non tamen ut magni tumulum tentare Maronis
Audeat; aut tantum speret habere decus.
Sed quis tam niueis uellat mea colla lacertis?
Quis uetet optato membra fouere sinu?

An tanti fuerit sacro Parnasus hiatu,
Per'q; suas passim templa habitata deas?
Vt tibi sit nitidos lacrimis corrumpere ocellos;
Discessum'q; fleas cara puella meum.
Ah pereat, quicunq; leueis sectatur honores;
Et sequitur famæ nomina uana suæ.
Tecum ego nocturnis dubitem cessare choreis?
Tecum ego conspersa gaudia inire rosa?
Deductum'q; leui crinem perfundere amomo?
Et noctem insolitis ducere blanditiis?
Scilicet & Turcas Pontanus in æquora classes,
Alfonsi & fortes ducat in arma manus,
Qui nunc nascentis canit incunabula mundi,
Aureaq; ætherea sydera fixa domo:
Vt'q; imbres, lapides'q; pluant, ut nubibus ignes
Exiliant; salsas ut mare uoluat aquas:
Hesperidum'q; hortos, excussaq; poma draconi,
Rusticaq; ad primos munera missa toros;
Delicias Lepidina tuas; resonans'q; uicissim
Pastorum argutis carmen arundinibus:
Qualiter & fuluis radiet Sertorius armis;
Et pompeianus prælia tentet eques:
Audeat arguto neu quis contendere uersu,
Ille uel æterno digna Marone sonat.
Te pater irriguis audit Sebethus in antris,
Iurgia ad ingratas dum iacis ipse fores.
Inde uocas sacrum festas hymeneon ad aras,
Optati referens fœdera coniugii:
Vt'q; tuis primum surgens complexibus uxor,
Visa sit erepta uirginitate queri.

Felix, qui fidos expertus coniugis ignes,
  Vidiſti ſobolis pignora certa tuæ:
Neniolasq; rudes ceciniſti, & blanda parentis
  Oſcula, & ad cunas murmura nata ſuas.
Felix, excultum torſit quæ Fannia uatem;
  Quæq; illi regnum Cinnama ſubripuit.
Quamuis diſſidij leges patiantur amaras,
  Spectabunt cineres nomen habere ſuos.
Eridani poſt hæc ſed te quis credat ad amnem
  Populea canas fronde ligaſſe comas?
Et ſtellam cecinisse, atq; impendiſſe querelas;
  Spectandos cum iam uix daret illa pedes:
Baianosq; ſinus, myrtetaq; cognita nymphis,
  Clauſaq; ſulphureis antra recurua iugis:
Tum ſuperûm laudem, mutisq; inciſa ſepulchris
  Nomina, collapſos & reparare rogos:
Denique Pindaricosq; modos, reſonantia plectra,
  Et Methymnææ fila nouaſſe lyræ:
Cum tamen interea motus, atq; agmina Regum,
  Bellaq; campanæ diſcutis hiſtoriæ.
Quin & iucundo diſtringis ſecula morſu;
  Dum uafer in ſtygio diſputat amne Charon.
Varonisq; tui, Nigidiq; exempla ſecutus,
  Grammaticæ haud ſpretas incipis ire uias.
Carminis hinc numeros noſtris depromis ab auſis,
  Dignatus pueri uerba referre ſenex.
Quid loquar, ut ſacros Mariani exhauriat amnes
  Aegidius, uerum dum canit ore deum?
Aut apta ingratos taxet ſub imagine mores
  Qui ſuper infuſas ſpernit Aſellus aquas?

Te iuuenes'q;, senes'q; colunt præcepta ferentem,
  Parthenope spreto quæ Cicerone legit:
Ex adytis quicquid diuûm sapientia pandit;
  Et Stagera tui dogmata firma senis:
Quid deceat fortem'q; uirum, quæ Principis artes;
  Largificas præstet quæ dare dona manus:
Parendi leges quæ sint, leges'q; loquendi:
  Edat ut argutos lingua diserta sales:
Quid fortuna homini, quid det prudentia; quantum
  Immanes animos incitus ardor agat:
Magnanimi'q; uiri quæ sint ad singula partes,
  Siue colat pacem, seu fera bella gerat.
Nec fugis astrorum causas aperire latentes,
  Et Ptolemæi fata reposta poli.
Salue sancte senex, uatum quem rite parentem
  Præfecit terris Delius Ausonijs.
Non te læthea carpent obliuia ripæ;
  Nec totum in cineres uertet auara dies.
Nec tibi plebeio ponetur in aggere bustum.
  Niliacas dabitur uincere Pyramidas.
Quid tibi uictrices expectas Vmbria palmas?
  Mœnibus has patriæ rettulit ille meæ.
Ille suis longum studijs, & laude fruatur:
  Me iuuet in Dominæ consenuisse sinu.

AD IOANNEM SANGRIVM PATRICIVM NEAPOLITANVM, DE SVO IMMATVRO OBITV.

S I me sæuus Amor patrijs pateretur in oris
Viuere, uel saltem matre uidente mori;
Vt, quæ uix uno nunc sunt ingesta libello,
Essent illa suis continuata locis:
Forsitan immites potuissem temnere Parcas,
Ductaque de pulla tristia pensa cholo:
Nec me plebeio ferret Libitina sepulchro;
Aut raperet nomen nigra fauilla meum.
Nunc cogor dulcesq; lacus, & amœna uireta,
Pieridumq; sacros destituisse choros:
Nec pote, quæ primis effudit Musa sub annis,
Emendaturo subdere iudicio.
Sic heu, sic teneræ sulcis resecantur aristæ:
Implumes nido sic rapiuntur aues.
Prò superi, tenues ibit Syncerus in auras?
Nec poterit nigri uincere fata rogi?
At tu, quandoquidem Nemesis iubet, optime Sangri;
Nec fas est homini uincere posse Deam:
Accipe concussæ tabulas, atq; arma carinæ;
Naufragijq; mei collige relliquias:
Errantesq; cie quocunq; in littore manes;
Taliaq; in tumulo carmina cæde meo.
Actius hic iaceo: spes mecum extincta, quiescit:
Solus de nostro funere restat Amor.

IN MALEDICOS DETRACTORES.

Qvid ruis in sacros temeraria turba poëtas?
Sæuaq; mordaci prælia dente moues?
Desine sacrilega conuicia fundere lingua;
Desine; pro populo stat Deus ipse suo.
Quis nouus in furias armat dolor? ite profani,
Ite, nec immeritas conscelerate Deas.
An monet hoc Stygijs immersus Scutta lacunis;
Dum flens Eumenidum uerbera torta timet?
Illum olim tinctæ iuuerunt felle sagittæ:
Nunc miserum facti pœnitet usque sui.
Parcite tam cari manes uiolare parentis,
Per stupra, & talos, per cyathos'q; rogo.
Ars sua quenq; iuuet: non uos Helicona subire,
Non fas uirginei polluere amnis aquam.
Scilicet hanc sumpto Iouiani Musa cothurno
Hauriat; & magno digna Marone sonet.
Cui comes intactæ lustrans sacraria syluæ
Altilius, docto pectore carmen hiet.
Nec minus & Musæ repetens monimenta iocosæ
Compater, argutos ingerat ore sales.
Elysius'q; hedera comptus florente capillos,
Rara, sed Aonijs concinat apta choris.
Extendat'q; armis titulos Aquiuinus auitos;
Et doceat nostras cernere castra Deas.
Ipse suæ referat Cabanilius ardua Troiæ
Mœnia, & antiquos, Appula regna, lares.
Qui'q; uelut tenera surgit nouus arbore ramus
Coruinus, quauis aure probanda canat.

Et qui Pierijs resonat non ultimus antris
   Albinus, referat Principis acta sui.
Tu quoq; quid cessas doctis deflere querelis
   Excidium patriæ culte Marulle tuæ?
Quiq; tot egregias animas, tot clara uirorum
   Ingenia enixu format, alitq; suo;
Nectat honorata Maius sua dicta corona;
   Tamq; pias ferulas, regia sceptra uocet.
Quin & rite suos genio Chariteus honores
   Præbeat, & festas concinat ante dapes.
Aelius at blandæ fretus dulcedine linguæ,
   Facunda totos conterat arte dies.
Nec te iam pudeat uenturo ostendere sæclo
   Eloquij uires Scala diserte tui.
Certent socraticis Zenonis scripta libellis;
   Cuius apis uernos intulit ore fauos.
At tu castalijs non inficiande choreis,
   Castalidos Carbo nunc cane regna tuæ.
Te quoq;, quem gemina mulcet sapientia lingua,
   Parde iuuet studijs inuigilare tuis.
Atque alij, quorum doctas it fama per aures,
   Extremo properent uincere fata die.
Nos quoq;, si magnus non auersatur Apollo,
   Cantemus Nymphas, capripedesq; Deos.
Nam bene thespiacas, liuor licet audiat, undas
   Nouimus; & dextro pressimus antra pede.
At uos incautis socijs aconita parate;
   Et furtis miseras extimulate domos:
Oedipodisq; modo, thalamos fœdate paternos;
   Si modo dat certum uulgus habere patrem:

Nocturnis'q; dolis agitate, & cædibus urbem;
 Per'q; fora infestam reddite, per'q; uias.
Hæc studia, has artes primis didicistis ab annis,
 Non Aganippææ tangere fila lyræ.
Nam neq; Calliope uobis, nec dexter Apollo
 Permessi sanctos exhibuere lacus:
Dira sed Alecto gemina comitata sorore
 Pocula cœnoso de Phlegetonte tulit.
Ni mirum hinc nigro mores, & carmina tabo
 Pallent; & fœdo liuor in ore sedet.
Fallor, an hos nobis misit grauis Aetna cyclopas:
 Mitis & hanc sentis tu quoq; terra luem?
Heu mea Parthenope quæ te contagia lædunt?
 Talia tu nunq̃ gignere monstra soles.
Dij patrij, quorum monitis huc aduena classis
 Appulit, Euboicas constituit'q; domos:
Littoribus talem nostris auertite pestem;
 Mœnia felici si posuistis aue.
Vos'q; umbræ insontes, quas iam lethale uenenum
 Ante diem stygias ire coëgit aquas:
Vltrices huc ferte faces; fumo'q; sequaci
 Authores uestræ sollicitate necis.
Et uos ò uatum certissima numina, Musæ,
 Numina carminibus non uiolanda meis,
Parcite, si uestras nunc primum læsimus aures:
 Iusta lacessita sumpsimus arma manu.

ACTII SYNCERI SANNAZARII
ELEGIARVM LIBER SECVNDVS
AD ALFONSVM FERDINANDI
FIL. ARAGONEVM SI-
CILIAE REGEM.

a LFONSE, Inuicto laus accessura parenti,
Hesperios inter non leue nomen auos:
Quid me laudatos Parnasi mittis ad amnes?
Obruitur largo flumine nostra sitis.
Gloria Virgilio est, currus, atq; arma referre:
Nasonis medio fata in amore mori.
Battiaden docti sectatur Musa Properti:
Flaccus pindaricos diuidit aure modos.
Passeris exequias fracto canit ore Catullus.
Tu Nemesim laudas culte Tibulle tuam.
Omnia non uno desudant esseda campo:
Noster in exiguo tramite currit equus.
Si me castalia docuisset Phœbus in umbra;
Oraq; Gorgonea nostra rigasset aqua;
Me'q; uel Aeschyleo donasset Musa cothurno;
Et foret in nostro grandior ore sonus:
Non ego Phasiacæ canerem certamina pubis,
Aequora non prima sollicitata rate;
Non coniuratos subuertere pergama Reges,
Non Troiæ profugos post duo lustra deos;
Thebanas'ue acies, fratrumq; immitia bella,
Sæuaq; discordi funera rapta pyra:
Te'q;, tuos'q; meo celebrarem carmine: nec me
Pignore tam grato dulce grauaret onus.

Nam canerem uictosq; duces, hispanaque regna,
Horridaq; à proauis bella peracta tuis;
Demissumq; genus antiqua ab origine Regum;
Quantaq; magnanimi gesta feruntur aui,
Dum Lybiæ tractus, ueteres Carthaginis arces,
Lotophagum dites & populatur agros;
Reginæ accitu mox Itala regna secutus,
Calcidicasq; arces, Parthenopemq; subit.
Sed quoniam instabiles animos muliebria uersant
Pectora; suspectos deserit ille lares;
Ac patriæ petit arua suæ; nec longa moratus
Vltores rursum ducit in arma Deos;
Obsessamq; intrat nymphis comitantibus urbem,
Quà per operta uagus labitur antra liquor.
Aurea quin illo dicunt sub Rege fuisse
Secula. felices, qui meruere frui.
Quid patris inuictas acies, quid concita dicam
Classica per campos Daunia terra tuos:
Disiectosq; duces, populataq; castra, neq; ullis
Clara magis Regum prælia temporibus.
O mihi supremos si Parca indulserit annos;
Quanta canam; quantus uox mea plausus erit.
Tunc ego Mæonios ausim perrumpere fontes,
Sæuaq; terribili bella tonare tuba.
Vtq; alios sileam; tua fortia facta referrem;
Proueherentq; animos tot monumenta meos:
Vt puer extremas regni percurreris oras,
Lustratis referens præmia littoribus:
Et male pacatos sedaueris ante tumultus,
Quàm patrijs hostes finibus expuleris.

Primus honos, forti defensos milite Locros
Seruasse, & muros urbs Meliboea tuos.
Necnon marte pari summas Caulonis in arces
Venisse, inq; suo templa sacrata iugo;
Templa Deae, uastis late quae praesidet undis,
Vna Iouis coniux fida, sororq; Iouis.
Testis Chratis erit, testes Sybaritides undae,
Oraque, quae fluctus prospicit Ionios.
Adde, quòd Hetruscos oppleueris agmine campos;
Et tibi captiuis fluxerit Arnus aquis:
Totq; pharetratas, Turcarum corpora, turmas
Ausonijs dederis manibus inferias.
Gratia dijs Italis; praerupta Ceraunia, & arces
Butroti, nostras pertimuere minas:
Captiuumq; ducem, fractosq; aspeximus arcus,
Detulit huc domita quos tua classis aqua.
Hinc Ligurum furias, compressaq; iurgia ferro,
Galliacaq; in partes oppida uersa duas.
Ipse ego quae uidi, referam: scit Thuscula tellus,
Quaeq; cadit summo lympha Aniena iugo.
Nam duce te, latios ferro dum subruis agros;
Tempora militiae prima fuere meae.
Bis nomentanas, bis magni Tyburis arces
Vidimus ad nostros proijcere arma pedes:
Cum iam sit media trepidatum pene Subura;
Et Capitolino uota parata Ioui.
Nec semel (ut fatear) Collinae ad limina portae
Fregimus armatos reppulimusq; duces.
Parce tamen ueneranda parens, si iusta secutus
Signa sub Alfonso: Rex erat ille meus.

Lanuuium infelix, fatis contraria nostris
  Terra, potes certas tu uariasse uices.
Nam quòd ad hostilem flexit uictoria partes:
  Fortunæ magis hoc, q̃ fuit artis, opus.
Ille sed Eridani ripas non fractus in altas
  Contendens, caræ regna sororis adit:
Metatusq́; locum castris, insubria passim
  Fudit, & Euganeis agmina missa iugis.
Dicite Io populi, turmas spectastis ouanteis;
  Et per uictrices fœdera iuncta manus.
Ipse quoq; haud sileat quos cedere Farfarus hostes
  Risit, & exutum uertere terga ducem.
Heus ubi nunc Roberte tuæ uocesq́;, minæq́;,
  Campani peteres cum tibi iura soli?
Iam nostros Reges, iam sternere cuncta parabas:
  Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
Hortarisq́; tuos dimittere signa maniplos,
  Heu pudor, & longæ præmia militiæ.
Hos tamen ille pius, quamuis diuersa secutos,
  Alfonsus miti fouit, & auxit ope.
Macte animo custosq́; hominum, macte optime Regum,
  Ausoniæ tu sol, tu pater unus ades.
Quid memorem pacisq́; artes, belliq́; labores,
  Perpetuumq́; animi tempus in omne decus?
Sed me formosæ deterrent iussa puellæ,
  Ne possim tantis inuigilare choris:
Et uetat asper Amor dulces contemnere curas;
  Cogit & inuiso subdere colla iugo.
Nec prosunt lacrimæ, nec uerba precantia mortem:
  Ille suas in me concutit usque faces.

Quare si nostri ueniet tibi nuncia lethi
 Fama; triumphales iam prope siste rotas:
Atq; hæc ad cineres mœrens effare sepultos:
 Sæuitia dominæ rapte Poëta iaces.

IN FESTO DIE DIVI NAZARII MARTYRIS, QVI POETAE NATALIS EST.

e Cce mihi totum lux expectata per annum
 Iam redit; Aoniæ serta nouate Deæ.
Hæc me uitales genitum produxit in auras;
 Iussit & erectum tollere ad astra caput.
Nunc mihi purpureis aram cumulate Hiacynthis:
 Cingite & intexta limina nostra rosa.
Sic etenim coluisse decet geniumq́;, laresq́;:
 Ferte coronato thura, merumq́; foco.
Tuq́; apio innexos dudum acceptura poëtas,
 Splendida solenneis instrue mensa dapes.
Hic mihi puniceo Pontani Musa cothurno
 Incipiet posito carmen hiare mero:
Naturæq́; uias, teneriq́; exordia mundi
 Proferet; & certa cuncta obitura die.
Crassus at æterno frondis redimitus honore,
 Soluat pierijs ora rigata modis:
Et mihi Linterniumq́; uetus, placidumq́; Perinum,
 Ostendatq́; ataui regna opulenta mei:
Regna male ad seros heu peruentura nepotes;
 Dum uersat uarias sors inimica uices.

Altiliusq́;

Altilius'q; nouos superis laturus honores,
 Pindarica feriat carmina docta lyra.
Sforciadum mox dicat, Aragonios'q; hymenæos:
 Iure quibus cantus æquet Homere tuos.
Nec gemat exilium Spartani Musa Marulli,
 Ventura ad nostras ingeniosa dapes:
Verba sed antiqui reddat, numeros'q; Lucreti;
 Dum magnis diuos laudibus accumulat.
Adde tuos Puderice sales; adde inclyta patris
 Eloquia; adde animo tot bona parta tuo.
Iam'q; Panhormitæ lusus, & scripta recense,
 Et Iouianææ tempora amicitiæ.
Hos inter meritis rediens Aquiuiuus ab armis,
 Prodat honoratæ præmia militiæ:
Atque chori princeps docti argumenta Plutarchi,
 Cum'q; suis referat dogmata principijs.
Ipse autem haud dubitet Cabanilius acta referre
 Vel sua, uel magno iuncta parentis auo.
Nec Phœbo minus ipse suo, q̃ Marte probatus,
 Phocaico pexas tingat in amne comas.
Tu quoque, quem iuuenem ueneror, dulcissime Garlon
 Incipe iam docta plectra mouere manu:
Allisas'q; tuas mihi concine, dum uaga Lunam
 Sydera per tacitum nocte sequuntur iter.
Talibus auspicijs geniales ducere cœnas,
 Thespiadum'q; modis concelebrare iuuat.

IN CALENDIS IANVARIIS, AD FVSCVM.

Exoritur lux alma; caput sol detegit aureum;
Qui toties nostros exhilarauit auos.
Exoritur: redit ecce anni melioris origo.
Quisquis ades, sancta concipe uoce preces.
Cingantur de more sacris fastigia templis,
Quæ uaga Sebethi Nais ab amne legit.
Ipse sui Ianus præpandat limina templi:
Cui geminum liquido stillet odore caput.
Illius & castas fument pia thura per aras:
Atque focos supra stet, uideat'q; suos:
Nunciet & tibi Fusce nouos uirtutis honores.
Iam reor hæc animum uota fouere tuum.
Nec magis optaris, quas Lydius amnis arenas,
Quas uoluit flaui lympha superba Tagi.
Nec magis uberibus quicquid sibi colligit aruis
Mædus, & assiduo sole perustus Arabs.
Iusta precor: latijs utinam discedat ab oris
Hostis, & indecori uictus oberret equo.
Victus Hydruntinas cogatur linquere terras;
Et plangat nostram sanguinolentus humum.
Hæc ueniet lux Fusce tuis lætissima uotis;
Cum pax optatas ducet in urbe moras.

IN MORVM CANDIDAM

NVnc Erato uirides capiti subnecte corymbos;
Profer & auratae fila canora lyrae.
Arboris umbriferae casus referamus acerbos.
Non erat haec nostro fabula nota solo.
Audiat;& molli cantantes protegat umbra
Ipsa; sed euentus afferat ante suos.
Olim baianis fuerat pulcherrima syluis
Naias, errantes figere docta feras.
Quam liquidus clausis Lucrinus saepe sub antris
Optauit lateri iungere posse suo.
Nec semel illius pharetram laudauit, & arcum
Pastorum incultis fistula carminibus.
Testes cumeae, testes linternides undae,
Sanctaque gauranae numina hamadryades,
Illam Syluanos, Panas'q; odisse bicornes,
Et quoscunque colit sylua, nemus'q; Deos.
Sed quid fata parant? solitis Morinna redibat
Montibus: hoc illi nomen, & omen erat:
Cum subita coelum texit caligine nimbus;
Et multa canam grandine fecit humum.
Illa hyemem fugiens, diuersa per arua cucurrit,
Tecta caput sertis, grandine tecta caput.
Vallis erat prope sulfureos male peruia montes,
Candida quam graio nomine signat humus.
Hanc super excisis pendebat cautibus antrum,
Agricolûm hirsutis nota domus gregibus.
Pugnantes huc forte coëgerat impiger hircos
Semideus'q; caper, semicaper'q; Deus.

Quem procul ut uidit Nymphe; sic pectore toto
Insequitur; tales & iacit ore sonos.
Quò properas ah dura, measq; ingrata querelas
Despicis? aspectus ne fuge Nympha meos.
Mecum capreolos, mecum uenabere damas.
Parebit iussis hoc pecus omne tuis.
Nil est, quod fugias: mihi, crede, recentia semper
Pocula de niueo fagina lacte madent.
Semper picta rosis, semper contexta ligustris
De nostro poteris munera ferre sinu.
Dixit. at illa uolans celeres præuertitur auras,
Imbre nihil motos impediente gradus.
Iamq; petens tristesq; lacus, sterilemq; paludem,
Consitaq; arbustis non minus arua nouis,
Aspicit exesi longe sub faucibus antri
Obscurum cæco puluere noctis iter.
Huc, tanquam in latebras, se conijcit. haud minus ille
Insequitur prædæ tractus amore suæ.
Iamq; patens cœlum rursus, Solemq; uidebat;
Liquerat & montem post sua terga cauum:
Dextra pontus erat, præruptaq; saxa sinistra:
Et iam defessam, iamq; premebat amans.
Protinus exclamans, Fer opem mihi Delia, dixit:
Oraq; supremo diriguere sono.
Attulit auxilium Nymphæ Dea; seq; uocanti
Præbuit: illa cadens sponte recumbit humi:
Fitq; arbor subito: Morum dixere priores;
Et de Morinna nil nisi nomen habet.
Pes in radicem, in frondes iuere capilli;
Et quæ nunc cortex, cærula uestis erat.

Brachia sunt rami; sed quæ nitidissima poma,
Quas male uitasti Nympha, fuere niues.
Fleuit Misenus, mutatam fleuit Auernus;
Fontibus & calidis ingemuere Deæ.
Quinetiam fleuere suis sebethides antris
Naiades, & passis Parthenopæa comis.
Sed tamen ante alios lacrimas in stipite fudit
Faunus; & hæc tristes addit ad inferias.
Inter syluicolas ò non ignota sorores,
Nunc morus, duris candida corticibus:
Viue diu; & nostros semper tege fronde capillos;
Cedat ut ipsa tuis Pinus acuta comis.
Tu nunquam miseræ maculabere sanguine Thysbes;
Immemor heu fati ne uideare tui.
Tu, nec fata negant, niueis uberrima pomis,
His olim stabis frondea limitibus:
Et circum puerique canent, facilesque puellæ,
Ducentes festos ad tua sacra choros.
Hactenus insigni cecinit testudine Musa;
Aoniasque uolans læta reuisit aquas.

AD BACCHVM.

b Acche bimater ades: sic sint tibi nexa corymbis
Cornua; sic nitidis pendeat uua comis:
Seu te nunc Thebæ, seu te nunc Ismarus horrens,
Siue habet umbrosis Naxos amica iugis.
Huc pater, huc propera frondenti candide thyrso;
Huc potius gressus dirige Bacche tuos.

Sed pallam iam pone grauem, pictos'q; cothurnos;
Et musto teneros tu quoque tinge pedes.
Tecum etiam Driades'q; Deæ, Satyri'q; bicornes
Adsint; & calamos, concauaque æra sonent;
Rauca'q; subductis percurrant tympana palmis,
Bassaridum fusis turba uerenda comis.
Quas male festinans Silenus pone sequatur;
Et, procul ut maneant, subsideant'q;, roget.
Tum secum auriti fatum deploret aselli,
Incedet ferula dum titubante senex.
At Deus hortorum, cui uertice fixa rubenti
Canna tremit, sæuas falce repellet aues.
In medio crater cælato maximus auro,
Spumet inexhaustum, Lesbia dona, merum:
Et circum de more tuas caua tibia laudes
Intonet, appositas concelebret'q; dapes.
Ipse ego per'q; uias urbis, per'q; omnia passim
Compita, perpetuo sacra colenda feram.
Ipse gigantæo referam memorata triumpho
Nomina, & euanteis, orgia læta, choros.
Nec sileam fuscas acies, gangetica regna,
Gestaque odoratis prælia littoribus.
Mox thalamos Ariadna tuos, tedas'q; iugales,
Quæ'q; nitet medio fixa corona polo.
Iam'q; pios ritus, indictaque sacra frequentans,
Instituam uirgas fronde uirente tegi:
Incedam'q; tuas uates tam magnus ad aras,
Quàm nec Virgilius, quàm nec Homerus erat.
Tu mihi sancte pater mordaces exime curas:
Nubilaque annoso pectora solue mero.

Tu mihi securos adige in præcordia somnos:
Afflatuq; iuua lumina fessa tuo.
Scimus enim quantos ineunte ætate labores
Pertuleris, quantos fulminis igne metus.
Infelix Semele quid munera poscis amantem,
Quæ tibi, quæ nato sunt nocitura tuo?
Posce Iouem, quæ digna tuis sint præmia uotis,
Posce: feres uotis præmia digna tuis.
Non tibi syluicolûm proles de plebe deorum,
Sed cui sint Phœbus, Mercuriusq; pares;
Sed quam Saturnus non dedignetur ab alto
Noscere; quam læto Iuppiter ore probet.
Salue cara patri soboles, mitissime diuûm:
Salue hominum requies, lætitiæq; parens:
Et faciles (si iusta peto) mihi prospice Musas:
Et me pacato numine dexter adi.

AD LVDOVICVM MONTALTVM SYRACVSANVM CAROLI CAES. SCRINII MAGISTRVM.

Ons altus nomen clarum tibi, siue niuosis
Nascenti dederit fertilis Aetna iugis;
Seu lustrata uagis Nebrodis saxa Napæis,
Siue Dionæo numine clarus Eryx;
Seu quòd olympiaco repteris uertice, teq;
Pertulerit placido blanda Arethusa sinu:
Nobile frondoso defluxit nomen olympo,
Elæi referens sacra uetusta Iouis.

Seu mage quòd cælsas puer exuperaueris alpes;
Dum patet in laudes belgica terra tuas:
Oceaniq; petis non explorata britanni
Murmura; nec canæ Tethyos antra times:
Exhaustos præferret ut illa ætate labores,
Aëria nomen uenit ab alpe tibi.
Quicquid id est, quicunq; huius tibi nominis author
Mons, & inaccessi uerticis asperitas:
Non mores, non facta, sed altæ mentis acumen
Vidit, & ingenij præuia signa tui.
Nam licet ipse animo nubes, & sydera uincas;
Cunctaq; sint sensu pene minora tuo:
Non te per duros aditus, rupeis ue fragosas,
Sed per floriferum uallis adimus iter;
Vallis, perpetuo quam uestit gramine riuus;
Et quam uicini littoris aura fouet.
Hoc est, hoc (mihi crede) deos æquare merendo:
Hoc est æterni sceptra tenere Iouis.
Cætera mortaleis inter peritura labores
Desere, & hoc unum uita sequatur opus.

AD IVNIANVM MAIVM PRAECEPTOREM.

C VM tibi baianæ spectantur ab æquore nymphæ,
Stagnaque uicinis hospita littoribus;
Quâ uetus herculeos perduxit semita tauros,
Longius excluso concita claustra mari;
Quâq; iacet Baulos inter lucumq; Sibyllæ,
Et Prochytæ rectum per iuga tendit iter:

Nos hic (ut nosti) duræ parere puellæ
  Cogimur, & tristes ducere in urbe moras.
Nec tamen aut studijs animum intendisse seueris,
  Aut prodest sanctas excoluisse Deas.
Cumq; tot unanimes dederint mihi fata sodales;
  Auxilium, nemo est, qui mihi rite ferat.
Instat sæuus Amor, reficitq; in cote sagittas;
  Nec patitur presso colla mouere iugo.
Et licet assiduis tabescant pectora curis:
  Quærimus, unde queant tanta uenire mala.
Atq; utinam tristes Lachesis mihi finiat annos;
  Claudat & ætatis tempora dura meæ:
Aut aliquis, sæui quæ sit medicina furoris,
  Non uanus nostra cantet in aure Deus.
Sed iam laurigeris cessant oracula Delphis:
  Mutaque Cumeæ uirginis antra silent.
Nec Pan Mænalia reddit responsa sub umbra:
  Nocte licet pastor uiscera libet ouis.
Nec mihi chaonias spes est audire columbas:
  Corniger umq; pudet fata referre Iouem.
Oblitasq; loqui iampridem Græcia quercus
  Mirata est posito conticuisse deo.
At tibi uenturos Mai prædicere casus
  Fas est, & mites consuluisse deos.
Nec tantum aut aræ fumos, aut nuntia sentis
  Fulgura, sed stygijs somnia missa locis;
Somnia, quæ miseram perturbant sæpe quietem;
  Dum mens incertis pendet imaginibus.
O quotiens per te uanum posuisse timorem
  Me memini, & lætos continuasse dies.

O quoties, trepidus cum non spernenda putarem,
In nostrum caui damna futura caput.
Saepe meae tibi cum narrassem uisa puellae;
Dixisti, certos haud procul esse metus.
Saepe illam madidos lustrare in flumine crines
Iussisti, & misto soluere farra sale.
Quòd si olim terris talem te fata dedissent,
Spreuisset Thuscos Martia Roma uiros.
Nam te quis melius calidas deprendere fibras,
Consulere aërias aut potuisset aues?
Illa triumphatum regeret nunc legibus orbem;
Nec foret in cineres obruta pene suos.
Nec fera uidisset cannensis funera pugnae;
Aut aquilas parthos tam male ferre duces.
Scipiadum patrijs habitarent sedibus umbrae:
Tanta nec hispanum conderet ossa solum.
Te duce, ueridicae patuissent scripta sibyllae;
Non intellecto quae nocuere deo.
Fortunate deûm interpres, quem sydera norunt,
Cui superûm mentes explicuisse licet.
Non te lethali tetigit puer improbus arcu:
Quamuis & dominos implicet ille deos.
Nec tibi securos rumpunt suspiria somnos:
Fallaces Veneris despicis insidias.
At nos incertis caeci iactamur in undis:
Ducimus & nullo tempora consilio.
Et quisquam mihi nunc longos optauerit annos,
Cum uideat uitae taedia tanta meae?
Non me Sisyphio superent impulsa labore
Saxa; nec infernis dolia adacta uadis.

Et Tityj rostro cedet mihi uultur obunco;
Pomaque lethæis risa sub arboribus.
Vos igitur, qui me uictum iam fletis amici,
Sic mea compositis cædite busta notis.
Actius hic situs est: cineres gaudete sepulti:
Iam uaga post obitus umbra dolore uacat.

IN DOMINAE NATALEM AD IVNONEM.

IVnoni fer sacra, nouas lege musa coronas:
Natalis dominæ iam mihi festus adest.
Ipsa sed imprimis solennes indue cultus:
Et mihi purpurea tempora cinge rosa.
Vtq; aliquid gratas diuæ meditemur ad aras,
Affer inauratæ garrula plectra lyræ.
Tu quoque uita tuos auro subnecte capillos:
Plurimaque in niueo pectore gemma micet.
Hæc mihi te mea lux seros promisit in annos,
Hæc mihi te certam iussit habere dies.
Quanta mihi hac primum fulserunt gaudia luce?
Quantus in hoc uno tempore uenit honos?
O` mihi Erythræis merito signanda lapillis:
O` mihi delicias inter habenda meas.
Quisquis ades, bona uerba, & lætos edite cantus;
Libaque de siculo dulcia melle date.
Alba mihi uestis nullo uiolata ueneno
Adsit; & in geminos defluat apta pedes.
Ante aram uiridi texant umbracula quercu
Formosis Dryades, rustica turba, comis.

Phœbus odorata circum tegat atria lauro:
 At myrto duplices tu Cytheræa fores.
Ipsa Arabum merces Niseia turba ministret:
 Lenæus'q; ferat Naxia uina pater.
Omnia sint lætis operata ex ordine sacris:
 Et cœlum niueis constrepat alitibus.
Magna parens Iuno, centum comitata ministris,
 Huc ades; & uotis annue Diua meis.
Vos quoq; per uacuum quæ luditis aëra, nymphæ,
 Cingite felici nubila summa choro.
Scilicet euentus hæc sint bona signa futuri:
 Hæc eadem plenæ nuntia lætitiæ.
Ipse ego uestra sequar iucundo gaudia plausu;
 Et peragam uarios ore, manu'q; modos:
Quin etiam sertis, & thure calentibus aris,
 Excipiam sancta numina uestra die.
At tu natalis, nullos non fauste per annos,
 Semper honorata luce serenus eas.
Quod'q; opto, innumeras (siquid prece posse putamur)
 Cumææ uincas uatis olympiadas.

AD RVINAS CVMARVM VRBIS VETVSTISS.

Hic, ubi Cumææ surgebant inclyta famæ
 Mœnia, Tyrrheni gloria prima maris;
Longinquis quò sæpe hospes properabat ab oris,
 Visurus tripodas Delie magne tuos;
Et uagus antiquos intrabat nauita portus,
 Quærens Dædaliæ conscia signa fugæ;

(Credere quis quondam potuit, dum fata manebant?)
Nunc sylua agrestes occulit alta feras.
Atque ubi fatidicæ latuere arcana sibyllæ,
Nunc claudit saturas uespere pastor oues.
Quæq; prius sanctos cogebat Curia patres,
Serpentum facta est alituumq; domus.
Plenaque tot passim generosis atria ceris,
Ipsa sua tandem subruta mole iacent.
Calcanturq; olim sacris onerata trophæis
Limina: distractos & tegit herba deos.
Tot decora, artificumq; manus, tot nota sepulchra,
Totq; pios cineres una ruina premit.
Et iam intra solasq; domos, disiectaque passim
Culmina setigeros aduena figit apros.
Nec tamen hoc graijs cecinit Deus ipse carinis:
Præuia nec lato missa Columba mari.
Et querimur, cito si nostræ data tempora uitæ
Diffugiunt? urbes mors uiolenta rapit.
Atque utinam mea me fallant oracula uatem:
Vanus & à longa posteritate ferar.
Nec tu semper eris, quæ septem amplecteris arces:
Nec tu, quæ medijs æmula surgis aquis.
Et te (quis putet hoc?) altrix mea durus arator
Vertet; &, Vrbs, dicet, hæc quoque clara fuit.
Fata trahunt homines. fatis urgentibus, urbes,
Et quodcunque uides auferet ipsa dies.

MALA PVNICA.

QVid miser externas perquiris Nauita gentes?
  Et tam longinquo gurgite quæris opes?
Nec te uentorumq; minas, pelagiq; procellas,
  Non piget ignotæ damna subire uiæ.
Aspice, quàm tenui uelemus cortice gemmas.
  Iam tibi, quicquid habent littora rubra, damus:
Seu uis purpureos roseo fulgore Hyacinthos:
  Insensam Baccho siue Amethyston amas:
Ardentes seu quæ torres imitantur, & igneis:
  Seu mage diluto lumine chrysolithos.
Sed rude diuitias extollit uulgus inanes:
  Nec meminit, quantis sit caput inde malis.
Diuitiæ fera bella uiris, lethumq; tulerunt.
  Nam prius æterna pace uigebat humus.
Diuitijs natoq; pater, natusq; parente
  Cæditur, & caro fratre uerenda soror.
Nec tantum sæuæ tractant aconita nouercæ:
  Sed iugulat partus mater auara suos.
Adde, quòd & gemmæ solo fulgore probantur;
  Adscitusq; illis quæritur arte decor.
At nobis natura oculos tardare tuenteis,
  Et dedit, arenti pellere ab ore sitim.
Nec nostræ populos armant in prælia gemmæ;
  Nec suadent magnos clam uiolare Deos.
Sed semper placidis uisunt conuiuia mensis:
  Stant ubi iucundo pocula plena mero.
Illic nos teneræ uir porrigit ipse puellæ,
  Porrigit & cupido fida puella uiro.

Pacis opus sumus, & pacati munus amoris;
Quod capit à Satyro Nais amata suo.
Nec temere, infernis cum nos libasset in hortis,
Noluit ad matrem nata redire suam.
Nos quoque, dum libycos errat Pomona per agros,
Obstupuit pleno fracta rubere sinu:
Ac rarum mirata decus, mirata liquorem,
In sua de patrio transtulit arua solo.
Ergo Puniceæ laus hæc, & gloria syluæ,
Vincere gemmiferi lucida dona maris;
Pallentiq; graues depellere corpore morbos;
Aegraque Pœonijs ora leuare modis.
Quod nec Erythræi præstabunt littora ponti,
Non opibus pollens indica terra suis.
Tu uero, duplici fulgent cui tempora lauro,
Militiæ, & sacri Dux Aquiniue chori:
Accipe nos, laudum contentus luce tuarum:
Muneraque inuisæ despice luxuriæ:
Et seu carminibus, seu delassaberis armis;
Diluat exundans hæc tibi gemma sitim.

ACTII SYNCERI SANNAZARII
ELEGIARVM LIBER III.
AD FEDERICVM FERDI-
NANDI FILIVM, ARA
GONEVM, SICILIAE
REGEM.

ERGO Ego fallaci tantum seruire puellæ
Natus, & aduerso semper amore queri?
Nec me pieria spectabit Phœbus in umbra
Inter certantes carmina ferre choros?
Quâ densos Helicon saltus, collesq; uirentes
Pandit; & Aonidum perluit antra liquor;
Dispositæq; iugis intexunt serta puellæ;
Pendentesq; sonant per caua saxa lyræ.
Iam libet intactis haurire è fontibus undam;
Et lustrare sacrum, quâ uia nulla, nemus.
Ardua sunt tentanda: nouas en carmina uires
Sumite: per durum gloria anhelat iter.
Nunc opus est alia crinem compescere fronde:
Nil mihi cum sertis Bacche iocose tuis.
Ipse audax uirides Parnasi in uertice lauros
Decerpam, aut syluis Pinde canore tuis.
Ipse lyram nullo percussam pollicis ictu
Suspendam ex humeris, præmia rara, meis.
Non ego nunc molles meditor lasciuus amores:
Nec iacio ad surdas carmina blanda fores.
Maior ad heroos me subleuat aura cothurnos:
Maior & in nostro personat ore deus.
Lætus

Lætus ades Fedèricæ: tuas ex ordine laudes
  Exequar: auspicijs fama petenda tuis.
Nam quanq̃ antiquis Regum bene fulta triumphis
  Stat domus; & tantis se tibi iactat auis:
Maiorum tua non titulis innixa recumbit
  Gloria, nec priscis gestit imaginibus:
Sed certat magnos uirtus ante ire parentes,
  Aeternum & uera laude parare decus.
Nec tua facta olim titulo breue marmor habebit.
  Immensum magni carminis illud opus:
Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
  Aetatis referat tempora prima tuæ:
Seu casus rerum uarios, durosq́; labores,
  Exhausta & sæuo prælia marte canat.
Egressum uix dum cunis Aeneia nutrix
  Sensit, & aduentu mota repente tuo est:
Terq́; deos uenerata, caput ter substulit urna;
  Et tandem Phrygio lingua uoluta sono est.
En iterum sol magne, meæ post diruta Troiæ
  Pergama, post Latios spes mihi surgit auos.
Hac ætate uagi quondam per prata Scamandri,
  Aenean uidi ludere sæpe meum.
Nec tu maior, eras cum iam post fata Creusæ
  Reptares gremio pulcher Iule meo;
Certaresq́; iocis curas mihi demere aniles,
  Deducens blandas nostra per ora manus.
His tamen auspicijs Albanæ ad sydera turres
  Creuere, & rerum maxima Roma caput.
inc Decios, Fabiosq́;, hinc pectora dura Catones
  Vidimus, & fasces Brute seuere tuos.

Vidimus & ductos non uno ex hoste triumphos,
Auctaq; iulæis stemmata Cæsaribus.
Ingredere ò felix'q; subi pede nostra secundo
Mœnia; propensos & uenerare deos.
Ingredere; Antiphatæ pollens tibi regia seruit,
Et Lestrigonio limina tuta metu.
Sit Ioue Creta potens; sint clari ab Apolline Delphi;
Laudet Amiclæos Tænaris ora duces.
Alciden, Bacchum'q; ferant ad sydera Thebæ:
Terra rudimentis nostra beata tuis.
Nam te, dum rapidos arcet de finibus hostes;
Ardua magnanimus misit in arma pater.
Auspice te, nostræ nullis incursibus arces,
Succumbent nullis littora nostra minis.
Sed bene habet; cessere metus, cessere pericla:
Barbarus hostiles ad sua uertit equos.
Iam iuga, iam lati respirant undique campi:
Nec tuba ueliferas concitat ulla rates.
Tu tamen ad patrios reuocabere uictor honores;
Maternos'q; sinus, Parthenopem'q; petes.
Mox Salentinos ibis metator in agros,
Quâ secat Oebalia culta Galesus aqua.
Sed quò liuor edax non irruis? ecce repente
Fata iubent longas te procul ire uias;
Romanum'q; patrem, sacras'q; inuisere sedes,
Imprimis magnos promeruisse deos.
Tum pontes, arcus'q; ducum, delubra, uias'q;,
Cum'q; suis cernes structa theatra foris.
Interea uaticanas numerare per ædes
Tot signa artificum, tot monumenta licet.

Mox Veios, ueteresq; Vmbros, fortesq; Sabinos
Transgresso, Adriacum stat superare latus,
Aemiliæq; domos, Apenninumq; niualem,
Et Phaëtonteo proxima regna Pado.
Quis sumptus Leonora tuos, quis publica dicat
Munera, Atestinis edita principibus?
Iam ueteres superas diues Ferraria ludos;
Aurea dum celeri præmia ponis equo;
Effigiesq; deûm, spectandaque signa per aras
Extruis, & uarijs pegmata celsa locis.
Quis rursum Venetæ miracula proferat urbis?
Vna instar magni quæ simul orbis habet.
Vna Italûm Regina, altæ pulcherrima Romæ
Aemula, quæ terris, quæ dominaris aquis.
Tu tibi uel reges ciues facis. ô decus, ô lux
Ausoniæ; per quam libera turba sumus:
Per quam barbaries nobis non imperat; & sol
Exoriens nostro clarius orbe micat.
Proxima sunt Gonsaga tuæ spectacula terræ,
Donaque per magnos ante parata duces.
Mantua queis, largoq; exultat Mincius ore,
Ausus spumiferum tollere ad astra caput.
Mincius æterni sacrum geniale Maronis;
Cui cedit flauo lucidus amne Meles.
Hinc populos Ticine tuos spectare licebit,
Dictaque lanigeræ mœnia pelle suis,
Taurinosq;, altasq; alpes, Pœninaque castra,
Et Rhodanum, & ripas magne Lemanne tuas.
Inde per immensum lati spatiabere campi;
Ostendit sacrum Mons ubi iura nemus.

Et ueteres felix custodit Claudius arces,
  Claudius æternæ conciliator opis.
Hic formidatas acies, ipsumq; uidebis
  Elatum longa prosperitate ducem.
Finitimis dum bella parat, tibique arma, uirosq;
  Commendans, magni ius dabit imperij,
Nimirum ingeniumq; sagax miratus, & artes,
  Quæq; dabis mentis plurima signa tuæ.
Quapropter medijs generum te deligit armis,
  Pollicitus natæ spemq;, torumq; suæ.
Ac uelut Oenomai currus, astumq; secutus,
  Eludet pacti fœdera coniugij.
Sed male ut Oenomao currus cessere, doliq;;
  Perfidiæ pœnas sic ferus iste luet.
Ter uictus, ter iam castris exutus ab hoste,
  Postremo miseram corruet ante diem.
Nam deiectus equo, fossaq; inuentus in alta,
  Obscœnam turpi sanguine tinget humum.
Nec iam erit, extremos funus qui curet ad ignes;
  Non lapis, incisis qui tegat ossa notis.
Tu celsus, tu sublimis, tu uictor honorem
  Accipies; tibi quem Gallia tota dabit;
Bisq; tuis referet superatos Lingonas armis,
  Ductaque bis pulsos signa per Eluetios:
Præterea quantum populorum Mosa coërcet;
  Quantum cærulea Rhenus inundat aqua.
Atque erit is nostræ gentis uigor; omnia credi
  Vt possint iusto succubuisse metu.
Hic ego te, laudesq; tuas fortissime Iuli
  Non sileam, ego ualida prælia gesta manu.

Quem titulis Aquiuina domus prælustribus ornat;
  Mortales'q; inter, semideos'q; locat.
Et iam militiæ moles tibi creditur omnis;
  Omnia sub leges allicis ipse tuas.
At te patrato iuuenum pulcherrime bello
  Tempus erat patrijs dona tulisse Deis;
Mendacis'q; simul fastus, odium'q; tyranni
  Cum prope defenso deseruisse solo.
Eia age rumpe moras, inuisaq; castra relinque;
  Fidaq; magnanimi limina regis adi.
Cui uel ad Oceani fines tot littora parent;
  Iuraque dant sceptri Celtica regna sui.
Hic tibi felices tedas, certos'q; hymenæos
  Expediet, tutas & simul addet opes.
Testis erit Liger, Aruernis qui fusus ab antris
  Libera deuexum per loca findit iter.
Interea patrem, campanaq; tecta reuise,
  Debitaq; auspicijs hei mihi regna tuis;
Debita, sed fatis cito iam cessura malignis;
  Euertet tantas cum ferus hostis opes.
Dij maris hetrusci, per quos Tyberinus, & Arnus,
  Macraque cæruleis iungitur altus aquis;
Dum redit in patriam iuuenis, tot honoribus auctus,
  Candida felici soluite uela noto.
Vos'q; citæ puppes iussum properate per æquor:
  Fata dabunt istas sæpe iterare uias:
Nec semel hos tractus, Ligurum'q; uidebitis oras,
  Aut Vari infaustum fluminis hospitium,
Vallatos'q; sinus scopulis, Toroentia claustra,
  Et sparsas medijs Stechadas æquoribus.

Denique Phocaicos'q; sinus, Mario'q; refossum
  Littus, & antiquæ mœnia Massiliæ.
Donec fatales Turonum accedere muros
  Permittant uestro fata sinistra duci.
Ah Liger, ah nimium lacrimis urgende meorum,
  Qualia spectabis flumine busta tuo;
Busta, quibus magni ponant diademata reges;
  Grataque solenni flore parentet humus.
Atque aliquis latio ueniens nouus hospes ab orbe,
  Portet honoratas munus ad inferias;
Et dicat; Federice tuorum hic meta laborum
  Hæsit. habet nostros hæc breuis urna deos.

QVOD PVERITIAM EGERIT IN PICENTINIS, AD CASSANDRAM MARCHESIAM.

e St Picentinos inter pulcherrima montes
  Vallis: habet patrios hic pia turba Deos.
Quam super hinc cœlo surgens Cerretia rupes
  Pendet: at huic nomen Cerrea sylua dedit.
Parte alia sacræ respondent saxa Tebennæ;
  Quiq; rigens Merulæ nomine gaudet apex.
Et circum nigra late nemus accubat umbra,
  Plurima quâ riguis effluit unda iugis,
Semiferi, si uera canunt, domus horrida Fauni;
  Conuectant auidæ quò sua lustra feræ.
Accipit hic tergo formosum bucula taurum:
  Accipit immundum sima capella marem.

Mille tori Dryadum, satyrorum mille recessus,
  Antraque syluicolæ grata latebra Deæ.
Viuula nomen aquæ, tenuiq; subuncula riuo,
  Et quæ de gelida grandine dicta sonat.
Huc mea me primis genitrix dum gestat ab annis,
  Deducens caro nupta nouella patri;
Attulit indigenis secum sua munera diuis,
  Imprimis docto florea serta gregi.
Grex erat Aonidum cœtu comitata sororum
  Ipsa sui princeps Calliopea chori.
Delius argutis carmen partitus alumnis,
  Flectebat faciles ad sua plectra manus.
Atque hic me sacro perlustrauere liquore;
  Cura quibus nostræ prima salutis erat.
Tum lotum media puerum statuere chorea;
  Et circum fusis obstrepuere sonis.
Denique præcinctum'q; ederis, & uirgine lauru,
  Ad citharam dulces edocuere modos.
Tantus erat lætis auium concentus in agris,
  Vt posses ipsos dicere adesse deos.
Venerat omne genus pecudum, genus omne ferarum,
  Atque illa festum luce habuere diem.
Tunc ego pastorum numero, syluestria primum
  Tentaui calamis sibila disparibus.
Deductum'q; leui carmen modulatus in umbra,
  Innumeros paui lata per arua greges.
Androgeum'q;, Opicum'q;, & rustica sacra secutus,
  Commoui lacrimis mox pia saxa meis,
Dum tumulum caræ, dum festinata parentis
  Fata cano, gemitus dum Melisea tuos.

Ac tacitas per operta uias rimatus, & antra
    Inspecto, & uarijs flumina nata locis.
Mox maiora uocant me numina: scilicet alti
    Incessere animum sacra uerenda Dei;
Sacra Dei Regis'q; hominum, dominiq; Deorum,
    Primæuum sanctæ relligionis opus;
Nuncius æthereis ut uenerit aliger astris,
    Dona ferens castæ uirginis in gremium.
Quid referam caulas'q; ouium, lusus'q; canentum
    Pastorum, & Reges Arsacis ora tuos?
Nec minus hæc inter piscandi concitus egit
    Ardor in æquoreos mittere lina sinus;
Fallaces'q; cibos uacuis includere nassis;
    Atque hamo undiuagos sollicitare greges;
Quãdoquidem salsas descendi ego primus ad undas,
    Ausus inexpertis reddere uerba sonis.
Quid referam molles'q; Elegos, miserabile carmen,
    Et superis laudes non sine thure datas?
Quæ'q; alijs lusi numeris, dum seria tracto,
    Dum spargo uarios per mea dicta sales.
Multaque præterea, dilectæ grata puellæ,
    Adscisco antiquis rursus Hethrusca modis.
Vt sileam nunc impensos tot regibus annos;
    Tot data belligeræ tempora militiæ:
Et sileam uexata malis mea corpora morbis,
    Vix'q; Machaonia restituenda manu.
Adde graues populi'q; fugas, procerum'q; ruinas,
    Inflicta & miseris urbibus exilia.
Ipse per infestos tecum Federice labores
    Multa adij terra, multa pericla mari.

Tuſcorumq́; uadis, Ligurumq́; exercitus undis,
Poſtremo littus Maſſilienſe ſubi.
Iam Rhodanum, Volcasq́; feros, uocontiaque arua
Legimus, & fines belgica terra tuos.
Bisq́; pruinoſas curſu ſuperauimus alpes:
Bis metas magni uidimus Oceani.
Atque hic te tandem defleuimus optime Regum;
Quantum Hecube natos fleuerat ipſa ſuos;
Quantum diſciſſis fratres Caſſandra capillis,
Andromacheq́; ſui dum legit oſſa uiri.
O fatum infelix, ò ſors male fida, quid illic
Egimus? ò triſti merſa carina loco.
Cum nullum interea frugis genus imbre, uel æſtu
Redderet ingenio Muſa uocata meo.
Et iam miramur, longo ſi preſſa labore
Amiſit uires paruula uena ſuas.
Ipſe Deum ſimul, atq; hominum celebrator Homerus
Deficeret, ne dum ſegnis, inersq́; lyra.
Deficeret pater ipſe, & carminis auctor Apollo;
Pegaſidum ſacras qui tenet unus aquas.
Ergo, tanta meæ cum ſint diſpendia uitæ
Facta; potes noſtram quisque dolere uicem;
Quòd non ingenio, quòd non profeamus arte;
Quòd mea ſit longo mens prope uicta ſitu:
Quòd mala ſubrepens imos ceu peſtis in artus
Irruerit, fracto corpore, ſegnities;
Nec pote iam lapſæ ſtudium reuocare iuuentæ;
Ingenij cum ſit tacta ruina mei.
Tu ſaltem bona poſteritas ignoſce dolori;
Qui facit, ut ſpreto ſit mea fama loco:

Musarum spolier'q; bonis, & nomine claro
 Vatis; & hæc ultro credar habere mala.
Prosit, amicitiæ sanctum per sæcula nomen
 Seruasse, & firmam regibus usque fidem.
Vos'q; uel ignauo, uel tardo parcite amici;
 Cui natura suas dura negarit opes;
Dum tamen ambitione mala, atque libidine turpi,
 Et caream inuisæ crimine auaritiæ.
Tu quoque uel fessæ testis Cassandra senectæ,
 Quam manet arbitrium funeris omne mei;
Compositos tumulo cineres, atque ossa piato.
 Neu pigeat uati soluere iusta tuo.
Parcæ tamen scisso seu me mea uita capillo;
 Siue: sed heu prohibet dicere plura dolor.

DEOS NEMORVM INVOCAT IN EXTRVENDA DOMO.

d Ii nemorum saluete: ego uos de rupe propinqua,
 De summis patriæ mœnibus aspicio:
Aspicio, ueneror'q;, cauæ mihi plaudite ualles;
 Garrula uicinis perstrepat aura iugis.
Vos quoque per'q; focos felicia dicite aues
 Verba, per intectas flore decente uias.
Victima solennes eat inspectanda per aras,
 Turbaq; palladia fronde reuincta comas.
Mos'q; ut ab antiquæ repetatur origine Romæ,
 Exterior forda cum boue taurus aret.
Ac prius infosso tectum quàm cingere sulco
 Incipimus, iustos thure piate Deos.

Nulla per obductum decurrant nubila cœlum:
  Candidaque augustum concinat omen auis.
Exurgat paries, uentos qui pellat, & imbres;
  Qui multa circum luce serenus eat.
Adsit dispositis series concinna columnis;
  Quæq; ornet medias crebra fenestra fores.
Ipse biceps primo custos in limine Ianus
  Occurrat lætis obuius hospitibus.
Protinus à dextra sacræ, mea turba, sorores
  Cingant uirgineis atria prima choris.
A' leua nitidis stratum Pythona sagittis
  Miretur posita Cynthius ipse lyra.
Aedibus in medijs parui sinus amphitheatri,
  Visendas Regum præbeat historias.
Ac primum triplici sese defendat ab hoste
  Fernandus rapido iam metuendus equo.
Alfonsusq; pharetratas, dira agmina, gentes
  Cogat Hydruntinis cedere littoribus.
Tum iuuenis Rex ipse, & Regum insignibus auctus
  Alpinos adigat linquere castra duces.
Postremo Federicus, auito lætus honore,
  Dalmaticas grandi classe refringat opes.
Infestosq; Deos, metuendaque iura minatus,
  Indicat nato bella gerenda suo.
Hic bene conueniens membris uariantibus ordo
  Aspiciat celebres è regione situs.
Exhedræ, Xistiq; Tablinum, Hypocausta, Dietæ,
  Et quæ priuatis usibus apta uelim.
Atque aliæ occasus, aliæ uertantur in ortus,
  Quæq; habeant Borean, quæq; inhibere Notum.

Iungantur longis quadrata obliqua rotundis:
　Et capiat structos plurima cella toros.
O' studijs placitura meis, ò mille per artes
　Ocia pierijs nostra iuuanda modis.
Hic ego tranquillo transmittam tempora cursu;
　Dum ueniat fatis mitior hora meis.
Viximus erumnas inter, lacrimosaque Regum
　Funera: nunc patria iam licet urbe frui:
Vt quod tot curæ, tot detraxere labores,
　Restituat uati Parthenopea suo.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER PRIMVS.

AD FEDERICVM REGEM.

SCRIbendi studium mihi tu Federice dedisti,
5 Ingenium ad laudes dum trahis omne tuas.
Ecce, suburbanum rus, & noua prædia donas:
Fecisti uatem, nunc facis agricolam.

AD VILLAM MERGILLINAM.

Rupis ô sacræ, pelagiq; custos,
Villa Nympharum domus, & propinquæ
Doridos, Regum decus una quondam,
Deliciæq;;
Nunc meis tantum requies camœnis;
Vrbis inuisas quoties querelas,
Et parum fidos popularis auræ
Linquimus æstus:
Tu mihi solos nemorum recessus
Das, & hærentes per opaca laurus
Saxa: tu fontes, Aganippidumq;
Antra recludis.
Nam simul tete repeto, tuasq;
Sedulus mecum ueneror Napæas:
Colle Mergillina tuo repente
Pegasis unda

Effluit de qua chorus ipse Phœbi,
Et chori Phœbus pater, atque princeps,
Nititur plures mihi iam canenti
Ducere riuos.
Ergo tu nobis Helicon, & udæ
Phocidos saltus, hederisq; opacum
Thespiæ rupis nemus, & canoro
Vertice Pindus.
I puer, blandi comitem laboris
Affer è prima citharam columna;
Affer & flores; procul omnis à me
Cura recedat.
Principis nostri decus, atque laudes
Fama, per latas spaciata terras,
Euehat, quâ sol oriens, cadensq;
Frena retorquet;
Quáq; non notos populos, & urbes
Damnat æternis Helicæ pruinis;
Quáq; feruentes cumulos arenæ,
Dissipat auster.
Ille crescentes ueneratus annos
Vatis, antiquum referentis ortum
Stirpis, & clarum genus, & potentum
Nomen auorum;
Contulit larga numerosa dextra
Dona; & ignauæ stimulos iuuentæ
Addidit, syluas, & amica Musis
Ocia præbens.

CALENDAE MAII.

Maius adest; da serta puer: sic sancta uetustas
   Instituit; prisci sic docuere patres.
Iunge hederam uiolis; myrtum subtexe ligustris;
   Alba uerecundis lilia pinge rosis.
Fundat inexhaustos mihi decolor indus odores:
   Et fluat aßyrio sparsa liquore coma.
Grandia fumoso spument chrystalla Lyæo:
   Et bibat, in calices lapsa corona meos.
Post obitum non ulla mihi carchesia ponet
   Aeacus. Infernis non uiret uua iugis.
Heu uanum mortale genus, quid gaudia differs?
   Falle diem: mediis mors uenit atra iocis.

IN TVMVLVM LADISLAI REGIS.

Miraris niueis pendentia saxa columnis
   Hospes, & hunc, acri qui sedet altus equo.
Quid si animos, roburq; ducis, præclaraque nosses
   Pectora, & inuictas dura per arma manus?
Hic capitolinis deiecit sedibus hostem:
   Bisq; triumphata uictor ab urbe redit:
Italiamq; omnem bello concussit, & armis:
   Intulit hetrusco signa tremenda mari.
Ne'ue foret latio tantum diademate felix;
   Ante suos uidit gallica sceptra pedes.
Cumq; rebellantem pressisset pontibus Arnum;
   Mors uetuit sextam claudere Olympiadem.
I nunc, regna para, fastusq; attolle superbos:
   Mors etiam magnos obruit atra Deos.

AD FEDERICVM REGEM.

Clausa quòd effossis erumpunt ossa sepulchris,
Et reserant ueteres putria saxa rogos.
Nimirum tanto cupiunt sub principe manes
Viuere; & ad nutus umbra uocata uenit.
Vt'q; decet; longo mansuras tempore sedes
Spondent, & regnis ocia læta tuis.
Quæq; diu ambiguis tecum fortuna uagata est
Passibus; hic certa stat bene nixa rota.
Sume animos Federice: tuis hic meta periclis
Hæret: habent manes, & pia busta fidem.

AD NINAM.

Sexcentas Nina da, precor, roganti
Sed tantum mihi basiationes:
Non quas dent bene filiæ parenti;
Nec quas dent bene fratribus sorores:
Sed quas nupta rogata det marito;
Et quas det iuueni puella caro.
Iuuat me mora longa basiorum;
Ne me tam cito deserat uoluptas.
Nolo marmora muta, nolo pictos
Dearum Nina basiare uultus:
Sed totam cupio tenere linguam,
Insertam umidulis meis labellis;
Hanc & sugere; morsiunculasq;
Molles adijcere; & columborum
In morem, teneros inire lusus;

Ac blandum

Ac blandum ſimul excitare murmur.
Hæc ſunt ſuauia dulciora melle
Hyblæo,& ſiculæ liquore cannæ.
Hæc ſola ambroſiæq;,nectariſq;
Succos fundere, ſola habere poſſunt.
Quæ ſi contigerint mihi;tuiſq;
Admouere ſinas manum papillis:
Quis tunc diuitias,quis aurum,& omnes
Aſſis me putet æſtimare reges?
Iam non maluerim mihi beatas
Auroræ,Veneriſq; habere noctes:
Non Hebes thalamos beatiores:
Non,ſi deſerat hæc ſuum maritum:
Non ſi me roget uſquequaque:non ſi
Aeternam mihi ſpondeat iuuentam.

DE NATALI ALTILII VATIS.

Muſarum lux alma,meus cui thura quotannis,
Cui rite Altilius fundit in igne merum:
Accipe ſeruatos hyberno frigore flores;
Quæq; madent ſiculis annua liba fauis.
Quandoquidem magnum Latio,rarumq; dediſti
Pignus,& Aonijs non leue nomen aquis.
At tu,ſic triſtes nunquam experiare tenebras;
Sic Phœbi nitido ſemper honore micas:
Fauſta,precor,longos tamen expectata per annos,
Altilioq; tuo concolor uſque redi.

EPIGRAMMATON
AD FEDERICVM REGEM.

Hybernas tibi pampineis cum uitibus uuas
Mittimus, ò regni gloria, honos'q; tui.
Præla uacant; riget omnis ager; spumantia tandem
Musta silent; mensis est tamen uua tuis.
Iam pater Autumnus uernantia lilia mittet;
Talia si medio frigore bruma dedit.

DE EXPEDITIONE AL-
FONSI REGIS.

Venturos olim Romana ad mœnia Turcas,
Dixerunt uates: credite, uera canunt.
Scilicet Alfonsum Turcas in bella trahentem
Expectas fatis anxia Roma tuis.
Pone metum, uincet; sed te meliora manebunt
Imperia; Alfonso principe maior eris.

IN TVMVLVM LAVRAE
PVELLAE.

Et lacrimas etiam superi tibi Laura dedissent:
Fas, etiam superos, si, lacrimare, foret.
Quod potuit tamen, auratas puer ille sagittas
Fregit, & extinctas mœsta Erycina faces.
Sed quamuis homines tangant tua fata, Deos'q;:
Nulli flebilior, quàm mihi, uita iaces.
Felices animæ, quibus is comes ipsa per umbras;
Et datur Elysium sic habitare nemus.

DE PARTV NISAEAE CHARITEI CONIVGIS.

Dum parit, & longas iterat Nisæa querelas;
  Scinditur incerta seditione polus.
Pierides puerum, Charites optare puellam:
  His Venus, ast illis docta Minerua fauet.
Astat amans Veneri Mauors, Phœbusq; Mineruæ;
  Magnanimusq; æqua Iuppiter aure sedet:
Cum subito aurato surgit puer improbus arcu;
  Et cœlum notis territat omne minis.
Assensere metu superi. pater ipse Deorum
  Risit; & Aonias iussit abire Deas.
Exultat palma Venus; & nascente puella
  Augentur Charites, Cypria turba, Deæ.

AD FEDERICVM REGEM.

Edicto nuper cum tu Rex magne caueres,
  Audaci nequis stringeret arma manu:
Deposuisse tuum uel primus diceris ensem,
  Et monstrasse palam primus inerme latus.
Quid maius populis ue tuis Federice, uel urbi
  Accidere huic nostræ per tua dona potest?
Post domitos hostes, inter tot commoda pacis,
  Contigit exemplis uiuere posse tuis.
Publica nimirum res tunc sibi constat, & æquum
  Imperium; cum Rex, quod iubet, ipse facit.

DE EMENDATIONE CATVLLI AD IOVIANVM.

Doctus ab Elysia redeat si ualle Catullus;
  Ingratosq; trahat Lesbia sola choros:
Non tam mendosi mœrebit damna libelli;
  Gestiet officio quàm Iouiane tuo.
Ille tibi amplexus, atque oscula grata referret;
  Mallet & hos numeros, quàm meminisse suos.

DE BORGIA, ALEXANDRI PONTIFICIS FILIO.

Qui modo prostratos iactarat cornibus ursos,
  In latebras taurus concitus ecce fugit.
Nec latebras putat esse satis sibi: Tybride toto
  Cingitur; & notis uix bene fidit aquis.
Terruerat monteis mugitibus: obuia nunc est,
  Et facilis cui uis præda sine arte capi.
Sed tamen id magnum; nuper potuisse uel ursos
  Sternere, nunc omneis posse timere feras.
Ne tibi Roma nouæ desint spectacula pompæ;
  Amphitheatraleis reddit arena iocos.

AD EVNDEM, DVM AB VRSINIS PREMERETVR.

O taure, præsens qui fugis periculum:
(Nam te nec odio, tædió ue tam bonas
Spreuisse syluas, tam bonos putem lacus)
Dic, quis propinqua nubibus tibi iuga
Molestus inuidet? iuga illa iam tuis
Sudata cornibus, tuisq; prælijs
Deuicta? quis saltus, & amnium uberes
Cursus, torosq; marginum uirentium?
Quis uda riuis prata? quis recondita
Nemora? quis umbras sibilantium arborum
Male aduocatos abstulit tibi Deus?
Non amplius uidebis, ah miser, miser,
Amata regna; non uidebis amplius
Vos amores; non licebit, heu, tibi
Posthac cubanti sub genistulis tuis,
Molli ue fulto niueum amaraco latus,
Audire uoces ruminantium gregum;
Meridianum non inire somnulum.
Quæ nunc adibis te squa? quæ petes loca
Miselle taure? quas subibis ilices?
Vbi myricæ? ubi uirentis arbuti
Iucunda sedes? ubi salicta, & omnibus
Eheu iuuencæ præferenda pascuis?
Iuuenca, solos quæ relicta ad aggeres,
Padi sonantis, heu malum sororibus
Omen, dolentem inter orba populos
Te te requirit; te reflagitans suum;

Implet querelis nemus; & usque mugiens
Modo huc, modo illuc furit, amore perdita:
Omnia peragrat arua; lustrat omnia;
Num qua bisulcæ signa cernat ungulæ:
Quærit per alta montium cacumina;
Quærit per ima uallium cubilia,
Memor locorum, non tamen sui memor:
Te mane primo, te rubente uespero
Luget: nec illam Luna cum recurreret
Cælo, nec atræ noctis alma sydera
Videre dormientem. abire flumina,
Abire solem, abire cernit omnia;
At ipsa mæstum sola non abit domum,
Humi recumbens, strata sub nudo æthere.
Hanc & puellæ nemorum, & ipse corniger
Syluanus aspicit; hanc bubulcus intuens,
Miser bubulcus, nec iuuare eam ualens,
Tantum, quod unicum in malis refugium habet,
Suspirat, ingemit, deûm inuocat fidem,
Iratus ursis, quòd coëgerint procul
Abire syluis albulum iuuenculum,
Et tam uenustam clamitare buculam.

IN GEMMAM SVAM.

Hæc, mihi quæ roseos iussit sordere hiacynthos,
Et nitet articulis unica gemma meis;
Cuius in exiguo ductor stat troicus orbe,
Anchisesq; senex, Ascaniusq; puer:
Quis credat? ueteres inter neglecta ruinas,
Et uili latuit semisepulta solo.

Tu tamen obrueras; nec te Sinueſſa pudebat
   Hoc decus heu terris occuluiſſe tuis.
Scilicet Aenean natumq́;,patremq́; gerentem,
   Ignibus ereptos obrueresq́; Deos?
Parcere debueras,cui iam pia flamma pepercit;
   Nec te tam turpi dedecorare nota.
Et dubitem Belgasq́; feros,rigidosq́; Britannos
   Hac comite ignotos & penetrare ſinus?
Hæc eſt Iliacos pietas ſpectata per ignes;
   Cum uerita eſt profugos lædere flamma deos.

DE VENERE, ET MARTE.

Dum Venus armatum complectitur obuia Martem;
   Diſtrinxit teneram fibula adunca manum.
Senſit,& ante Iouem ridens ait æmula Pallas:
   Bella iterum geſſit cum Diomede ſoror.

DE ENDYMIONE, ET LVNA.

Spreuerat hirſutas paſcentem Pana capellas
   Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
At poſtquam niueæ conſpexit munera lanæ;
   Poſt habuit notas Endymionis oues.
Qui ſimul ac triſtes ſomno inclinaret ocellos;
   Mors hæc,mors,inquit,non mihi ſomnus erit.

DE FERDINANDO IVNIORE.

Corniger æſculea Faunus recubabat in umbra;
   Cum prope latrantes ſenſit adeſſe canes.
Mox iuuenem ſuperis ſimilem,diuinaque tela
   Conſpiciens,trepido ſic mouet ora ſono.

Seu Mars, siue alto Phœbus descendis Olympo;
Iam iam linquo omnes, te ueniente feras.

DE POGGIO FLORENTINO HISTORICO.

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem;
Nec malus est ciuis, nec bonus historicus.

DE BARTH. PLATINA.

Ingenia, & mores, uitas'q;, obitus'q; notasse
Pontificum; argutæ lex fuit historiæ.
Tu tamen hinc lautæ tractas pulmenta culinæ:
Hoc Platina est, ipsos pascere Pontifices.

DE PACE POST SEXTI MORTEM.

Dic unde Alecto pax hæc effulsit; & unde
Tam subito reticent prælia? Sextus obit.

DE DIANA, ET FERDI. II.

Errabat Diana suis immixta puellis;
Cum procul ecce mei conspicit ora Ducis;
Atque ait: huc Nymphæ concedite; nanq; propinquat,
Qui regat in sæuas certius arma feras.

DE MANE, ET VESPERE

Sol iubet exoriens, Faunos, Dryadasq; puellas
Quærere, & herboso ducere monte choros.
Decliuis, uitreas suadet descendere ad undas,
Doridaque, & lusus ò Galatea tuos.
Causa patet: quia, sublimeis cum tendit in arces,
Nos quoque per saltus, & iuga summa rapit.
Cum uero hesperios petit imæ Thetyos amneis;
Exemplo ad fonteis nos uocat ipse suo.
Hinc adeo natura hominum loca mane requirit
Ardua; cæruleis uespere gaudet aquis.

DE VVLTVRNO, ET PVERO REGIO.

Miramur tacitis Vulturnum currere lymphis,
Et tardos dura compede ferre pedes.
At magis occulto mirabimur urier igni,
Et puerum tota nocte uocare suum.
Tú ne etiam formose puer uaga flumina torques?
An fuerit reges perdomuisse parum?
Quinetiam combure Deos; dominoq; Deorum
Arma moue; & pulso da Ganimede merum.

IN QVINTIVM.

Clara tibi uideor scripsisse epigrammata Quinti.
Sunt, fateor: medio scripsimus illa die.
Tu latebras obscurus amas; quia lumine nullo,
Atque intempesta scribere nocte soles.

DE MERCVRIO, ET AMORE.

Dum comes aligero Cyllenius iret Amori
Aliger; incauto subripuit faculas.
Deprenso tum fure, manum referebat ad arcum;
Sed non inuenta risit Amor pharetra.

IN TVMVLVM ANNIBALIS.

Annibal huc uictas secum Carthaginis arces
Transtulit: hæc ambos terra libyssa tegit.

DE VENERE, ET IVNONE.

Confidit nimium iaculo dum pulcher Adonis;
Inguina setosus candida rupit aper.
Accurrit miseranda Venus. tum nupta tonantis;
Quid gemit hæc? nullo Mars meus ictus apro est.

IN FABIANVM.

Esse tibi sapiens, & uir Fabiane uideris:
At mihi nec sapiens, nec Fabiane uir es.

DE PRAETORE PRAESIDE DESIDE.

Ait nefastas esse nundinas prætor;
Fari recusat: quid nefastius dicas?

ATRAMENTVM SCRIPTORIVM.

Ferrum putre situ spumanti feruet aceto,
Mandet ut æternis scripta uoluminibus.
Scilicet hoc illud, uatum uolitare per ora:
Hoc est, Pyramidas uincere Nile tuas.
Infelix fatum: sanies rubiginis ergo
Eripit inuiso nomina nostra rogo?

AD FEDERICVM REGEM.

Ne tibi non aliquid Iani misisse calendis
Arguar, aut lætam non celebrasse diem:
Mittimus hybernis seruatas mensibus uuas;
Insuper & faustas addimus ore preces;
Vt tibi qui nitido cum sole renascitur annus,
Felici redeat candidus usque pede.

IN MANCINVM.

Qui ferro fratres, stupro Mancine sorores
Fas uiolare putat; quid putat esse nefas?

TVMVLVS MAXIMILLAE.

Hic hic siste precor gradum uiator.
Hoc sub marmore Maximilla clausa est:
Quacum frigiduli iacent amores,
Et lusus, Veneresq;, gratiæq;.
Hanc illi miseræ seuera Clotho

Pro dulci thalamo domum parauit.
Has matri dedit, has patri querelas
Pro plausu, choreisq; nuptiarum.
Quid firmum tibi, quid putes uiator
Mansurum inuiolabile, aut perenne?
Siquæ deliciæ iuuenculorum,
Et decus fuerat puellularum,
Nunc eheu iacet ecce Maximilla,
Luctus perpetuus iuuenculorum,
Aeternæ & lacrimæ puellularum.

DE MIRABILI VRBE VENETIIS.

Viderat hadriacis Venetam Neptunus in undis
Stare urbem, & toto ponere iura mari.
Nunc mihi tarpeias quantumuis Iuppiter arceis
Obijce, & illa tui mœnia Martis, ait.
Si Pelago Tybrim præfers; urbem aspice utranque:
Illam homines dices, hanc posuisse Deos.

DE ALFONSO DVCE CALABRIAE.

Alfonsus magnum dum traijcit Apenninum;
Castraque non solita primus in alpe locat:
Armorum sonitus, galeasq;, ærataque tela
Syluarum dominæ pertimuere Deæ.
Nec minus occultas satyri petiere latebras,
Assueti imbelleis ante uidere feras:
Spectaruntq; procul celsa de rupe silentes;
Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.

Atque aliquis signa aspiciens, miratur, & inquit:
Imperium uobis urbis, & orbis erit:

DE INNOCENTIO VIII. PONTIFICE MAX.

Innocuo priscos æquum est debere Quirites.
Progenie exhaustam restituit patriam.

AD VENEREM.

Quid mihi te facilem blandis promittis ocellis,
Si miserum sic post uris acerba Venus?
Non decet hoc superos. aut te mihi fronte serena
Concilia; aut toruo lumine bella moue.

DE GALLA.

Omnes, quos scripsi, uersus uult Galla uidere:
Mittam ego, pro libris si mihi labra dabit.

DE VETVSTINO.

Emit sepulchro prædium Vetustinus,
Sed quod futuros non sequatur hæredes;
Iratus æque mortuisq;, uiuisq;.
Scribiq; curat grandibus notis, demens,
Viginti in agro, in fronte ter pedes octo.
Habitat sub urbe scandulis tribus tectus;
Ne pensione degrauetur, aut sumptu.

Dormit grabato, quo nec ipse iam uellet
Dormire cimex, nec lacerta, nec sorex.
Cœnat per hortos alliumq́;, cæpasq́;,
Et salmagorum iure liuidos caules:
Vel, siquid optat unctius sibi poni,
Piscatur ipsis in paludibus ranas:
Aut è cloaca colligit meras sordes,
Putrem palumbum, mortuum'ue caponem.
Et doliorum turbidam bibit fæcem,
Tanquam falernum consulare, uel chium,
Opimianæ quod refuderint cellæ.
Nec iam pro festis hoc, sed idibus tantum
Sacrisq́; potat ferculis calendarum.
Et mane ueste currit anxius rapta
Ad architectos, marmorumq́; sectores,
Vt de sepulchro conferat nouas lites.
Quos iam misellos pessimis modis mulctat;
Ducit, reducit, distrahit, rapit, uexat,
Per angiportus, uiculosq́;, cliuosq́;,
Et per ruinas urbis, & per anfractus:
Monstrat theatra, porticusq́; priscorum,
Arcusq́; claris principum sacros armis;
Hinc & deorum templa, & obrutas thermas,
Et quicquid altis fornicum subest cliuis:
Nec iam fauissas linquit, & nigros manes.
Demum trecentis cum laboribus fractos,
Et æstuantes pariter, & fame siccos
Vix officinæ post meridiem reddit
Iam feriatæ, uectibusq́; adhuc clausæ.
Culpat coronas; zophorumq́; permutat:

Spiras reformat, & scapos columnarum:
Et nunc hetruscas, nunc corynthias mauult:
Nunc doricarum laudat ordinem tantum;
Guctas, trigliphos, tænias, thoros, plinthos.
Quid cum columnis nunc tibi Vetustine,
Aut cum uoluta, ionicis ue puluinis?
Dormi miselle; sat diu laborasti:
Cœnare fessos & aliquando permitte.
Aut, si sepulchri cura te coquit tanta,
Cadauer istud uel gemonijs conde.

IN TVMVLVM NEAERAE.

Quæ uoces? Charitum. quæ circum pompa? Neæræ.
Vnde odor hic? cineri thura ministrat Amor.
Vnde pyra? ex pharetra. qui nam struxere? lepores.
Ast hæc illacrimans quæ legit ossa? Venus.
Fortunate lapis, tumuloq; beatior omni,
Tu tegis in terris siquid honoris erat.

DE HYBLA.

Hybla mei quondam dulcissima cura Marulli;
Hybla suburbano nuper humata solo:
Accipe quæ multo promuntur uerba dolore:
Accipe de lacrimis humida serta meis.
Te rosa, te uiolæ, te mollis amaracus ornet:
Te pia suspenso pondere uelet humus.
Et tibi, quod raræ possunt sperare puellæ;
Contingant uatis carmina docta tui.

DE AVFIDIO.

Dum caput Aufidio tractat Chirurgus, & ipsum
Altius exquirit, quo uideat cerebrum.
Ingemit Aufidius; quid me chirurge fatigas?
Cum subij rixam, non habui cerebrum:

AD ALFONSVM.

Qui prius herculeæ sensit Leo uulnera clauæ,
Hic Alfonse tuos corruet ante pedes.
Quæq; uiret nostras quercus passura secures,
Deseret immundos fulmine tacta sues.
Victa dabit Bellona manus: pax arua reuiset:
Claudentur diræ Marte sedente fores.
Tunc pia Parthenope lætos tibi ducet honores.
Per fora, per uicos ocia uulgus aget.
Sebethosq; pater fluuijs metuendus hetruscis,
Aurea cæruleum tollet ad astra caput.

IN LYDAM.

Cum dixi medio tibi macram algere sub æstu,
Non dixi fluuium Lyda: quid ergo? cutem.

IN OLLVM.

Omnia facturum te dicis, nil facis Olle.
Nil mirum: leuius dicere, quàm facere est.

AD

AD RVFVM.

Tanq̄ prisca mihi, saxoq́; inuenta uetusto,
Disticha Rufe soles sæpe referre tua.
Stultum adeo me Rufe putas? ego tam mala credam
Carmina romano marmore posse legi?
Archemoro longos affingis Nestoris annos.
Andromaches puerum Laomedonta uocas.
Desine mentiri Pyliam, Phrygiamq́; senectam.
Sint uetera hæc alijs, mi noua semper erunt.

DE CYPARISSO PVERO.

Flebat adhuc mœrens ceruo Cyparissus adempto,
Cum sua conspexit cortice membra tegi.
Delius exclamat: quid nostro sylua dolore
Crescis? Tu Daphnen, tu Cyparisson habes.

DE HARMOSYNE.

Harmosynen quisquis seu uir, seu fœmina uidit,
Deperit: an ne oculos Actius unus habet,

IN ALEXANDRVM VI. PONT. MAX.

Piscatorem hominum ne te non Sexte putemus;
Piscaris natum retibus ere tuum.

IN EVNDEM.

Europen tyrio quondam sedisse iuuenco
Quis neget? hispano Iulia uecta boue est.
Ille sed astrigeri partem uix occupat orbis:,
Hic cœlum, atque deos sub ditione tenet.
Vnde igitur, si par meritum, non par quoque fatum?
Romanam amplexu plus tenuisse fuit.

DE IVCVNDO ARCHITECTO.

Iucundus geminos fecit tibi Sequana pontes:
Iure tuum potes hunc dicere Pontificem.

DE AENEA, ET DIDONE.

Immemor ah miseræ cur ensem linquis Elisæ
Nate dea? profugas non grauat ille rates.
An ne parum fuerat causam dare mortis acerbæ,
Ni ferrum fugiens tu quoque triste dares?
Tolle precor tumidas tecum hoc, iam tolle per undas.
Discessu, satis est, si perit illa tuo.

IN CAECILIANVM.

Si tibi per genium fas est iurare Mineruæ,
Per Veneris flauas Cæciliane comas;
Nec iubar excipitur solis, nec cornua Phœbes,
Nec capitolini crura, caput'q; patris:
Cur mihi tu uentrem, cur intestina deorum,
Hispana tactus religione, sonas?
Non pudet heu cœlum rebus fœdare pudendis?
An credis magnos hæc quoque habere deos?

AD MARINVM CARACCIOLVM.

O'dulce ac lepidum Marine factum,
Dignum perpetuo ioco, atque risu,
Dignum uersiculis, facetijsq;,
Necnon & salibus Marine nostris.
Ille maximus urbis Imperator
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cæsar patris ocellus, & sororis,
Fratrum blanditiæ, quies, uoluptas,
Montis pupulus ille uaticani,
Ille inquam dominæ urbis inquinator,
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cynædi patris impudica proles,
Mœchus ille sororis, atque adulter,
Fratrum pernicies, lues, sepulchrum,
Montis bellua tetra uaticani;
Quingentas modo qui uorauit urbes
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Vrbes sub ducibus suis quietas,
Quascunque aut Latium ferax uirorum,
Aut Campania pinguis, aut per alta
Diuisi iuga continent Sabini;
Hisq; ingessit Ariminum, Pisaurum,
Vrbinum, Populoniamq; magnam,
Camertes pariter, Forumq; Liui,
Corneliq; forum, Fauentiamq;,
Et quantum Aemiliæ est, Hetruriæq;,
Quantum circuitu hinc & inde longo
Neptuni lauat æstuantis unda.

At nunc quis neget esse opus deorum?
Dum uecors animi impotente morbo,
Quærit plura, nec est potis misellus
Explere ingluuiem periculosam;
Ecce ecce euomit; ò Iouem facetum,
O pulchram Nemesim, ò uenusta fata.
Verum scilicet id Marine, uerum est,
Quod dici solet, en fides probat nunc;
Fortunam si auide uorare pergas;
Eandem male concoquas, necesse est.
Vt iure euomere hunc putemus ipsum,
Qui tantum miser hausit oppidorum.
Ast id omne, quod hausit, oppidorum,
Quod quinque assiduis uorauit annis,
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Scis quot euomit diebus? uno;
O lucem niueam, ò Iouem facetum,
O pulchram Nemesim, ò uenusta fata,
O dulce, ac lepidum Marine factum.

IN ALEXANDRVM VI. PONT. MAX.

Visuram se iterum Sixtum cum Roma putaret;
Pro Sixto Sextum uidit, & ingemuit.

DE CAES. BORGIA.

Aut nihil, aut Cæsar uult dici Borgia: quid ni?
Cum simul & Cæsar possit, & esse nihil.

AD EVNDEM.

Omnia uincebas: sperabas omnia Cæsar.
Omnia deficiunt: incipis esse nihil.

DIES GENIALIS.

Aureli perfunde meis unguenta capillis
Tu super, & uernas sparge Nearche rosas.
Sed prius æstiuum ramis defendite solem;
Et uiridi mollem sternite fronde torum.
Non plumæ, non picta iuuant me stragula, nec quæ
Pauonis uario sponda colore nitet.
Larga coronata disponite pocula mensa;
Sætino & gelidas adsociate niues:
Certatimq; leues potanti inducite somnos.
Sic iuuat ætatis ducere fila meæ.
An scimus miseri, quid lux uentura minetur?
Viuamus: mortem fallere nemo potest.

AD AMICAM.

Da mihi tu mea lux tot basia rapta petenti,
Quot dederat uati Lesbia blanda suo.
Sed quid pauca peto, petijt si pauca Catullus
Basia? pauca quidem, si numerentur, erunt.
Da mihi, quot cœlum stellas, quot littus arenas,
Syluaq; quot frondes, gramina campus habet;
Aëre quot uolucres, quot sunt & in æquore pisces;
Quot noua cæcropiæ mella tuentur apes.
Hæc mihi si dederis; spernam mensasq; Deorum,
Et Ganimedæa pocula sumpta manu.

EPIGRAMMATON

IN ANNVM IVBILEVM ALEXANDRI VI. PONT. MAX.

Pollicitus cœlum Romanus & astra sacerdos,
Per scelera, & cædes ad Styga pandit iter.

AD BASSVM DE PHYLLIDE.

Cum de cathedra Basse surgeret nuper
Mammosa Phyllis; tunica mollis, ut sæpe
His accidit, qui obesulas habent clunes;
Intrauit illuc, unde prodeunt auræ,
Quæ de Sabæis messibus nihil spirant:
Quod ut animaduertit dicaculus quidam;
Vrbaniorem ut se faceret, ait ridens:
Heus Phylli, quis nam mordicus tenet uestem?
Vorabit hanc, ni præcaues. Ad hunc Phillis,
Immo, inquit, ut scias, sibi labra abstergit:
Accede pupe, basiare te nam uult.

AD VESBIAM.

Aspice, quàm uarijs distringar Vesbia curis.
Vror, & heu nostro manat ab igne liquor.
Sum Nilus, sumq; Etna simul: restringite flammam
O lacrimæ, lacrimas ebibe flamma meas.

AD AEGLEN.

Si tibi sum Phœbus, si sum tibi Iuppiter Aegle:
Cur tu non Daphne sis mihi, non Danaë?

AD PVLICIANVM.

Ait nescio quis Pulicianus,
Ni pulex mage sit uocandus hic, qui
Vnus grammaticus, sed his minutis
Vel longe inferior, minutior'q; est;
Diuinum sibi passerem Catulli
Haudquaquam bene passerem sonare;
Nec iam id esse, quod autument legentes,
Sed quod uersiculis parum pudicis
Ludens innuat ipse Martialis:
Da mi basia, sed Catulliana:
Quae si tot fuerint, quot ille dixit;
Donabo tibi passerem Catulli:
Vt sit, quod puero poëta possit
Post longas dare basiationes,
Quod saluo nequeat pudore dici.
Proh dij, quàm uafer es Puliciane;
Solus qui bene calleas poëtas.
Nimirum, & quod ab omnibus probetur,
Mutandum quoque suspicaris illud,
Quod nunc illepidum'q;, & infacetum
Mendosis epigrammaton libellis
Insulse legit imperita turba:
Sic forsan tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni:
Cum sit simplicius'q;, rectius'q;,
Mitti, dicere, mentulam Maroni.
Sed quid uos Aganippides puellae
Ridetis? meus hic Pulicianus

Tam bellum sibi passerem Catulli
Intra uiscera habere concupiscit.

DE EODEM.

Vanas gigantum iras, & impetus graues
Miratur aliquis audiens mortalium;
Ausumq; cœlo uincula inferre irrita
Sæuum Typhoëa, cum iugosum Pelion
Adderet Olympo, matre nec terra satum
Agnosceret sese; impium donec pater
Iratus ardenti igne substulit caput;
Vt par erat: nam quis petat sanus Deos?
At nunc quis hoc, quis hoc ferat mortalium?
Iners, pusillus, unus, heu pulex ciet
Turmas, cohortes, copias, manipulos
Muscarum; & altos scandere adparat toros
Heroum; opacis qui sub umbris arborum
Strati, ac perenni flore subfulti caput,
Ducunt quietem perpetem, æternam, optimam;
Nec nostra curant dicta, uel facta amplius,
Vt qui beatos incolant tuti locos;
Et nomen alta in arce sacrarint suum,
Functi periclis, & malis laboribus;
Cunctasq; fortunæ improbæ calcent minas,
Ne dum pusilli pulicis morsus leues.
At tu moleste, amare, uesane, impie
Pulex, inepti concitator agminis,
Quò proripis te? quò uocas muscarias
Istas phalanges? quò uolatiles globos

Impellis audax? i procul miser, miser,
I criminose maximam in malam crucem.
Haud fas quietas manium sedes Deûm
Muscas subire, pulicumq́; copias.
Nil hic negoci uel tibi, uel pessimis
Tuis maniplis: quid moraris impie?
Abi profundam in noctem, & ultimum Chaos.
Speranda certe gloria hic nulla est tibi.
Quos dij probauere semel, hos semper probant.

ACTEON MARMOREVS.

Viderat idæo nudas in uertice diuas
Phryx Paris, & dixit; uincis utranque Venus.
At si, Gargaphijs quam nos male uidimus undis,
Vidisset, poterat dicere; cede Venus.

ORPHEO RESPICIENTI.

Hoc fuit infelix, & adhuc heu respicis Orpheu,
Quod te, quod miseram perdidit Eurydicen.

ECHO LOQVITVR.

Vidi, arsi, fleui, tristemq́; (heu fata) repulsam
Spreta tuli: sum nunc uox, sonus, aura, nihil.

EADEM IOCATVR.

Cum facie caream, quæris, cur dicar imago:
Cum tua uerba sequar; dic, ubi lingua mea est?

EPIGRAMMATON IN MALVM LIBRVM.

Si sapis, hospes abi; miserum neu tange libellum.
Non hic Mœoniden, Virgilium'ue leges,
Sed fœdas Bauij chartas, & olentia Mæui
Carmina, Romani dedecus eloquij.
Quid dubitas sacros incendia poscere lucos;
Abnuerit liquidas si dare Phœbus aquas?

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER SECVNDVS.

C VM Vehor picta uacuus phaselo;
Et modo septos iaculis echinos,
Nunc bene hærentes scopulis laboro
Vellere conchas:
Tange uocales studiosa chordas
Musa; & auratum moderare plectrum:
Pauca de multis referamus acta
Regis amati.
Qualis herboso spaciata campo
Virgo, iam matris decus, & uoluptas,
Nectit è solis uiolis coronam,
Cætera linquens:
Hic ubi ueras imitata turres
Tot simul pinnis, niueisq; tectis,
Rupe Mergillina sedens, propinquum
Spectat in æquor,
Adsit ex imo Galatea fundo,
Nil timens sæuos Polyphæmi amores;
Nec mihi durum refluens canenti
Obstrepat unda.
Sit licet magnus, trepidasq; turmas
Fregerit primis Federicus ausis;
Cum puer celsas penetrauit alpes,
Saxaque Rheni:

Texerit latis pelagus carinis,
Dalmatûm ditesmpopulatus urbes:
Senserit presso prope fulminantem
Ore Timauus:
Cinxerit sacra meritum corona
Et caput; Gallos quoniam feroces
Contudit: totas reuocarit orci ex
Faucibus urbes:
Nil tamen maius, nihil egit unquam
Fortius; quàm quòd titubante regno,
Cum sibi sceptrum, & diadema posset
Sumere tutus;
Coniugem caram, propriosq; natos
Liquit, & fidas lacrimas clientum,
Fratris heu pulsam sobolem secutus
Per mare uastum.
Ergo nunc illi moderator alti
Aetheris; cui sunt pia facta curæ;
Regum frontis decus, & negatos
Addit honores.
O` fides, rarum, placidumq; numen;
O` mihi nullis reticenda seclis;
Te te ego æternum prece, uictimisq;
Pronus adorem.

DE ANDREA MATTHAEO AQVIVIVO.

Cernis, ut exultet patrijs Aquiuiuus in armis;
Duraque ſpumanti frena relaxet equo?
Quis miteis illum Permeſſi hauſiſſe liquores
Credat, & imbelleis excoluiſſe lyras?
Conſurgunt niueæ fulgenti in caſſide criſtæ:
At clypeus toruo Gorgonis ore tumet.
Macte animo, rigidum Muſas qui ſtringere ferrum,
Qui Martem doctos cogis amare choros.
Hæc ducis eſt uirtus; non uni inſiſtere palmæ;
Sed nomen factis quærere, & ingenijs.

IN BVBONEM.

Nam quis te inepte bubo tam ſtolidus furor
Adegit importunum inire prælium,
Iſto indecenti roſtro, & alis luridis?
Quid bellicoſæ uolucris inſulſe aſperos
Laceſſis ungueis? deſine miſer, dum licet;
Ne dormientis excites ſomnum tuo
Cum maximo (ut par eſt) malo, ac clade ultima.
Sed peruenire uis in ora uulgi; & hac
Via cupis ſceleſte fieri notior?
Non aſſequere; nec profecto tam bono
Fruere fato. An hoc pudendo ſanguine
Se tingat Aquila, fulminum & cœli immemor?
Ponenda honeſtæ mortis hæc ſpes eſt tibi.

EPIGRAMMATON
IN LVCRETIAM DE ALEXANDRO SEXTO.

Ergo te semper cupiet Lucretia Sextus?
O` fatum diri nominis: hic pater est?

AD MATHONEM.

Vt mandem uictura meis tua nomina cartis;
Dicis amicitiam te Matho uelle meam.
Et tibi semper in ore duces, quos Graius Homerus,
Quos noster latia uexit in astra tuba.
Dumq́; ego sum tanti te iudice; uenit ab horto
Cum donis holitor bis'ue, semel'ue tuus,
Scilicet æterni pretium mihi grande daturus
Nominis, & fidæ pignus amicitiæ.
O` Matho, q̃ felix & amico, & uate reperto es,
Quàm felix horto, muneribusq́; tuis;
Si quod dijs genitis uix tot peperere labores,
Id tibi lactucæ, prototomiq́; dabunt.

DE PATRIA HOMERI.

Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Ios, Argos, Athenæ
Cedite iam: cœlum patria Mœonide est.

DE LVNA, ET PANE.

Effudit longas tegeæa in rupe querelas
Pan captus forma candida Luna tua.
Cumq́; leui calamos cera coniungeret, addit;
Prædata es sensus tu quoque canna meos.

IN TVMVLVM AMARANTAE.

Hic Amarantha iacet; quae, si fas uera fateri,
Aut Veneri similis, uel Venus ipsa fuit.

AD FERRANDVM REGEM.

Ex ferro nomen tibi sit licet, aurea condis
Secula; nam sub te principe nemo metit.

DE SVMMONTII PIETATE.

Excitat obstrictas tumulis Summontius umbras;
Impleat ut sanctae munus amicitiae.
Vtq; prius uiuos, sic & post fata sodales
Obseruat; tristes & sedet ante rogos.
Nec tantum uiolas cineri, ac bene olentia ponit
Serta; sed et lacrimis irrigat ossa pijs.
Parua loquor: cultis reparat monumenta libellis;
Cum possint longum saxa timere diem.
At tu, uiuaci quae fulcis nomina fama,
Poscenti gratas Musa repende uices:
Vt quoniam dulces optat sic uiuere amicos;
Viuat, & in libris sit sacer ille meis.

DE VENERE, ET DIANA.

Incultam aspiciens syluis Cytherea Dianam,
Risit, &, An tendes retia semper? ait.
Cui Dea casta: Feris cur non ego retia tendam;
Tendere si potuit uir tuus illa tibi?

AD AEGLEN.

Absentem quæris, præsentem despicis Aegle.
Non redamas; sed me uis in amore mori.

DE VENERE, ET PRIAPO.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
Sæuaque fœminea sumpserat arma manu.
Pone Dea, exclamat petulanti uoce, Priapus;
Pone; decent istas hæc magis arma manus.

IN GELLIAM.

Quem tu nunc patruum, nunc patrem Gellia dicis;
Hic tibi nec patruus Gellia, nec pater est.

IN FLACCVM.

Non largitur opes, & uult epigrammata Flaccus.
Iure suo hæc poscit; uult sibi uerba dari.

DE PETO COMPATRE.

Petus deliciæ tuæ Dione;
Vni cui Charitum sales beatos,
Cui fontes dederas facetiarum,
Ac risus simul eleganter omnes;
Petus mortuus est tuus Dione,
Petus compater usque ad astra notus.

Qui puro niueæ colore mentis
Vincebat nitidissimos olores.
Cui de lacteolis tuis papillis
Donarunt uiolas iocusq́;, Amorq́;,
Donauit teneram Thalia myrtum.
Mox promens citharam decentiorem,
Versus addidit eruditiores.
O' sæuæ nimium, malæq; Parcæ,
Vestros non potuit tenere fusos
Petus; qui rapidas domare tygres,
Qui duras potuit mouere quercus,
Vestras non potuit tholos morari.
Sic, sic occidis heu miselle Pete:
Nec te Pierides tuæ, nec ipsa
Quæ te per Paphon, & Gnidon uirentem,
Per colles Amathuntios uocauit,
Fatis eripuere tam malignis.
At non unanimes tui sodales,
Quos tu pectore tam pio colebas,
Quos tristes obitu tuo relinquis,
Hoc duro tibi defuere casu.
Quin me transligerim, ferosq; Celtas,
Lustrantem Morinûm pigras paludes,
Dum quæro Oceani ultimos recessus;
Veris nuncius obruit querelis.
Ergo quid tibi tam uagus uiator,
Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
Colles Pausilypi, nec ipse adesset
Sebethos pater, aut pater Vesæuus;
Inferre exequiarum amicæ possem?

Rupem, quam uagus hinc, & inde Nereus
Alterna ueniens retundit unda,
Accessi; & procul angulo in supremo
Stans, supra pelagi alluentis æstus,
Manes ter'q;, quater'q; conuocaui.
Hic sudi lacrimas amariores:
Hic uici gemitus uel unus omnes,
Omnes & simul omnium querelas.
Mox quamuis cineri tuo decentem
Pontanus tumulum pararit, ac te
Cognatas ueneretur inter umbras;
Quamuis & diuturnius sepulchrum,
Quod nec secula uincere ipsa possint,
Diuinis paret excitare chartis:
Nostrum non tibi qualecunque munus
Inter frigora, solitudines'q;
Cessauit; nec honore te supremo
Fraudaui miser: hoc scit ipsa Tethys;
Scit late Oceani unda Gallicani.
Stant aræ tibi, stat uidenda nautis
Terreni tumuli pusilla moles;
Et buxus super, & dicata quercus.
Nam myrtum regio illa non habebat.
Quæ iussit pietas sacrare, ut esset
Naturæ tibi terminus sepulchrum.

IGNES NOCTVRNI ROMAE.

Aſpicis, ut picti uultus imitetur olympi,
Certet & aſtriferos uincere Roma polos.
Scilicet hos Auguſte tibi largitur honores;
Ne cupias magni tecta uidere Iouis.
Alta coronatæ iactant incendia turres:
Et uaticano fulmina monte tonant.
Dumq; palam tantos cupit oſtentare paratus
Vrbs nimium in laudes ambitioſa ſuas:
Viuant aſtra, inquit, ſummo contenta Tonante;
Pareat Auguſto dum modo Roma ſuo.

DE TYRANNIS, ET BRVTO.

Cum tot Tarquinios paſſim conſurgere cernas;
Miraris, Brutum cur ferat Italia?

IN TVMVLVM PVERI.

Nate patris, matrisq; amor, & ſuprema uoluptas,
Accipe, quæ nobis te dare par fuerat.
Buſta eheu, triſtesq; notas damus; inuida quando
Mors immaturo funere te rapuit.

DE HERCVLE, ET GANYMEDE.

Palluit Alcides teneri Ganimedis amore:
Et uetus amiſſi ceſſerat ardor Hylæ.
Quid linquet nobis puer hic? ait uxor: honores
Eripuit quondam; nunc rapit ecce uirum.

IN VFENTEM CRAPVLATOREM.

Non futuit, non pædicat, non irrumat Vfens:
Ista olim: quid nunc? aut uomit, aut comedit.

IN DEGENERANTEM.

Nomen aui, non facta refers: diceris ab illo
Alter, sed iuuenis tu, precor, ille senex.

DE IOVE, ET CVPIDINE.

De Veneris nato questa est Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tum pater accito ostendens graue fulmen Amori,
Hoc tibi sæue puer spicula franget, ait.
Cui lasciuus Amor motis hæc reddidit alis:
Quid si iterum posito fulmine Cycnus eris?

IN RICCIVM.

Aegrotat sedis uitio, & male Riccius audit.
Quid, si esset surdis Riccius auriculis?

DE DANAE, ET IOVE.

Formosam Danaën munibat ahenea turris:
Et satis hoc uanus credidit esse pater.
Indoluit, teneræ miseratus fata puellæ
Iuppiter, & subito factus amator, ait.

Ergo arcere potes natam diuisq;,uirisq;:
At si non arces imbribus; imber ero.

DE LVCIO GRAMMATISTA.

Noctes,& noctem iterat dum Lucius; illi
Perpetuam noctem præbuit altus Arar.

DE ALEXANDRO VI. PONT. MAX.

Bello,inimicitijs,furtisq;,& cædibus haustam
Italiam cernis Sexte,& obire potes?

DE EODEM.

Dic in amicitiam coëant,& fœdera iungant
Mortales; dixit Sextus,& occubuit.

EPITAPHIVM EIVSDEM.

Fortasse nescis,cuius hic tumulus siet.
Adsta uiator,ni piget.
Titulum quem Alexandri uides; haud illius
Magni est,sed huius; qui modo
Libidinosa sanguinis captus siti,
Tot ciuitates inclytas,
Tot regna uertit; tot duces letho dedit;
Natos ut impleret suos.
Orbem rapinis,ferro,& igne funditus
Vastauit,hausit,eruit;

Humana iura, nec minus cœlestia,
Ipsosq; substulit Deos:
Vt scilicet liceret (heu scelus) patri
Natæ sinum permingere,
Nec execrandis abstinere nuptijs
Timore sublato semel.
Et tamen in urbe Romuli hic uel undecim
Præsidet annis Pontifex.
I nunc, Nerones, uel Caligulas nomina,
Turpeis uel Heliogabalos.
Hoc sat uiator: reliqua non sinit pudor.
Tu suspicare, & ambula.

DE EODEM.

Mirum, si uomuit nigrum post fata cruorem
Borgia: quem biberat, concoquere haud potuit.

DE EODEM.

Nomen Alexandri ne te fortasse moretur
Hospes, abi. iacet hic & scelus, & uitium.

DE VVLCANO, ET VENERE.

Horrida cœlicolis narrabat prælia Mauors,
Sæuaq; terribili capta trophæa manu:
Quòd Venus audiret, doluit Vulcanus; &, Heus tu,
Inquit, an expectas, ut mea uincla canat?

DE SE IPSO.

Miraris, liquidum cur non dissoluor in amnem,
Cum nunquam siccas cogar habere genas.
Miror ego, in tenueis potius non isse fauillas,
Assidue carpant cum mea corda faces.
licet ut misero possim superesse dolori;
Sic lacrimis flammas temperat acer Amor.

DE HERCVLE, ET IOVE.

Pendebat Phrygij Tirynthius ore ministri;
Delicias magno dum facit ille Ioui.
Tum pater. haud equidem faui fortissime, dixit,
Formosum rapuit cum tibi Nais Hylan.

DE VENERE, ET PALLADE.

Induerat thoraca humeris, galeamq; decoro
Aptarat capiti, Marte iubente, Venus.
Nil opus his, Sol, Diua, inquit; sumenda fuerunt,
Cum uos ferratae circuiere plagae.

CATONIS TVMVLVS.

Hic, ubi libertas, magni & iacet umbra Catonis;
Quàm melius poterant Caesaris ossa tegi.

DE VENETORVM SIGNIS.

Romanas Aquilæ postquam liquere cohortes;
Magnanimus turmas ducit in arma Leo.

DE ANDREA MATTHAEO AQVIVI VO DVCE HADRIAE.

Mœsta bituntinæ duxerunt ocia Nymphæ;
Nec Faunis solitos exhibuere choros.
Scilicet optato quicquid sine principe cernunt,
Ingratum est, tantus principis urget amor.
Nec satis est, positis arcum spreuisse sagittis,
Questubus & totos continuasse dies.
Ast etiam nostris faciunt conuicia terris:
Et nos Syrenas, Lotophagosq; uocant.
Vera loquor: diuæ ueniam date uera loquenti:
Non amor hic certe, sed magis inuidia est.

DE THELESINAE CRINIBVS.

Dum nectit flauos auro Thelesina capillos;
Contraxit radios Phœbus, & erubuit.
Mox hæc ad superos. en auro iungitur aurum:
Hoc est mortales, hoc superare Deos.

IN GALEATIVM CARACCIOLVM.

Hippolyten, Leden, Thelesinam diligis unus:
Dic mihi, quid tota restat in urbe boni?

IN THEATRVM CAMPANVM.

Dicite ſemidei, ſyluarum numina, Panes,
Et ſiqua aduentu es Nympha fugata meo:
Cui licuit tantas ſaxorum euertere moles,
Quas iam disiectas uix nemora alta tegunt?
His ne olim ſueta eſt cuneis campana iuuentus
Amphitheatrales læta uidere iocos?
Nunc ubi tot plauſusq́; hominum, uocesq́; canoræ,
Tot riſus, tot iam gaudia, tot facies?
Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus;
Et quæ ſuſtulerat, deprimit ipſa dies.

DE FONTE MERGILLINES.

Eſt mihi riuo uitreus perenni
Fons, arenoſum prope littus; unde
Sæpe diſcedens ſibi nauta rores
Haurit amicos.
Vnicus noſtris ſcatet ille ripis,
Montis immenſo ſitiente tractu,
Vitifer quà Pauſilypus uadoſum ex-
Currit in æquor.
Hunc ego uitta redimitus alba,
Flore, & æſtiuis ueneror coronis;
Cum timent amnes, & hiulca ſæuum
Arua leonem.
Antequam feſtæ redeant calendæ
Fortis Auguſti; ſuperantq́; patri
Quattuor luces; mihi tempus omni
Dulcius æuo.

Bis mihi sanctum, mihi bis uocandum,
Bis celebrandum potiore cultu,
Duplici uoto, geminaq́; semper
Thuris acerra.
Nanque ab extremo properans eoo,
Hac die primum mihi uagienti
Phœbus illuxit, pariterq́; dias
Hausimus auras.
Hac & insigni peragenda ritu
Sacra solennes ueniunt ad aras;
Nazari unde omnes tituli, meaeq́;
Nomina gentis;
Nazari uastas cohibentis undas
Aequoris, saeuosq́; domantis aestus,
Quicquid & uani truculenta iussit
Ira Neronis.
O' decus coeli, simul & tuorum,
Rite quem parua ueneramur aede;
Cui frequentandas populis futuris
Ponimus aras:
Si mihi primos generis parentes,
Si mihi lucem pariter dedisti:
Huc age; & fontem tibi dedicatum
Saepe reuise.

DIVO NAZARIO.

Natali quòd Diue tuo lucem editus hausi;
Quòd tua nascenti lux mihi prima fuit:
Actius hoc riguo paruum cum fonte sacellum
Dedico; tu nutu fac rata uota tuo.

Vt quæ ſextiles lux uenerit ante calendas
  Quarta, ſit hic generi bis celebranda meo;
Et quòd ſolennes reuocat tua feſta per aras;
  Et quòd natalem contigit eſſe meum.

DE LAVRO, AD NERITINORVM DVCEM.

Illa deûm lætis olim geſtata triumphis,
  Claraq; Phœbææ laurus honore comæ,
Iampridem male culta, nouos emittere ramos,
  Iampridem bacas edere deſierat.
Nunc lacrimis adiuta tuis reuireſcit; & omne
  Frondiferum ſpirans implet odore nemus.
Sed nec eam lacrimæ tantum iuuere perennes;
  Quantum manſuro carmine quod colitur.
Hoc debent Aquiuiue Duces tibi, debet & ipſe
  Phœbus; nam per te laurea ſylua uiret.

IN TVMVLVM COTTAE VERONENSIS.

Sperabas tibi docta nouum Verona Catullum:
  Experta es duros bis uiduata deos.
Nulla animum poſthac res erigat: optima quando
  Prima rapit celeri Parca inimica manu.
Quæ tamen ut uidit morientis frigida Cottæ
  Ora; ſuum faſſa eſt crimen, & erubuit.

IN PICENTEM MEDICVM.

Quòd noctu latras, quòd sellas olfacis unus;
Da ueniam Picens; hoc canis est uitium.
Sed quia tu Cynicus uis dici, & Clinicus idem;
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.

DE FERDINANDO IVNIORE.

Si merita audieris Ferrandi; Nestora credas:
Si numeres annos; dixeris Antilochum.

DE CARD. S. PETRI AD VINCVLA.

Ne ualeam superi; bene si facere hic pote; quem sors
Exilio, & uinclis uexit ad imperium.
Et peream; ni cuncta euertere iam uolet hic; qui
Nil meminit præter uincula, & exilium.

TVMVLVS, IN QVO PLORATVR FILIVS VNICVS.

Cur heu lætitiam falsò dixere parentes?
Tristitiam, qui me dicere debuerant.
Natus erat miseræ lux unica, matris ocellus
Vnicus; hunc Lachesis noxia subripuit.
I nunc, uel Nioben confer mihi; cuius habet sors
Hoc melius, fieri saxea quòd potuit.

IN PICTVRAM.

Anna parens, cui cœleſtem ſperare nepotem
Contigit, intactæ uirginis Anna parens:
Vt tandem te te meliori in ſede locares,
Credibile eſt artes edidiciſſe nouas.
Scilicet obſcœnæ ſemper conuicia turbæ,
Et ſcelera antiqui perpetiar domini?
Vix hæc; & medicas inuadis protinus artes;
Nec mora, iam cæcis lumina reſtituis.
Accurrunt ægri; complentur compita rhedis;
Occupat anguſtas ſedula turba uias.
Ecce in quo picta es, paries excinditur; & te
Accipit hoſpitio nata benigna pio.
Nimirum ſapis Anna; hoc contulit ipſa ſenectus:
Haud aliter poteras hac caruiſſe domo.

DE IVNONE, ET GANYMEDE.

Iuſſerat Iliacum menſis adſtare miniſtrum
Iuppiter: at coniux, Quis mihi miſcet, ait?
Ille uerecundis libat chryſtalla labellis:
Cui Dea; Amatori da puer iſta tuo.

IN CATONIS LAVDEM.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
Inſultat tumulis Cæſar arena tuis.

DE HOMERO IN LATINVM VERSO.

Quid septem de uate sacro contenditis urbes?
Ecce potest ciuem dicere Roma suum.
At uos aut nostrum, si fas, auferte Maronem;
Aut alium uobis quærite Mæoniden.

IN TVMVLVM ASSANII.

Tu, qui disiectos artus, inhumataque furtim
Assanij occulto membra refers tumulo;
Macte animi pietate, tamen nihil irrita busti
Gloria tam claros afferet ad cineres:
Quandoquidem uoluit potius sic sparsa iacere,
Quàm cadere ad tristes nobilis umbra rogos.
Nunc late exigui fines egressa sepulchri,
Eoum fama uerberat Oceanum.
Contempsit dulcemq; animam, floremq; iuuentæ;
Sanguine ut agnato dedecus elueret.
Cumq; hausit sæui stricto latus ense tyranni;
Laudem obitu statuit quærere, non tumulum.
Quodq; magis mirere, hilaris, ridensq; cruentos
Carnificis cultros cernere sustinuit.
Dissimulet patriam; taceat nomenq;, genusq;:
Qui facit hoc, dicit se Lacedæmonium.

IN TVMVLVM CAVDOLAE.

Heu quæ te rigidi rapuit uis effera fati;
  Quis matri miseræ tot peperit lacrimas
Flos ueterum Caudola uirum? tibi mœsta sepulchrum
  Illa dedit, tristes Actius hos titulos;
Hos titulos; qui te nigras descendere ad umbras,
  Obduci stygia non patiantur aqua.
Tempora miretur quiuis sua: talis Achilles,
  Talis, cum caderet, martius Hector erat.
I precor, i nullos non durature per annos,
  Nestoreos qui iam uiuere dignus eras.

DE IOVE, ET AMORE.

Iuppiter infractos iactat dum sæpe gigantes;
  Et sibi seruati dat decus omne poli:
Sic est, inquit Amor; nanque hoc mugire solebas
  Tunc quoque, cum torua fronte iuuencus eras.

IN LEONEM X. PONT. MAX.

Sumere maternis titulos cum posset ab ursis
  Cæculus hic noster, maluit esse Leo.
Quid tibi cum magno commune est Talpa Leone?
  Non cadit in turpes nobilis ira feras.
Ipse licet cupias animos simulare Leonis:
  Non lupus hoc genitor, non sinit ursa parens.
Ergo aliud tibi prorsus habendum est Cæcule nomen:
  Nam cuncta ut possis, non potes esse Leo.

HYMNVS AD D. NAZARIVM.

Nazari heu quis me tibi ad hanc supremi
Littoris ripam, quis ad hos putasset
Tethyos fluctus, quis ad has daturum
Thura paludes?
Post tot emensos pelago labores,
Tot pererratos populos sub ipso
Fine terrarum datur ecce amicum
Cernere numen.
Ergo in extremis pater alme terris
Barbaræ norunt tua sacra gentes,
Quâ latus dextrum Liger æstuosis
Obijcit undis.
Iamq; & Aulercos genus acre, & ipsos
Cernis ad te Lexouios citato
Essedo, & picta uolitare flauos
Puppe Britannos.
O` mihi semper geniale cœli
Sydus, ò famæ decus omne nostræ,
Auctor ò idem mihi gentis, & spi-
Rabilis auræ.
Se tibi debet proauorum origo, &
Sanguinis si sunt decora ulla nostri:
Debet & præsens genus, & futurum,
Debet & hæc lux
Sacra; quæ magnum mihi prima solem
Obtulit nascenti, & inane aperti
Aëris, pulchrosq; micantis æthræ
Tot simul ignes.

Hinc tuis per me dare grata templis
Munera, hinc natalicias coronas
Annuis sueuit sociare sertis,
Dum fuit hæc sors.
Nunc in ignotis uagor ecce campis,
D Regis heu cari exilium secutus;
Dum fides, & fas, & amor, piusq;
Me rapit ardor.
I puer, buxum nemore è propinquo
Collige, & siquas tibi littus offert
Quercuum frondes: celebrare mæstum
Sic iuuat annum.
O` ubi dulces patriæ recessus
Abluis Sebethe loca illa myrto
Consita; ò, qui Pausilypi uirentes
Det mihi citros,
Quâ tuum lambens maris unda fontem
Margines parui minuit sacelli,
Nostrum opus, quo se recreet quotannis
Læta iuuentus.
Quæ tibi sacris operata arenis,
Frondibus remos, celeresq; cymbas
Ornat; & forsan mea nunc, ut olim,
Dona requirit.
Heu pater, cur heu mihi ad institutos
Non licet iam iam properare cursus?
Cur uetor templis, & adesse ludis
Rite dicatis?
Sit satis uentos tolerasse, & imbres,
Ac minas fatorum, hominumq; fraudes:

Da pater tecto salientem auito
Cernere fumum.

DE AMORE FVGITIVO.

Quæritat huc illuc raptum sibi Cypria natum:
Ille sed ad nostri pectoris ima latet.
Me miserum, quid agam? durus puer; aspera mater;
Et magnum in me ius altera, & alter habent.
Si cælem; uideo, quantus Deus ossa peruret:
Sin prodam; merito durior hostis erit.
Adde, q̃ hæc non est, quæ natum ad flagra reposcat;
Sed quæ de nostro bella cruore uelit.
Ergo istic fugitiue late; sed parcius ure:
Haud alio poteris tutior esse loco.

DE CAMILLA SCALAMPA MEDIOLANENSI.

Fumantem ambustis olim Phaëtonta quadrigis
Excepit rapidis fluctibus Eridanus.
Ecce recens Ticine tibi de sole trophæum
Erigit auratis culta Camilla comis.
Nam Deus ille tuis ausus concurrere ripis,
Maioris numen sensit adesse Deæ.
O` fatum fluuiorum: ergo noua fabula uestris
Semper erunt Nymphis aut pater, aut Phaëton.

DE VIOLANTE GRAPPINA FOEMINA PRAECLARISS.

Vnde mihi has uiolas affers puer? accipe mater;
Quando aliud calida de niue nil potui.
De niue tu calida uiolas? perstrinxit ocellos
Candor; & ecce, niuem quod puto, pectus erat.
Mira refers: sed tela ubi sunt illa aurea? habebam
Cum legerem uiolas; nunc Violantis habet.

DE MORINNA.

Sit spectanda comis; sit pulchro corpore tota;
Sit Venus, & blandas spiret ab ore rosas;
Aoniasq; Deas, ipsam quoque Pallada uincat
Ingenio; & dulci pectore mella fluant;
Dum tamen ire mihi noctes Morinna quietas,
Et sinat arbitrij libera iura mei.
Arsimus; & primos miseri defleuimus ignes:
Hoc satis: extremo turpe in amore mori.

AD ANIMVM SVVM.

Arsisti; & miseras consumpsit flamma medullas;
Aridaque in cineres ossa abiere leues:
Fleuisti; roremq; oculi fudere perennem;
Sebethus lacrimis creuit & ipse tuis:
Ardendi, flendiq; igitur quæ tanta cupido est?
O animæ; exequias disce timere tuas;
Ne'ue iterum tua damna, iterum tua funera quæras:
Sirenum scopulos præteriisse iuuet.

EPIGRAMMATON
DE CASSANDRA MARCHESIA.

Desine formosæ dotes numerare puellæ;
  Desine iam extinctas sollicitare faces.
Nam dum sæpe comas, frontemq́;, humerosq́;, manusq́;
  Commemoras; proprios extruis ipse rogos.
Dumq́; oculis Cassandra, animo Cassandra recursat,
  Cassandra heu mentis ius habet omne tuæ.
Blandus amor tacitis subrepsit in ossa uenenis.
  Sic sibi uel fatum quilibet esse potest.

HYMNVS DIVO GAVDIOSO.

Gaudete cœtus uirginum
  Plenas habentes lampadas.
  Sponsus sacras ad nuptias
  Venit repente: surgite,
  Venit serenus lucifer,
  Nocturna pellens sydera:
  Optata lux solennibus
  Adest dicata gaudijs,
Lux clara, qua fugans nigram
  Mundi sator caliginem,
  Vestri latere gloriam
  Patris diu non passus est;
Qua Gaudiosi segmina,
  Tot inreperta seculis,
  Suis uidenda ciuibus,
  Diues retexit urnula.

O ter beate & amplius
Lapis pusille, qui tuo
Tanti uerendum præsulis
Sinu recondis puluerem.
Præsul sed ò beatior,
Claræ decus Neapolis,
Tuæ benignus patriæ
Fer Gaudiose gaudia.
Adsit fides, & ueritas;
Adsit probata castitas:
Morbos, famem, pericula
Tuis repelle mœnibus.
Ergo tibi sit gloria
Inseperata Trinitas,
Verbum, Paterq́;, & Spiritus,
Qui condidistis omnia.

DE EODEM AD VESPERAS.

Audiat surgens pariter, cadensq́;
Sol tuas laudes, meritosq́; honores,
Vrbis ò nostræ columen, tuæq́;
Gloria gentis.
Audiat cœlum, mare, terra, & aër,
Annuos ritus tibi dum nouamus,
Dum damus flammis adolenda sacris
Thura per aras.
Huc ades festa redimite fronde,
Cœlitum plausus, choreasq́; linquens;
Et tuam sedem, tua Gaudiose
Ossa reuise;

Ossa, quæ longa tumuli sub umbra
Abdita, ignaras latuere gentes;
Nocte mox pulsa redeunt apertas
Lucis in auras.
Hic dies nobis celeber, precamur,
Lætior semper redeat, nec ullos
Hostium motus ferat; aut maligni
Syderis æstus.
Da tuis longam uenerande pacem
Ciuibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, superiq; plenos
Luminis haustus.
Iusta poscentes animos benignus
Adiuua; iniustos moderare sensus.
Sentiat per te patuisse castis
Aethera uotis.
Laus tibi cæli pater, atque princeps,
Omnium rector simul & creator;
Quem fides ueri studiosa trinum
Credit, & unum.

AD DIVVM NAZARIVM.

Diue, cui uasti metuenda ponti
Vis, & iratæ famulantur undæ;
Quem per & spumas gradientem, & æstus
Nauta uocauit,
Ah miser pœnas pelago daturus,
Cum niger circum streperet procellis
Auster, & turbata minax feriret
Sydera fluctus:

Te, mihi sanctum, patriumq; numen,
Te canam, gentis columen latinæ,
Auream prolem patris Africani,
Perpetuæq;
Matris heu uulnus graue, dum relictis
Tybridis ripis, Italoq; cœlo,
Sponte trans Rhætos iter, & niuosas
Arripis alpes,
Lacte depulsus, uelut ille, primi
Quem rapit cursus generosus ardor,
Pullus, & matrem fugit, & rapaces
Transilit amnes.
Mox & ad Rhenum, horribilesq; tendis
Treuerum gentes animosus hospes,
Morte festinans capere inuidendæ
Præmia palmæ.
Hic, ubi é caræ gremio parentis,
Iam necis magnæ comitem futurum,
Excipis celsum pater, & salubri
Perluis unda.
Perluis totas, mora nulla, & urbes:
Vndique exhaustis properatur agris:
Barbaros gaudent Dryidæ sacrorum
Ponere ritus.
Nazari nomen, meritiq; famam
Audijt, siquem Liger in remotis
Occulit ripis, refugo'ue inundat
Sequana cursu.
Te neque iniusti rabies Neronis,
Impios iam iam minitantis ignes,

Non per exertos Anolinus urgens
Terruit enses.
Iam uoluptatum, gelidæq; uictor
Mortis, & lapsi reparator orbis
Dicris, milesq; peræque Iberis
Notus, & Indis.
Ergo speratum genitor triumphum,
Et parum factis meruisse cœlum est.
Aureum uultu iubar, & coruscos
Fundis honores.
Salue Io magni noua lux olympi,
Cui per extentas operosa terras
Templa tot surgunt, calidisq; fumant
Ignibus aræ.
Nos tibi hac grata scopulorum in umbra
Rite paruis ædiculam columnis
Ponimus: nos perpetuo sacramus
Munere fontem.
Accipe æstiuam, noua serta, citrum, &
Virgines lauros, gracilesq; myrtos,
Quosq; Mergillina tulit propinquo
Littore odores.
O' mihi longos liceat per annos
Hic sacra, & festos renouare ludos,
Et tuum castis sine fraude uotis
Poscere numen.

DE FERDINANDO HAVALO PISCARIAE PRINCIPE.

Admoueant iterum cœlo si castra gigantes
  Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta iacet:
Cum Marte Enceladus, cum Phœbo signa Typhoëus
  Conferet, ipse Haualus cum Ioue bella geret.

IN NOLAM VRBEM.

Infensum Musis nomen, male grata petenti
  Virgilio optatam Nola negauit aquam.
Noluit hæc eadem Iouiano rustica nati
  Hospitium paruæ contribuisse moræ.
Idcirco nimirum hoc dicta es nomine Nola,
  Nolueris magnis quòd placuisse uiris.
At tibi pro scelere hoc cœnosos fusa per agros
  Exhausit populos styx uiolenta tuos.
Iamq; quid ò nullis abolenda infamia seclis
  Imprecer? & cœlum desit, & unda tibi.

IN BORGIAM.

Borgia cur summa nihili sacra fecerit hora;
  Cumq; sua dominos spreuerit arce deos;
Parcite mirari, qui talia poscitis; ac me
  Credite Apollineo uerius ore loqui:
Hoc, quod uos cœlum, quæ numina dicitis; ille
  Esse Apinas longo tempore crediderat.

EPIGRAMMATON
IN LYGDAMVM.

Quæris Lygdame, musca cur uoceris?
Nam musca es, mihi crede, tam molesta,
Quàm nec sunt culices, grauesq́; fuci,
Quàm nec uermiculiq́;, amicesq́;.
Vnum te tamen arceat necesse est,
Turdelæ auxilium cacantis, ut te
Non muscaria, miluijq́; caudæ,
Non alæ accipitrum potentiorum
Auertant, abigantq́; sæuientem.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER TERTIVS.

MARIAE GARLONIAE GRAPPINAE.

P ROPAGO Formosæ arboris
Formosa uirgo, quæ uagos
Inter orta Cupidines,
Veris lilia uincis,
Rosasq; molles, & croci
Pulchre rubentis igneum
Florem, & uuidulas comas
Halantis hyacinthi:
Redisti auitos ad lares,
Felicem ocellulis tuis
Reddítura Neapolim,
Caro adnixa marito:
Redisti ad optatos choros
Aequalium, & probos sinus
Matris, ac bene cognitum
Fratris dulcis amorem.
Quis ò, quis hunc albo mihi
Signet diem lapillulo?
Quis Sabæa calentibus
Addat munera flammis?
Vocanda Musarum cohors.
Huc huc benigna; & abditam

Barbiton cape, myrteis
Frontem uincta coronis
Thalia: quid dignum tuo
Promis fauore? quid bonæ
Voce, uel fidibus ſtudent
Reſpondere ſorores.
Sed eſſe quid lætum Deæ
Hic abſque amoribus poteſt?
Non mouet Chione ſuis
Non me Lyda papillis.
Procul facæſſant hinc malæ,
Secli pudor, libidines.
Mi ſat eſt, minuat graues
Si Garlonia curas.
Iuuenta cur me tam cito
Ludendo inepta deſeris?
Hæc erat facies nouis
Non fraudanda libellis.

AD CASSANDRAM.

Quarta Charis, decima es mihi Pieris, altera Cypris,
Caſſandra una choris addita diua tribus.

SE FIDEM SERVATVRVM.

Si poſt fata nouos animas errare per artus
Vera docent Samij dogmata nota ſenis;
Nec pote mens eadem mutari, ſeu ferus altis
Erret aper ſyluis, ſeu uaga cantet auis:

Ipse ego (mens quoniam est uni seruire puellæ)
Exurgam mœstis turtur ab exequijs.

IN ADRIANVM PONT. MAX.

Classe, uiris'q; potens, domito'q; Oriente superbus,
Barbarus in latias dux quatit arma domos:
In uaticano noster latet: hunc tamen alto
Christe uides cœlo; (prò dolor) & pateris?

AD FEDERICVM.

Litibus abstinui semper; mihi testis Apollo est,
Et Musæ, & studijs ocia grata meis.
Nunc me nescio quis per tristia iurgia uersat
Scotius, & rauca cogit ad arma fori.
Es fateor magnus pulsis Rex inclyte Gallis.
Pelle etiam Scotos, & mihi maior eris.

AD EVNVM.

Quicquid erat tripodum Cumis, Delphis'q;, petisti;
Discere fortunam dum cupis Eune tuam.
At deus, Extabis supra Reges'q;, Duces'q;,
Veridico tandem rettulit ore tibi.
Tu tamen hinc uanos sumpsisti Græcule fastus:
Iam magni dominus, iam pater, orbis eras.
Ecce crucem ascendis. non te deus Eune fefellit:
Omnia sunt crepidis inferiora tuis.

EPIGRAMMATON
AD PORCIAM BRANCIAM, ET ISABELLAM SOROREM.

Porcia & Isabella, uenustæ pignora matris,
Dicite, quis uestras non amet illecebras?
Tu quoque dic, tali cum sis dignissima partu,
Quis Leonora tuo nolit ab igne mori?
Natarum illecebris, matris simul ignibus uri
Qui cupit; is mortis flagrat amore suæ.
Vita uale: in lucro est periisse: sed hoc reliquum, mors
Quod finis, est ipsis uix satis exequijs.

IN LEONEM X. PONT. MAX.

Sacra sub extrema, si forte requiritis, hora
Cur Leo non potuit sumere: uendiderat.

a b c d e. A B C D E F G H.

Omnes sunt quaterniones.

VENETIIS, IN AEDIBVS HAERE
DVM ALDI MANVTII, ET
ANDREAE ASVLANI
SOCERI, MENSE
SEPTEMBRI,

M. D. XXXV.

M D XXXV.

